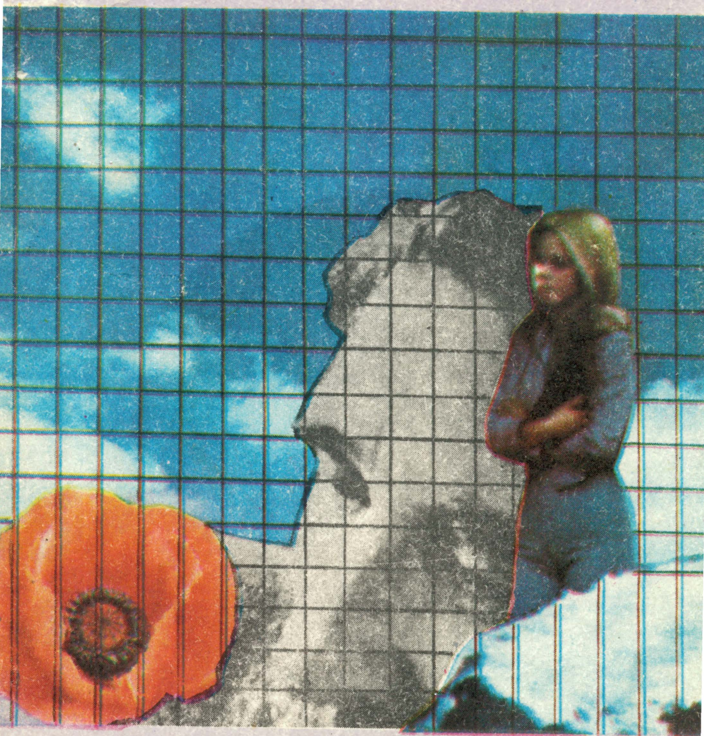
BORIS VÎȘINSKI

Curcubeul

Colecția GLOBUS / Editura Univers

GLOBUS

Boris Vișinski

Curcubeul

Traducere și prefață de
ION DEACONESCU

EDITURA UNIVERS
București
1989

COPERTA COLECȚIEI DE ION STATE
Grafica : Anna-Maria Orban. Ilustrația : Vasile Socoliuc

BORIS VÎȘINSKI
VINOŽITO
Makedonska Revija, Skopje 1984

Lector : OLGA JORA
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 26 iulie 1989
Coli de tipar : 5,25

Tipărit sub cd. 5200-989 la ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ BACĂU, str. Mioriței nr. 27
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

ISBN 973-34-0076-9

RANA DE PE TRUPUL CUVÎNTULUI

„TEXTUL e un obiect al plăcerii", spunea Roland Barthes, dar în același timp o povară prin intermediul căreia te regăsești mereu avînd alt chip nutrind sentimentul „de a fi tot și evidența de a nu fi nimic", conform unei aserțiuni valéryene. Textul își caută un autor și o deplină libertate printr-un banchet de idei și de moralitate spre a perpetua forme noi pentru dorințe depline, înțelese ca „agenți ai scriiturii".

Suveran și precar, orientat și indiferent, neutru și implicat, aducător de beneficii și uzurpator, Textul întemeiază acea dificultate de a fi, în focul ființării emancipative a sinelui, cel care transcrie geometriile iluziilor și ale gîndirilor în năzuința acestora de a instaura un adevăr conceput ca prezență și consecință. De aceea, el nu e indiferent în contextul unei realități imediate și configurative, ci producător și relațional, generînd rupturi și degenerări de semnificații și indici referențiali pentru a afirma o refacere și o re-scriere a indiferenței păgubitoare a nespusului rămasă încă în lanțurile logosului închis în sine.

Textul lui Boris Vișinski din *Curcubeul* relevă productivitatea unui *eu* capabil să întemeieze strategiile unui adevăr ce se manifestă operațional, circulînd de la un sens la altul, pe un traiect supus reconstituirii continue. Procedeul utilizat de proza-

tor, pe care l-am putea numi, într-o primă aproximare, al dedublării și al substituirii vocilor permite și, într-un anume fel, obligă la o permanentă reevaluare a arheologiei narative și, în special, la nivelul situării personajelor, receptate simbolic ca lăcașuri păstrătoare ale ființei amenințate să cadă în anonimat. În fond, problema care se pune în descifrarea textului romanului *Curcubeul* al lui Vîșinski este privitoare la identificarea principiului de sciziune a unității discursive în cel care vorbește și cel care ascultă ; autorul disociază permanent într-un efort de recuperare din cotloanele memoriei a filonului existențial și, totodată, pare a năzui continuu spre anularea *celuilalt*, principiul alterității funcționînd aici tot în direcția salvării autenticității discursului narativ. Acest „joc", acționînd și în sensul pulverizării narațiunii, pune în evidență o anumită voință a impersonalizării, cu tendința de obiectivare a semnificatului, căci Celălalt se intersectează mereu în magma discursului, constrîns la o existență amalgamată, transgresată de multiple determinări, dilatări secvențiale și focalizări ale Personajului care, în text, *se vede povestind*. Această complicitate între *eul*, văzut ca subiect înzestrat cu dubla calitate de autor și narator, și *lume* produce un efect de realitate renăscută, iluzia unei existențe transparente, supusă unor interpretări fecunde și uneori cu mutații de sens.

Există în proza lui Vîșinski o persoană narativă — Iane = Ștefan Buianovski = un narator incognito (Căpitanul), cel care (ultimul) se intersectează cu persoana întîi suprasaturată de real și de text, dar și acel *Altul*, revendicativ și justițiar — să-l numim *Flăcăul* sau *El*. Permanenta interșarjare a rolurilor relatării validează nu doar o strategie a unui *boicot*

versus orgoliul auctorial, ci și efortul de sporire a autenticității discursului ; trebuie relevat deopotrivă faptul că autorul își fixează ca premiză dificultatea reconstituirii întîmplărilor petrecute demult, poate și pentru faptul că aceste întîmplări s-au consumat cumva într-o zonă a Istoriei ascunsă, iar re-construcția acestor întîmplări necesită un nuanțat proces de decantare și re-evaluare. Autorul e tentat să confere dreptul la *adevărul povestirii* fiecăruia dintre actanți. Un fel de identificare pozitivă favorizează în *Curcubeul* apariția unor gesturi și a unor rememorări dispuse oricînd să se constituie ca *probe de realitate*, susceptibile să reintegreze în circuitul narativ destine a căror substituire nu oculteaza, ci asumă un nou statut al discursului.

Jocul schemelor narative propus de autor dă seamă asupra fluctuantelor biografii ale personajelor ce propun finalmente un *pact de intimitate* cu naratorul, dar și cu receptorul, căci impersonalizarea obligă la o economie de vectori existențiali, ca și la o radicalizare a raporturilor de mediere. Boris Vîșinski probează o întinsă experiență naratologică și, prin urmare, dovedește capacitatea de a descoperi dramatismul și în situații normale care implică prezența ori balanța personajelor uzurpate de rapacitatea unui alt eu, asimilat de text, dar deposedat de sinele emblematic. Se poate vorbi în proza lui Vîșinski, în special în romanul *Curcubeul*, de o producție simbolică a eului ce articulează o intersubiectivitate avînd ca suport permanent o generoasă arheologie a fluidului psihologic.

Proză de fină analiză în direcția descifrării valorii de folosință a faptului de viață, rememorat și reconsiderat în lumina unui prezent pulsatil și reven-

dicativ, *Curcubeul* se constituie într-un fel de cod interpretativ al unor tribulații interioare profunde, in condițiile încercărilor de a obiectiva anumite trăiri și comportamente la limită, traversarea istoriei însemnînd de fapt o *urmă*, o *rană* pe trupul Cuvîntului, o distanțare impusă de narațiunea descompusă ce a favorizat confuzia voită de voci și de adevăruri.

Roman ce propune o adeziune intimă la invitația naratorului de a se implica în mecanismul ingenios al derulării narative, *Curcubeul* reprezintă în biografia literară a lui Boris Vîșinski o reușită deplină și o probă elocventă a talentului său incontestabil.

ION DEACONESCU

CAPITOLUL I

PENTRU O CLIPĂ simți o neliniște bizară ce pătrundea în el pe neobservate și aproape insistent. Malurile acestei neliniști erau departe, pierdute în necuprins și trebuie spus că în semiîntunericul camerei de fapt asta l-a năucit cel mai tare.

Zăcea neliniștit, iar cînd să se ridice, privirea înfricoșată i se opri pe noptiera de lîngă pat. Umbra blîndă de pe perete îi desena contururile staturii sale. Parcă simțise ceva greu în cap. Își duse mîna spre frunte. Făcu cîțiva pași și intră în salon puțin nesigur.

De-atîta lumină i se făcu rău și se îndreptă spre fotoliu. Lîngă masa joasă de mahon, i se păru c-o zărește pe Violeta. Sta cufundată într-un fotoliu albastru, cu spatele spre el, lîngă căminul cu gratii de fier, în care focul se stinsese.

La auzul foșnetului ce venea dinspre intrare, Violeta se întoarse. Părea emoționată. Dar se ridicase firesc, se îndreptă spre El și-l sărută fierbinte. El se opri uimit, rezemîndu-se de colțul fotoliului.

— Ce mai faci, tată? întrebă Violeta Boianovska. Avea buzele ei pline și uscate. Șezi!

Fusese surprins de prezența fiicei sale. Și cum sta așa lîngă El, i se păru că-i prea înaltă.

— Cînd ai venit, Vili ? o întrebă cu o voce nefirească, puțin agitată. Chiar te-ai întors ?

— Aseară ! răzbătură pînă la El ca prin ceață cuvintele fetei. Sînt încă obosită de drum, continuă ea apoi.

— De ce n-ai dat un semn că vii ? a chestionat-o El binevoitor, totuși cu o nuanță de reproș. Cum ai putut să nu mă cauți de cum te-ai întors ?

El, se așeză din nou, ținînd ochii pe jumătate deschiși. Era îmbrăcat în pijamaua sa de culoare albastru-deschis.

— Te-am căutat imediat cînd am sosit. Dormeai și n-am vrut să te trezesc... Se pare că ai o altă femeie de serviciu, pe asta n-o cunosc. Mi-a spus că i-ai cerut un pahar cu limonadă cu puțin înainte de sosirea mea.

Violeta s-a așezat. Avea un păr negru ce-i cădea pe umerii moi și pe sînii mici.

— De cînd mă aflu aici ? întrebă El. Era emoționat și fața-i părea congestionată. A rămas îngîndurat. Era slăbit și palid, cu privirea fixă. Nu cred să fi dormit, mai spuse El obosit. Nu prea mă împac cu somnul.

— Ai dormit rău, adăugă Violeta îngîndurată. În timp ce stăteam lîngă tine, nu te-ai trezit deloc. Mă așteptam ca prezența mea să te înviorezе.

Peste chipul lui trecu un fel de lumină ce se pierdu apoi în depărtări nevăzute.

— Vili, copila mea... ce se întîmplă?... Pasărea ! Ai observat-o ? a întrebat el mai calm acum.

— Nu-i nici o pasăre aici ! îi răspunse Violeta, puțin încurcată. Nu văd nimic !

Dar El n-a crezut-o. Se așteptase ca Violeta să-i confirme existența păsării.

— Aici e, te asigur ! Am impresia că ceva a intrat în mine. Ceva ca o pasăre.

Violeta se apropie de el și-l luă de mînă :

— Tată, nu-i nimic, fii te rog liniștit ! îl consolă ea. Nu e nici o pasăre.

Chipul ei blînd îl mai calmă parcă. Ochii îi deveniră mari încît se oglindi în ei în întregime.

— Fii sigură c-o să apară.

— Pasărea ?

— Da, ea. Trebuie să vină. Este chiar aici.

— De ce tot întrebi de ea atîta ?

— Aș fi vrut să știu unde se ascunde, spuse El liniștit. Pentru mine, prezența ei e foarte importantă.

— Bine, tată, dar fii liniștit ! Poate o să apară.

Și-a trecut mîna prin păr ca și cînd ar fi vrut să-l aranjeze. Și dorul a înflorit în el, și nu-i mai păsă de privirea fetei.

— Vili, spune-mi sincer, cum arăt ?

— Nu te-am mai văzut de mult, dar cu toate astea nu observ nici o schimbare. Ești doar palid și obosit. Probabil din cauza insomniei, cum ziceai. Ori a oboselii.

El a zîmbit, și surîsu-i sec îi contură chipul.

— Nu pot să înțeleg. Știu că ești la Londra, că îți pregătești lucrarea de diplomă și că-i scrii atît de rar tatălui tău pe care l-ai uitat.

Știu că ești departe de mine, și totuși vorbesc cu tine, de parcă ai fi aici, în salon.

În toată ființa lui se cuibărise un vid perfid și asta mai de mult. În cealaltă parte fotoliul era gol.

— Tată, sînt aici, m-am întors.

Îi auzea vocea ca și cum ar fi răzbătut din adîncuri. Violeta Boianovska îi surîse.

— Te-ai întors ! Imposibil. Trebuia să mai fi rămas cîteva luni cu toate ale tale *THERE ARE SOME BOOKS ON THE TABIE.*

— Și totuși m-am întors. Am întrerupt totul. *Sothere is.*

Îi privea ochii distinși cu emoție.

— Nu știu ! a spus el încet. Nu știu ! Aud vocea ta și chiar dacă nu-i reală, mă simt atît de bine cînd îți vorbesc. Mă cuprinde o mare fericire chiar și atunci cînd discutăm mai aprig.

— Liniștește-te, tată ! spuse Violeta. Nu te mai gîndi la asta.

Apoi a privit-o îndelung, iscoditor, simțind cu tot sufletul că-i lîngă el.

— Îmi pare bine că voiajezi atît de mult.

— Este de fapt singurul lucru care-mi place ! Privirea ei se umpluse de entuziasm. Fără călătorii nu pot să rezist... ele mi se par ca un obsedant joc cu moartea.

— Probabil pentru că o eviți. Și știi să o eviți, surîse El.

— Oriunde am ajuns tot singură am fost chiar dacă eram cu colegii, adăugă Violeta, ca și cînd s-ar fi simțit jignită. Tu nu m-ai dus niciodată nicăieri. Dacă vrei am putea să mer-

gem să ne odihnim undeva. Am fi împreună pentru prima dată.

Îl cuprinse o neliniște, un soi de febră a plecării.

— Nu, Vili, de data asta, nu! spuse el apărîndu-se. Am atîtea de făcut ce nu suportă amînare.

— Întotdeauna ai putut pleca cînd a fost interes de serviciu, îl mustră fiica cu o ușoară gelozie în glas. Și apoi tot tu îmi reproșezi că eu te neglijez.

Violeta se îndreptă spre pianul la care nimeni n-a cîntat vreodată. La deschis atingînd cîteva clape.

— Acum, nu, Vili, te rog. Vei înțelege de ce. Tu ești norocoasă, nu-i așa? Lasă-mă acum.

Prin fereastra larg deschisă văzu în curte cîinele negru care era întins pe iarba tunsă scurt și moțăia la umbră. A fluierat încet, iar cîinele și-a ridicat capul, rînjind în așteptare. A mai fluierat o dată și animalul s-a ridicat. S-a uitat pe fereastra întredeschisă și a pornit-o spre ușă. Și nu peste mult timp apăru în salon. Și-a pus botul pe genunchiul lui, gudurîndu-se. Și asta l-a liniștit.

— Chiarli, îl mîngîie el, Chiarli, rămîi aici. Nu pleca, poate o să am nevoie de tine.

Își privi mîna care părea ciudată: palidă, moale și fără de vlagă.

— Chiarli, îl chemă și Violeta. Însă cîinele nu se mișcă parcă n-ar fi auzit nimic.

— Unde ți-e Andrei? o întrebă pe Violeta, privindu-și în continuare mîna. De cînd a plecat a dispărut și animalul.

— O să mă caute mai tîrziu. E tare ocupat. Pregătește o nouă expoziție.

— Cred că a fost la Paris... Se pare că toți pictorii trebuie să treacă pe acolo.

— Da, am fost împreună. O săptămînă. Am făcut un salt pînă acolo. N-am putut rezista să nu ne vedem, fiind totuși atît de aproape.

— Nu de mult l-am văzut cu totul întîmplător. M-a invitat la vernisaj, însă nu mi-a spus că v-ați întîlnit.

Mîngîie cîinele care dădea de înțeles că-i face plăcere.

— Vom pleca împreună, nu-i așa? întrebă Violeta. Aș fi vrut să fim împreună.

— Nu i-am văzut ultimele pînze... pare că sînt interesante. Mi-a spus că mai nou pictează scene cu motive mitologice. Însă ce, nu știu...

Cu capul ridicat, Chiarli se tot foia la picioarele lui, gata în orice clipă să se scoale.

— Ca pictor este interesant! zise El. Într-o vreme spunea că vrea să impună o nouă manieră în pictură ceva cum nu s-a mai făcut.

— Nu știu nimic despre asta, habar n-am! zise Violeta surprinsă.

— Da, așa spunea. Numai că nu prea îmi dau seama ce viață o să duci cu el. Poate suprarealistă, zise El cu voce tare.

Violeta tăcu. El tăcu de asemenea. Pe amîndoi îi cuprinse o tăcere bizară și prelungă.

— Ce să-ți mai spun. Îl iubesc și asta-i tot. Cred că o să fiu fericită cu el.

În creier un tic-tac măsura necunoscuta veșnicie, în timp ce el nu-i acorda nici o atenție.

— Și pe cînd cununia ? Eu aș vrea cît mai curînd, Vili.

Violeta tresări ca arsă de jeratec, și glasul parcă-i pieri.

— Cine i-a vorbit ? întrebă ea răvășită. Ți-a spus ceva Andrei.

El a surîs și fața i s-a destins.

— Aș fi fost fericit să aflu acest lucru de la el fiindcă aștept de mult clipa.

Violeta părea cam încurcată. A închis ochii și chipul i s-a îmbujorat.

— Încă nu știu. N-am discutat despre asta niciodată.

— Te ține în incertitudine ! replică El discret.

— Mie nu mi-a spus nimic. Nici nu e cazul, adăugă Violeta. Pînă nu închei cu învățătura nu se face nimic, mai ales că este de aceeași părere cu tine : „Căsătoria e un fel de sinucidere dacă se comite înainte de terminarea studiilor".

Fără să bage în seamă cele spuse, El încercă s-o provoace la discuție.

— Poți să-ți iei diploma și mai tîrziu. Asta nu te va împiedica să studiezi.

— Ea se ridică bosumflată.

— Niciodată nu mi-ai vorbit astfel, tată. Mă uimești chiar !

— Trebuia ca-ntr-o bună zi să vorbim despre toate astea. Dacă nu am vorbit pînă acum, nu înseamnă că nu m-am gîndit la ele.

O privi de data aceasta cu alți ochi.

— De ce insiști, devreme ce nu avem locuință ? De ce ești încăpățînat ?

— Puteți veni aici, spuse el tandru. Aici vă veți simți destul de bine... Iată de ce te întrebam, ca să-ți spun asta.

— Provizoriu, se poate, răspunse Violeta cu indiferență. În atelier, într-adevăr, n-am putea să locuim.

— În curînd voi pleca din nou, mai zise El cu o oarecare siguranță în voce. Casa o să fie a ta cu tot ce-i în ea. N-am nevoie de nimic. *Lucrurile,* deja nu mă mai interesează.

Violeta dădu din mînă, făcîndu-l să înțeleagă că totul îi e indiferent.

— Pînă nu-mi termin studiile nimic nu mă interesează.

— Îți spuneam numai așa, ca să știi.

— Îți mulțumesc ! Ochii i se umplură de spaimă.

— Oare vei lipsi chiar atît de mult ?

— Probabil. Cred că destul.

În acel moment se auzi soneria de la ușă.

— Du-te, tu, Vili, o rugă El. Poate-i chiar Pavel, îl aștept.

Violeta [illegible]cat și s-a îndreptat spre ieșire. A auzit un strigăt de bucurie. Vocea i s-a părut cunoscută, dar nu era Pavel. Apoi se îndreptă spre ușă.

— Bună ziua, se auzi glasul Căpitanului. Ce mai faceți ?... De-abia v-am găsit printre atîtea blocuri noi.

— Poftiți ! spuse Violeta, puțin uimită, dar amabilă și ospitalieră.

— Salut, tovarășe Iane, spuse El, și-l îmbrățișă.

Chiarli dădea entuziasmat din coadă ca și cînd s-ar fi bucurat și el de sosirea oaspetelui.

Căpitanul intră în salon. Era înalt, cu mustăți stufoase, în uniformă de partizan, cu epoleți de aur și stele pe umăr. Pe piept îi scînteiau cîteva medalii. Fața-i osoasă era proaspătă și destinsă. Pășea încet, în cizmele-i negre.

— Bine ai venit, spuse El cu amabilitate. Vizita asta trebuie să însemne ceva. Șezi.

— Nu te-am văzut de mult, i se adresă Căpitanul Violetei. Cînd am venit din război erai atîtica, iar acum ? Căpitanul se bucura că are în fața lui o astfel de fată chipeșă și frumoasă. La rîndul său se simțea bine că fusese privit cu insistență.

Căpitanul aduse cu el un val de prospețime, cu miros de afine și de arbori de pădure. Își scoase căciula și i-o întinse Violetei.

— Cred că vă cunosc bine, spuse ea. V-am văzut imediat după război, eram destul de mică pe vremea aceea. Auzisem cîte și mai cîte despre dumneavoastră. Vă mai păstrăm și acum poza. Și fata se întoarse spre peretele pe care atîrna fotografia. Sînteți la fel. Nu v-ați schimbat deloc.

— Iar tu ai crescut, spuse Căpitanul Și te-ai făcut o fată frumoasă, ce mai !

— Chiar așa ? surîse amabil Violeta, ținîndu-i căciula în mînă.

— Studiezi ?

— Da, sînt aproape pe terminate. Mi-a rămas doar lucrarea de diplomă și apoi am să respir ușurată.

— Să nu-i zici că-i fată de măritat, adăugă El, cu un zîmbet pe buze. Nu-i place să audă așa ceva.

— Mă bucur că ești atît de frumoasă. N-am crezut c-o să te revăd atît de mare.

— Bine că ai venit, spuse El. Îl așteptam pe Pavel și iată că ai venit tu. Nu te-am văzut de un veac.

I-a intuit de mult bunătatea strabie. Avea privirea blîndă și umedă, ca de copil.

— Chiar mai mult de un veac, spuse Căpitanul și surîse.

Prezența Căpitanului îl bucură probabil întrucît pe fața lui apăru un zîmbet neobișnuit.

— Dimineața asta-i plină de surprize, replică el cu un fel de ipocrizie. Parcă v-ați vorbit dinainte ! li se adresă apoi amîndurora.

— Nu cumva deranjez ? Aș putea să mă retrag.

A ridicat degetul de parcă ar fi amenințat.

— Vezi-ți de treabă, am glumit !

— Ce mai face Pavel ? întrebă Căpitanul. E tot fără griji ?

— Cum să fie altfel ? E director. Merge de la o întreprindere la alta. Nici cînd i se înfundă nu renunță la funcție. E undeva pe aici, o să vină, vă veți întîlni.

Căpitanul privi în jurul său.

— O duceți bine, zise. Nu vă puteți plînge de nimic.

— Este o casă cam ciudată, interveni Violeta. Nu ne interesează nimic, decît călătoriile.

Căpitanul se îndreptă spre fereastră și privi în curtea curată și însorită.

— Unde-ai vrea să pleci ? întrebă Căpitanul. Mereu ești agitat.

— Aș fi vrut să plec de aici.

— De ce, nu-ți mai place ?

— Nu-i vorba de asta. În altă parte poate mă așteaptă munca.

— Din nou la datorie ?

Căpitanul își trecu mîna peste fruntea încruntată. El îi observă gestul și-i făcu plăcere.

— Atît de greu ?

— De ce ești așa de secretos, spuse Căpitanul. Mereu morocănos.

— O să afli, adăugă El.

Căpitanul îl privi cu neliniște, oarecum îngrijorat.

— Ce ai, ești livid ? Ai pălit dintr-o dată.

— Da, pare obosit, îi confirmă Violeta. Adineaori îi spuneam eu același lucru.

— Poate pleci undeva la odihnă. Ar trebui...

— Nu, acum nu, spuse El categoric. O să fie vreme și pentru odihnă. Acum însă, nu !

— Nu știe ce-i odihna, zise Violeta pe un ton ridicat. Mereu are ceva important. A devenit enervant de-a binelea cu problemele sale importante.

— Vili, te rog, încetează cu astfel de vorbe ! i se adresă El și ridică mîna.

— Spune, cum o mai duci ? Ai cam dispărut, m-ai cam uitat, i se adresă el dojenitor Căpitanului.

— Nu-i adevărat. Descori mă gîndesc la tine. Știi și tu foarte bine cît îmi ești de drag.

Căzu pe gînduri, apoi instinctiv își duse mîna la frunte repetînd gestul de mai înainte al Căpitanului.

— Într-adevăr, nu mă simt bine, mărturisi El cu o privire tulbure. Iertați-mă, am să plec. Și tu... Iane, ești desigur obosit. Odihnește-te. Mergi sus. Vili, arată-i camera...

Văzîndu-le uimirea, se cufundă în sine pe neașteptate. Alunecă încet spre tărîmurile liniștii sale. O liniște stranie din care ieșise și în care se întorcea bucuros.

Cearli privi neliniștit spre mîna albă și moale ce semăna cu pasărea pe care-o aștepta cu nerăbdare.

CAPITOLUL II

STĂTEA ÎN SALON pregătit, gata îmbrăcat. Pe fereastră, în depărtare, spre munți se putea zări orizontul. Îl sorbi cu privirea-i lacomă. Ușa era închisă, dar el avea impresia că niciodată n-a fost deschisă. În acea liniște încordată și-a întors capul spre pereții de lîngă el ce parcă se revărsa și iar dispărea. Rămase însă cu mîinile zgîrcite.

În fața lui stătea zîmbitor Pavel Lozanovski, bine făcut, cu umeri lați, îmbrăcat în negru, cu o cămașă albă și cravată vișinie. Îi privea obrajii rotunzi, albi și netezi cu niște ochi înțepeniți ca de pește mort.

— Pavele, i se adresă cu un surîs abia schițat, cînd te privesc cît ești de mulțumit, te invidiez. Pe cuvîntul meu. Nimic nu te poate neliniști... Emani din tine numai scîntei.

— Ți se pare doar, acceptă Pavel Lozanovski. În ceea ce mă privește n-aș putea zice la fel despre tine ? Atîtea ai realizat, deși ai acționat contrar idealurilor adolescentine. Ai realizat mai multe decît mine, dar pentru asta nu te invidiez deloc. Dacă am fost uneori nemulțumit și supărat, am fost pentru că doream să fiu ca tine. Începeam totul în același timp și totuși de fiecare dată o luai înainte. Cred... că ai realizat mai mult. Asta e ! Ai fost ca-

pabil ! Ai de ce să fii invidiat. Iar dacă mă vezi mulțumit e o simplă aparență. Cînd mă privesc în oglindă simt că mă mint pe mine însumi. Iar cine te privește pe tine, îți remarcă noblețea. Deși ai îmbătrînit, te ții bine.

— Tocmai de aceea sînt atît de obosit, de parcă m-ar fi lovit un diavol în cap. Poate nu trebuia să fiu atît de entuziasmat. Tu ai știut măsura. Pe cînd eu am pus în toate prea mult efort și suflet față de cît a fost cazul. *M-am jertfit, asta e !*

— Nu vorbi așa, Stefane, nu-mi place să aud așa ceva de la tine.

Tonul lui Pavel Lozanovski îl incita.

— Îți vorbesc ca unui prieten. Măcar ție să-ți spun.

— Te înțeleg. Nu-i de loc plăcut să constați că ești bîntuit de astfel de gînduri.

— Am senzația că sînt în flăcări, Pavele ! continuă El. Mă ard cuvintele. Mă mistuie flăcările pe dinăuntru. Ai avut vreodată această stare ?

— Nu, niciodată !

— Mă asfixiez de atîta foc, adăugă El îngrozit. Acum pasărea mi-a luat somnul... Ah, dacă aș putea să agăț în perete speranța și s-o împușc. Ea este vinovată pentru tot ce se întîmplă. Nesătulă și implacabilă. Vocea îi deveni greoaie și inexpresivă.

— Mă lași fără replică zise Pavel auzindu-l. Cel mai bine este să-l privești pe Căpitan, în poză. Poate o să-ți amintească de ceva, Iane, dragul meu. El te privește blînd, cu privirea sa moale, de copil.

— Știi că-i aici ? întrebă degajat, Nu l-am văzut de mult.

Pavel Lozanovski îl măsură din privire temător.

— A venit Căpitanul ?

— Da, e sus, în camera rezervată musafirilor.

Din fotografia de pe perete, de sub sprîncenele-i mari și stufoase, Căpitanul îi privea cu niște ochi negri și blînzi. Mustățile brune erau tunse scurt, iar fața-i osoasă și hotărîtă era luminată de un surîs leneș.

— Cred că-ți va răspunde dacă va auzi ce spui, accentuă Pavel. Știi ce limbă ascuțită are... Nu-nțeleg, spune-mi, ce ai ? Parcă dintr-o dată te-ai dezumflat. Și cît de mult am dorit să punem la cale că e nevoie să cucerim VIITORUL și să luptăm pînă la sfîrșit orice s-ar întîmpla. Uneori am violat acest viitor din ignoranță, nerăbdători să ni-l însușim. I te dedici întru totul și acum... ascultîndu-te, parcă s-ar preface în praf și pulbere. Oare de ce ?

— Într-adevăr, devii imposibil, Pavele ! Ziceam că mă chinuie ceva. Poate să fie o boală, nu știu, și cînd colo, tu îmi ții lecții. Să nu crezi că sînt extenuat. Obosit, poate. Iar despre viitor să nu-mi vorbești. Desigur, c-o să-l cucerim. Încă n-am spus ultimul cuvînt, te rog să reții asta... Iar tu, în loc să mă ajuți, să discutăm, îmi vinzi, pur și simplu, principii. La așa ceva nu m-aș fi așteptat de la tine.

Se ridică și se duse la fereastră. Pasul lui era hotărît și neliniștit. Din dreptul terasei

privi acoperișurile orașului Skopje, ce se scufundaseră într-un val alb și lăptos.

— Ștefane, bătrînul meu Iane, spune-mi, așadar, ce ai? îl întrebă tăios Pavel.

Deodată îl cuprinse furia și fruntea i se încreți.

— Eu? întrebă El supărat. Eu? Nimic! Ce vă pasă vouă? Ați tăbărît cu toții: „Ești palid, de ce ai slăbit așa?" continuă El cu o voce străină. Stau în casă și nu fac nimic. Nu sînt bolnav... Ești mulțumit? Și spune-mi, prietene, de ce vreți să mă faceți bolnav? Se ascunde ceva în asta, sînt sigur. Nu, nu cer odihnă. Regret doar că nu am timp să lichidez unele tîmpenii. Într-adevăr, n-am nici o clipă liberă. Trebuie să termin cît mai repede niște treburi și o să plec. Și cît e de chinuitor să-mi tot amîn călătoria văzînd cum mă terorizați cu stupidele voastre întrebări. Trebuie să știi că idealul meu nu-i fuga.

Pavel Lozanovski dădu din mînă a lehamite.

— Ce naiba, încotro s-o ici, cînd am venit să-ți aduc o veste? spuse conciliant. Nu vei pleca nicăieri! se răsti apoi.

— Ce veste? i se citi neîncrederea pe față.

— La aniversarea brigăzilor trebuie să vorbești despre destinul și drumul pe care l-au parcurs. Ai fost membrul acestor brigăzi încă de la început, drept pentru care comitetul de organizare consideră că ești cea mai indicată persoană.

— N-aș putea ține nici o alocuțiune! întrerupse el, infatuat. Și de ce tocmai eu, de vreme ce există alții și mai devotați, mai în temă?

— Iane, tovarășe căpitan, nu cred că o să faci asta, se revoltă Pavel. Nici prin minte nu-mi trece c-o să refuzi.

— Nu știu ce să-ți spun, Pavele. N-am să pot. Salută-i pe tovarăși și transmite-le că nu sînt în stare să le ies în întîmpinare.

Neîncrederea ce se instalase în sufletul lui se spulberă.

— Vino la aniversare, apoi poți să te duci unde vrei, spuse Pavel.

— Și cît aș fi vrut să fiu acolo împreună cu foștii tovarăși. Dar așa e cel mai bine. Nu pot să țin nici o cuvîntare.

Pavel Lozanovski a tăcut îndelung. Țigara i s-a stins între buze.

— Te rog, în numele dragostei ce mi-o porți, a insistat Pavel. De ce ești atît de nerăbdător și supărat. Știu că ai probleme, dar totuși o să vii, nu ?

Privi spre peretele ce parcă-l aștepta răuvoitor.

— Bine, mormăi mulțumit. Să presupunem că aș fi de acord. În cazul ăsta despre ce să vorbesc acolo ?

— Ceva, o vorbă frumoasă, asta-i tot. Știi și tu ce înseamnă aniversările. Cel puțin despre brigadă ai ce spune.

Suspină obosit.

— Numai cuvinte frumoase, șopti ridicînd puțin vocea. Nu vezi că ne-am încătușat cu ele ? Ăsta-i viscol, Pavele, un pustiu fără de margini, continuă El încet. Sîntem buimăciți. Nu mai există ieșire. Privim înainte, dar asta

nu-i adevărata realitate. Asta mă roade și mă chinuiește, Pavele !

— Amintirile sînt frumoase, spuse Pavel. Și tot ce facem e frumos... Cine ar fi putut mai bine ? Tinerii ? Și pe ei îi văd împotmolindu-se. Cît mai ținem, totul trebuie să meargă bine. De aceea sînt dureroase cuvintele tale... Oare n-ai ceva mai bun de zis, de amintit ?

— Da. Amintirile noastre nu se pot uita. Ele rămîn mereu proaspete.

— Chiar așa proaspete și irepetabile ?

Ușor înduioșat El l-a privit cu neîncredere. Supărarea îi trecuse.

— Poate ți se pare ciudat, dar îți mai amintești de neamțul care ne-a luat prizonieri ? continuă El deodată.

Bucuros că-i liniștise amintindu-i de trecut, Pavel căzu pe gînduri.

— Nu-mi mai aduc aminte cum arăta.

— Avea ochi zvăpăiați și fața îmbujorată, mai adăugă El, pentru a deveni convingător. Înalt, fața suptă, ochi negri, iar pansamentul plin de sînge îi acoperea capul. Avea o pușcă automată pe care abia o ținea.

— Da, da, așa a fost ! recunoscu Pavel. Acum îmi amintesc.

— Cînd ai auzit că voi merge la Skopje să stabilesc legătura m-ai rugat să-ți aduc ciorapi și un pulovăr. Și tot discutînd am ajuns în pădure, la locul plecării. Atunci, deodată, a ieșit neamțul și a strigat : *Hande hoch !* Am aflat ulterior că numele lui era Ludwig Erkel.

— Cum ai aflat ? întrebă Pavel surprins. V-ați întîlnit ?

— Da. Ne-am întîlnit, Pavele. Îl cuprinse un sentiment de ușurare și se însenină.

— Unde v-ați văzut ? întrebă Pavel răgușit.

— A revenit. Sesizînd curiozitatea lui Pavel mărturisi sincer : Cu totul întîmplător, pe cînd se plimba prin piață. Tocmai își parcase mașina. L-am recunoscut imediat, deși între timp se mai schimbase. Avea o cicatrice în frunte. Am stat puțin de vorbă într-o cîrciumă, apoi ne-am despărțit.

— Și ce ți-a spus ?

— Se întorcea din Grecia, era cu soția și cu fetița cea mare. S-a comportat firesc, pentru că atunci îl lăsasem în pace. Asta i-a salvat viața... N-a lipsit mult să vărs sînge pe pămîntul vostru, mi-a spus. Și mi-a mai zis că la anul își va petrece vacanța la Ohrid. Vocea îi era limpede și clară. Hm, atunci într-adevăr puteam să ne prăpădim, rosti Pavel Lozanovski. M-a întrebat de tine, dacă mai ești în viață sau nu. Pe cuvînt.

— Mă bucur că și-a amintit, continuă Pavel, dînd trist din cap. Ar fi putut să ne aranjeze imediat, și n-am mai fi apucat ziua de azi... Ne-a surprins cînd a ieșit dintre arbuști. Atunci am avut senzația că totul s-a terminat. I-am văzut apoi fața și cît de cît m-am liniștit. Fără să am însă o speranță certă. Parcă-l văd și acum. Avea o barbă mare. Gîtul și cămașa îi erau pline de sînge. Un fel de nebunie îi lucea în ochi. Păcat că nu l-am văzut cît s-a schimbat.

— Cum îți spuneam, era în trecere pe aici... Mi-a mărturisit că se îngrozise atunci cînd ne-a

văzut. Se temea că o să-l înhățăm și o să-l ucidem. Dar în același timp fusese bucuros, aproape fericit, cît poți fi într-o asemenea situație, că văzuse oameni, deși dușmani. Tot ce putuse face, mi-a zis, fusese să strige „mîinile sus!" Zicea că era epuizat, că îl durea capul îngrozitor, și îl chinuia foamea. Da, pierduse mult sînge, era vlăguit, pînă și vocea și-o pierduse. Acum însă vorbea frumos. Îți amintești, cînd am ridicat mîinile ne-a cerut traista ? Tu ai lăsat-o jos, speriat. Ba nu, i-ai aruncat-o. El stătea în fața noastră, cu pușca îndreptată spre noi. A scos din traistă o bucată de mămăligă iar tu îl priveai trist cum îmbuca lacom.

— Asta mi-a fost îndeajuns pentru toată ziua. În timp ce mînca se uita speriat în toate părțile să nu-l surprindă cineva. Apoi mi-a zis să scot pistolul din toc. Ne-a somat să îngenunchem și să ducem mîinile la ceafă. În același moment noi ne făceam planuri de scăpare, urmărindu-i toate mișcările. Tu, Pavel Lozanovski, îl țintuiai cu privirea.

— Cred că i-ai oferit o țigară. I te-ai adresat în germană. Așa am înțeles.

— Da, voiam să i-o ofer ca să mă eliberez, spuse El. Fusese surprins de germana mea corectă.

— Țeava era îndreptată spre tine, iar eu eram gata ca-n orice clipă să mă reped spre el, zise Pavel Lozanovski.

— Cînd i-am vorbit de țigară, Ludwig m-a privit surprins. N-a răspuns. Și atunci i-am spus c-ar fi mai bine să se predea, că am o soră ce ar putea să-l panseze și să-l îngrijească.

Nici nu voia să audă de așa ceva. Am continuat să-l avertizez că dacă o să tragă, ai noștri or să audă și îl vor prinde cu siguranță... Mai apoi ne-am minunat cum am putut ajunge într-o situație atît de stupidă.

— Am văzut deodată cum i se împăienjenesc ochii, dar nu eram hotărît dacă o să sar sau nu asupra lui, spuse Pavel.

— Era slab și sfîrșit de oboseală, mai zise El. Totuși și-a adunat ultimele puteri, s-a ridicat și mă așteptam ca-n disperarea lui să ne radă pe amîndoi. Pleoapele i s-au lăsat și era gata-gata să se prăbușească. Te-a privit cu coada ochiului și a făcut un gest brusc.

— Rămăsesem cu mîinile goale. Așteptam doar clipa în care o să-și descarce automatul în noi.

— Mi-a zis : fusesem sigur că o să mă ucideți, deși arma o aveam eu. De ce oare ne-am întîlnit ? Ce nenorocire ! N-am putut să trag. Nici nu eram sigur că sînteți doar voi. M-a cuprins teama să nu mă prindeți și poate asta m-a ținut tare. Cînd prietenul tău a vrut să sară la mine, m-am liniștit, dîndu-mi seama de intenția sa... Îți mai amintești că apoi a dispărut în desiș ?

— De parcă ar fi fost un vis, adăugă Pavel.

— Iar cînd l-am căutat, nu l-am mai găsit.

— Mă mirasem cum a putut să dispară în halul în care se afla. Nefericitul, și-a adunat ultimele picături de energie numai ca să scape.

— Îi zărisem în privire moartea și poate a vrut să-l lăsăm singur cu ea.

— Cînd m-am îndepărtat, am simțit că-i nenorocit în tot ce face. Credeam c-o să dispară undeva, în munți. Privindu-l, gîndeam că însăși pămîntul ar fi trebuit să-i soarbă vlaga și sîngele.

Pavel Lozanovski îl privea uimit :

— Te emoționează și astăzi acea întîmplare ! Tot timpul te-am ascultat cum vorbești. Așa ai putea vorbi și la aniversare.

— Te rog, lasă aniversarea. Ascultă : acea frică pe care i-am văzut-o în ochi, acea spaimă, parcă-mi pătrunde în toată ființa și astăzi încet, cu cruzime. Nu-mi dau seama, nu știu ce înseamnă asta.

Îl cuprinse o slăbiciune, de care se lăsă doborît. O adîncă tristețe i se cuibări între sprîncene.

Ușa era tot închisă. Nimeni nu intra.

CAPITOLUL III

NICIODATĂ nu îndrăznise să urce în camera de la mansardă.

Acum pășea încet pentru a o chema totuși pe Violeta să coboare. I se părea nefiresc ca ea să locuiască într-o cameră atît de joasă și mică cînd exista atîta spațiu în casa cea mare.

— Trebuie să te simți din cale-afară de înghesuită aici, spuse El ușor stînjenit, în timp ce se sprijinea de un perete.

Prezența fiicei sale îl făcea să simtă un fel de frămîntare lăuntrică.

— De loc ! răspunse Violeta Boianowska surprinsă de faptul că a urcat pînă la ea. Crede-mă mă simt excelent în această încăpere. Și oricum acest lucru îl vom clarifica după absolvirea studiilor mele.

— Nu înțeleg cum poți să te complaci în această situație. Din tot căsoiul ăsta ți-ai ales tocmai chichineața asta, cît un cub de zahăr.

— Toate lucrurile de aici îmi aparțin și îmi sînt dragi.

— De ce nu accepți totuși să te muți jos ? Poți să-ți alegi camera cea mare și luminoasă de lîngă stradă și să-ți duci toate lucrurile acolo.

Rotindu-și ochii prin cameră Violeta se opri cu privirea la rafturile de cărți ce ocupau un perete întreg.

— Numai în această cameră mă simt bine și aș putea spune fericită. Aici mi se pare că fiecare obiect își are sufletul lui, și cărțile și discurile și masa și picupul și patul! Restul lucrurilor din casă mă deranjează și nu pot conviețui cu ele. De exemplu, cele din salonul de zi sînt pe gustul tău și nu am comunicare cu ele.

— Mereu născocești un motiv, zise el iritat. Chiar îți place să trăiești astfel? o întrebă pe un ton cinic.

— Am și eu o slăbiciune pentru această cameră. Asta e tot! I-o reteză Violeta Boianowska. Aici mă simt ca o adevărată studentă, spuse ea surîzătoare și veselă, celelalte încăperi din casă nu mă interesează deloc.

— Te interesează ori nu, ele oricum sînt ale tale atîta vreme cît n-am pe nimeni în afară de tine.

El se uita la Violeta care stătea în fotoliu cu țigara între degete. Înaltă cît el, cu o privire duioasă, era îmbrăcată într-un costum verde-închis, aranjată parcă de plecare. Apoi, cu o mișcare lentă, scutură scrumul țigării în scrumiera de pe genunchi.

— Mereu ai ceva împotriva mea, mormăi El. Chiar și treaba cu Londra este un soi de evadare.

— Tată, cred că-i doar o impresie. Dar e nejustificată. Nu e prima oară cînd îmi zici asta, și cred că nici ultima. În primul rînd tu ești cel care n-ai avut grijă de mine. Zile întregi nu te vedeam. Tot timpul la serviciu. Noroc cu bunica, ea m-a crescut. Veneai

acasă cu un teanc de hîrtii de parcă în ele era toată înțelepciunea lumii. Cînd mă zăreai îmi ziceai doar: „Vili, ce mai e nou, cum o mai duci cu școala?“ Și asta era totul. Îți rețin și acum privirea rătăcită ca a unui profesor distrat. De aceea este nedrept să gîndești astfel.

El aștepta ca ea să termine. Dădea impresia că totul îi este indiferent.

— Nu-i drept, rosti El pe un ton împăciuitor. De ani de zile îndur reproșurile tale. Nu-ți mai suport această privire rece cînd știu că de fapt ești altfel, blîndă și duioasă. Vili, tu ești caldă, și plăcută și tocmai cu tine nu mă pot înțelege? Culmea, îmi mai reproșezi că nici grijă n-am avut de tine.

— Ce vrei, tată? îl privi cu un aer calm și ca al mamei sale Miriana. Nu sînt susceptibilă. N-am nici un drept. Neînțelegerea a pornit de la tine. Niciodată nu mi-ai făcut confesiuni. Nici pînă acum nu știu ce s-a întîmplat cu mama. Ce mai contează? Poate că nici tu nu știi ce s-a întîmplat.

El nu-i putu suporta cuvintele atît de dure, apoi adăugă cu o voce gravă:

— Nu poți să înțelegi, ori nu vrei.

— Crede-mă, nu înțeleg nimic, adăugă Violeta, iar privirea îi deveni strălucitoare. Aș fi vrut să aflu adevărul mai mult decît orice.

El se așeză pe scaunul de lemn pe care se găsea o pernă brodată.

— Nu-i nimic neobișnuit sau ciudat.

Violeta tremura și își aprinse o țigară, apoi zise:

— Bine, tu susții c-a fost bolnavă, încercă ea să-l provoace. Dar știai că poliția era pe

urmele tale, că locuința noastră era supravegheată și cu toate acestea ai venit acasă. Din cauza ta a fost chemată acolo. De ce-ai venit atunci ?

El se ridică încordat și cu pașii obosiți și nesiguri ajunse la ușă și o închise. Apoi se sprijini cu spatele de ea. Fereastra se reflecta în ochii săi îngrijorați.

— Vili, vrei să afli adevărul ? o întrebă el cu o voce calmă. Pentru tine am făcut-o. Tu ai constituit motivul pentru care am venit.

— Eu ? întrebă Violeta surescitată. Eu ?

— Chiar tu, îi repetă El.

— Cum ?

— Nu, de fapt nu tu. M-am exprimat greșit, ci dorința mea nebună și irezistibilă de a te vedea. Acea dorință era de neînvins, nebunească. Doream să te văd măcar o clipă și am riscat totul cu toate că am fost și avertizat. Mi s-a și reproșat asta pentru că însoțitorul meu a fost rănit... Ce este nefiresc în faptul că am venit ? Într-o stare de război, cînd fiecare trebuie să-și salveze pielea, am avut o clipă de slăbiciune și am venit să-mi văd și eu pentru prima oară copilul. Și el consideră că are dreptul să-mi facă reproșuri.

Tăcu și se auzi un suspin înfundat. Îl cuprinse un soi de amărăciune pe care o simțea cum urcă pînă-n gît.

— Te rog să mă crezi, tată, că te înțeleg și nu vreau să fii supărat din cauza mea. Tatăl se mai potoli.

— Se pare că şi această venire a ta, înainte de vreme, semnifică ceva, spuse El. Arăţi bizar şi nu-mi spui nimic.

— Tată, n-am venit să mă cert cu tine, îl imploră Violeta. Ştii foarte bine că nu suport singurătatea. De aceea m-am întors acasă mai devreme.

Auzind-o vorbind astfel se îndreptă spre ea cu braţele larg deschise.

— Vezi, Vili. Acelaşi dor sfîşietor pe care l-am avut şi eu.

Dar Violeta continuă :

— N-a fost numai dorul. Ai venit la Skopje cu sarcini, dar n-ai îndrăznit să vii acasă. Din cîte ştiu interdicţia era de sus.

— Da, aveam întîlnire cu cineva. Venise iarna şi trebuia să organizăm transportul de pături, îmbrăcăminte şi medicamente pentru detaşamentul nostru. Am venit amîndoi, încercă el să se explice fără nici o vlagă.

Zîmbetul îi dispăru şi continuă să-l provoace.

— Dacă ştiai că poliţia tot te va înhăţa, de ce-ai fost aşa de sentimental ? Cu atît mai mult cu cît, de felul tău, nu eşti aşa. De obicei eşti ferm în ceea ce faci, ca să nu zic dur.

Îl apăsa o supărare grea şi nu se putea elibera de ea.

— De ce ? se enervă el şi îşi acoperi faţa cu mîna. Spune-mi tu de ce am fost aşa ?

Îşi îndreptă spre ea privirea buimăcită :

— Tu ştii mai bine.

— Pentru cîteva clipe de fericire. Înainte fusesem de două ori la Skopje, dar în uniformă

de ofițer german. N-am ajuns acasă deși dorul de voi mă mistuia. Totul era peste puterile mele. De data asta mă simțeam liber, nu gîndeam că s-ar putea să mi se întîmple ceva, mai ales că ne despărțeau doar două străzi. Pășeam către voi ca fluturele spre lampă. În acea noapte, cînd am bătut la ușă, Miriana era sigură că sînt eu. A stins lumina și mi-a deschis ușa. „Știam că ai să vii !" m-a întîmpinat ea tandră și angelică. „Știam !". „Credeai că n-o să mai vin", i-am zis. În întuneric mîinile noastre s-au regăsit. Avea degete calde pe care le simt și acum pe obraji. „Te-am așteptat noapte de noapte !" mi-a spus. „Sînt atît de fericită că ai venit. Mi-e tare greu fără tine. În clipa asta mi-am redobîndit încrederea. Cînd mă interogau la poliție te simțeam că ești cu mine și asta mi-a dat putere să rezist. Am senzația că iarăși mă ții de mînă și că mă duci în oraș ca pe vremuri." „Ne îndreptăm într-acolo", i-am zis. „Mai repede ca oricînd." „Tu trebuie să ajungi acolo", a spus Miriana. „Eu o voi lua pe alt drum. Aici totul e atît de complicat, am atîtea de făcut încît n-am vreme nici de fetiță. Regret, dar ce să fac ?" „Ai grijă de tine, Miriana", i-am spus.

„Vino, iubitule, s-o vezi pe Violeta, așa mi-a spus. E nemaipomenită. Vioaie și zburdalnică. E uluitor cît de mult îți seamănă".

Cînd m-am apropiat de pătuț, tu dormeai. Te-am privit cîteva clipe la lumina lanternei. Ba nu, te-am privit o veșnicie apoi m-am aplecat să te sărut. De-atunci, ori de cîte ori adorm

îmi apare imaginea somnului tău de copil și a blîndei tale respirații.

„E atît de scumpă !“ am zis eu. Totul a durat o clipă. Cel ce mă însoțea a bătut la ușă. Semn de pericol. Mi-am luat rămas bun. Eram buimăcit de întîlnirea avută. Cînd am ieșit, ne-au întîmpinat împușcături. Împreună cu prietenul meu care fusese ușor rănit alergam pe străzi știute.

— Dar ce s-a-ntîmplat cu mama ? întrebă Violeta emoționată. Ai lăsat-o așa ?

El o privi fără nici un entuziasm.

— După un timp am aflat că a fost chemată din nou la poliție. A zăcut acolo patru luni, apoi au deportat-o într-un lagăr. Dar cu toate acestea nu s-a aflat că am trecut pe la ea.

— Atunci, de ce au tras în voi ?

— Au tras fiindcă așa se proceda cu suspecții, fiind stare de asediu.

— Totul pare neverosimil, îngînă Violeta. Ceva îmi lipsește spre a putea reconstitui momentul. Iartă-mă, dar cele istorisite nu-s convingătoare.

Bănuindu-i neîncrederea continuă :

— În acea vreme, dacă cineva îți părea suspect, nu era greu să faci rost de niște dovezi.

Violeta Boianowska se ridică de pe pat dînd impresia că s-a săturat de atîtea discuții, însă curiozitatea nu-i dădea pace :

— Dar de ce era atît de ocupată, precum spunea, încît n-avea timp nici pentru mine ?

Auzind-o pe Violeta vorbind astfel îl cuprinse bucuria.

— Aici e tot misterul, spuse El sincer. Există documente și martori care vorbesc clar despre acțiunile la care a participat. N-a stat degeaba, deși avea un copil mic. N-o știu altfel.

Ascultîndu-l, Violeta răbufni :

— Deci m-a sacrificat pe mine. Cum a putut să facă una ca asta ? Nu, nu-mi vine să cred, negă ea decepționată. El se îndreptă spre fată, în timp ce aceasta tocmai luă o carte de pe masă și începu s-o frunzărească.

— N-o lua așa. Ție ți se pare ciudat că o mamă își lasă copilul ca să dea ochii cu moartea. Atunci însă a fost firesc. Chiar necesar. Am convingerea că a fost urmărită și apoi arestată pentru acțiuni diversioniste.

— Tată, sper că mă poți înțelege. Îi port niște sentimente pe care nu le pot explica. De fapt nici n-o cunosc. Singura mea legătură cu ea a fost scrisoarea ce mi-a lăsat-o pentru cînd voi avea șaptesprezece ani.

— Vezi, și acea scrisoare nu vrei să mi-o arăți.

— N-am arătat-o nimănui de cînd mi-a dat-o bunica... Știi, în timp ce țineam în mînă plicul îngălbenit, m-a cuprins un fel de amețeală, și-am simțit că mă destram. Aveam impresia că e plecată într-o călătorie, și că, iată, îmi trimite o scrisoare, un semn.

— Ce scrisoare ? întrebă el nerăbdător. Poți să mi-o arăți și mie ?

— Nimic deosebit, spuse Violeta. Și pe un ton calm începu să citeze : „Draga mea Violeta, cred că te vor surprinde aceste cîteva rînduri. Ele îți vor aduce respirația mea caldă

ce nu va fi multă vreme lîngă tine. Poate îți par o necunoscută, așa cum și eu, la rîndul meu, nu pot să-mi imaginez cum vei arăta cînd vei citi această scrisoare. În timp ce scriu, tu dormi în pătuțul tău. Cînd n-o să mai fiu va avea grijă de tine bunica și tot ea îți va da și scrisoarea. Somnul tău e dulce și frumos, iar eu am presimțirea că n-o să mai fiu cu tine și de aceea îți scriu acum. Ai doi ani și încerc să mi te imaginez fetiță mare, dar, din păcate, nu reușesc. Ți-am făcut portretul și sper că-l vei avea cîndva. Tatăl tău e dispărut de mult dar nu cred că l-au ucis. Să dea Dumnezeu să te țină el în brațe, dacă eu nu voi mai putea. Să fii fericită și veselă și să ai parte de ceea ce noi n-am avut. Mama ta, Miriana..." Iată, asta e scrisoarea, încheie Violeta, c-un fel de stranie melancolie.

— Pe această femeie n-am s-o înțeleg niciodată, se trezi El spunînd, cufundat în gînduri. Avea ceva enigmatic în ea, ceva ce nu puteam să descifrez. În unele gesturi de-ale tale ca și-n glasul tău o descopăr pe ea, neclar și atît de îndepărtat. Apoi, a privit-o tăcut. Violeta i s-a părut stranie, de parcă s-ar fi transformat în Miriana cea atrăgătoare și plină de tandrețe.

— Îmi pare nespus de rău că n-am găsit portretul ce mi l-a făcut. Îmi spunea bunica că era foarte reușit, însă nu știa pe unde s-a pierdut. Poate în timpul evacuării. Din cînd în cînd îi plăcea să picteze pe furiș. Nu s-a mai păstrat nimic de la ea.

— Acest portret îl caut și eu de mult, dar fără succes. Aș dori atît de mult să-l găsesc.

Chipul i se întunecă parcă de un gînd negru.

— Tatăl ei era un om dintr-o bucată, dar suspicios. Nu m-a vrut de fel, nici chiar după cununie. Nimic nu va ieși din el, zicea. Vedea în mine doar un student, pentru fiica lui ar fi vrut altceva. Iar maică-sa, nostimă și rațională, să zic așa, voia cu orice preț să dea impresia că-i de origine nobilă. Odată, în după-amiaza unei duminici însorite, cînd el nu era acasă, m-a invitat la ceai. Am intrat și am rămas stupefiat. Casa fusese aranjată într-un mod cu totul deosebit. Maică-sa m-a salutat cu emoție, întinzîndu-mi o mînă reținută. Acea vizită mi-a amintit de obiceiul englezesc cînd toate încep la ora cinci. „Bună ziua și bine ați venit !", mi-a spus cu un ton de binecuvîntare. „Bună ziua, doamnă !" i-am răspuns, încurcat vădit de atmosfera atît de solemnă. Și așteptam ca ea să continue în engleză. În timp ce mă așezam Miriana mi-a șoptit să nu dau nici o atenție ifoselor ei.

„Ea", mi-a spus Miriana, „trăiește cu capul în nori, din pricină că-i nefericită." Asta m-a încurajat, drept pentru care am fost dezinvolt și am răspuns la toate întrebările ce mi le-a adresat. „De ce-ați ales istoria ?", m-a întrebat într-un tîrziu. „E fără viitor. Mai ales că sînt atîtea facultăți. Puteați să fiți inginer, medic, doar sînteți atît de tînăr și plin de energie. Pe istorici mi-i imaginez ca pe niște oameni mai în vîrstă, cu ochelari, plini de colb, ușor aiuriți. Scuzați-mă, dar așa a fost profesorul meu." „Da", am răspuns zîmbind, „ei sînt puțin distrați și iubesc oamenii."

„Nu cred", a răspuns ea. „Nu pot să cred. Cel ce se ocupă doar cu trecutul, mi-l imaginez egoist."

„Doamnă", am replicat, și parcă ceva ireal m-a inspirat. „Mă atrage parfumul trecutului și iraționalul care i-a preocupat pe oameni. Acei creatori făuritori ai pămîntului. Acest parfum este ca o obsesie. Mă înțelegeți ? Acel Nimic din care izvorăște viața. Oare n-ați observat, stimată doamnă, că istoria este, la urma urmei, o aventură frumoasă, o nebunie nesfîrșită, și atunci de ce să n-o studiezi ?"

„Dar cînd va pieri entuziasmul", replică ea detașată, „ce se va întîmpla ?"

„Orice ! Pentru acesta voi da totul, numai ca să pătrund în misterele trecutului. Or asta nu înseamnă egoism."

„Acum vorbiți așa fiindcă ați fi vrut să trăiți în nori, tinere domn."

Miriana m-a privit și eu am înțeles.

„Nu, doamnă", i-am răspuns înflăcărat. „În istorie se produc mereu schimbări, dar trebuie pornit de la rădăcini. Ca s-o schimbi, e nevoie s-o cunoști." „Sînteți prea sigur pe dumneavoastră și asta dăunează." „Lucrurile nu se schimbă dintr-o dată", am replicat uitîndu-mă la Miriana care mă privea aprobator, cu pumnii strînși. „Evoluția își urmează cursul", am adăugat. A rămas nedumerită.

„Dacă-i așa, să vă ajute Dumnezeu. Numai el vă poate ocroti !"

„Mamă", interveni Miriana, „Stefan nu va fi doar istoric."

„Da, mă ocup și de arheologie."
„Ce ?" strigă ea, renunțînd la orgolii. „Ăștia sînt cei care strîng pietricele și cranii. Nu vă imaginam în postura asta", încheie ea. M-a privit cu compătimire.
„Cum adică ?" am întrebat-o, cu nedumerit.
„Cînd vă privesc", continuă ea încurcată, „pe Mira pot s-o felicit. Și-a ales un soț drăguț, chipeș. Însă nu știu ce se va alege cu profesia. Chiar nu puteți deveni medic ?"
„Dar m-am decis deja", spusei în glumă.
„Mamă", zise Miriana, „de ce-l pui pe Stefan într-o situație neplăcută. Sîntem numai prieteni, *colegi.*"
„Și ce, nu pot să dau sfaturi unui om tînăr", răspunse ea ușor jignită. „Cred că știu mai bine decît voi ce-i viața."
„Vă mulțumesc", i-am zis. Și mi s-a părut ridicol că mă măsoară atîta cu privirea. Mi-a studiat fiecare gest, fiecare privire, fiecare cuvînt. Cu experiența-i de femeie a simțit imediat, instinctiv probabil, că-n fața ei stă ginerele pe care și-ar fi dorit să-l cunoască și care acum se afla aici. Aceleași gînduri mă obsedau și pe mine deși refuzam ideea.
După ce am plecat, a avertizat-o pe fiica sa că sînt prea modest și rafinat, și că cei de teapa mea, pe la patruzeci de ani, devin nervoși, teribiliști și egoiști. De aceea, a adăugat ea, dacă vrei să-ți fie soț, și dacă o să ajungă profesoraș, va trebui să-l prelucrezi încă de pe acum, ca apoi să nu fie prea tîrziu. Și niciodată să nu-i lezezi amorul propriu.

„Cred c-o să-mi fie soț“, i-a spus Miriana, „și te rog să-l lași așa cum este și să facă ce dorește. El este tot ce am, mamă.“

Da, îmi dau seama că atunci și după aceea din pieptul meu parcă și-ar fi luat zborul un stol de porumbei. Acea femeie modestă și senină a rămas de neuitat.

CAPITOLUL IV

ÎN SINEA LUI a simțit un fel de fericire după atîta așteptare. Drumul spre Oraș ce ducea prin munți i s-a părut obositor și plin de primejdii. Mergea încet, ținînd-o pe Miriana de braț, fiind bucuros că și ea e mulțumită și că se uită spre el tot timpul cu grijă.

Cerul era jos, întunecos și rece. Cu vîrful degetelor puteai parcă atinge norii cei negri și deși.

— Orașul ăsta nu-i cunoscut de nimeni, se auzi vocea lui, răsunătoare și sigură. Vom ajunge cei dintîi acolo. Prima oară am mers pe partea cealaltă. Traseul era mai anevoios, de aceea am luat-o pe acest drum căci nu este chiar atît de abrupt.

Răbdătoare, Miriana înainta și-l vedea ca prin ceață.

— Dacă nu vom ajunge, ce ne vom face ?

El se aștepta și la această întrebare.

— Cînd ești cu mine, să nu te temi. Poate că sînt prea cicălitor, îi răspunse calm și stăpîn pe sine.

Mergeau agale oprindu-se din cînd în cînd să-și tragă sufletul. Respirația lor se auzea ca un ecou pe potecile munților.

— Cît de înalți sînt munții ăștia ? întrebă Miriana aproape extenuată. Am senzația că sîntem la picioarele cerului.

O clipă se opri și se sprijini de brațele lui gîfîind. El o rezemă.

— Poate că sînt atît de înalți pentru a-și menține mult timp prospețimea.

— Oare cine trăiește aici ? întrebă Miriana înainte de a porni iar la drum. Nimic nu mi-ai spus.

— Nu știu nimic despre oraș. Probabil că nu locuiește nimeni în el. Mai mult ca sigur. Pe noi ne așteaptă, draga mea, îi spuse el întorcîndu-se spre ea tandru. Vino pe aici, pe poteca bătătorită de capre.

Miriana se împiedică iar el îi sări în cale imediat s-o prindă. O susținu, apoi o ajută să meargă mai departe.

— Ce straniu e să nu locuiască nimeni într-un oraș, șopti Miriana, pășind cu grijă.

— Într-adevăr, e un oraș ciudat — și privi norii negri groși și atît de lăsați. Parcă ar fi împărăția sufletelor moarte, a vrăjitoarelor și a zînelor.

— Stefane, nu mă speria !

— Tu și cu mine, noi doi, poate că o să-i redăm tinerețea. De aceea te-am luat cu mine. În acest oraș vom clădi viitorul al cărui ziditor vei fi.

Miriana se opri, orbită de soarele ce își trimitea fascicole de raze printre norii sfîșiați.

— Sînt plină de o teamă și-n același timp sînt atît de emoționată de parc-aș merge cu tine la cununie.

Figura lui se însenină.

— Cînd se va întîmpla într-adevăr, zeița Hera te va ocroti. Și o să ne cununăm acolo.

— Singuri ?

— În tot orașul nostru nu o să fie nevoie de nici un popă. Singuri vom face totul.

— Dar mama, zise Miriana nehotărîtă. Ea n-o să mă ierte.

— Pentru ea vom pregăti o ceremonie mic-burgheză.

— Așa da, spuse Miriana bucuroasă.

— Adevărata cununie o vom face în oraș.

— Da, adevărata noastră cununie. Abia aștept să ajungem, dragule.

— Atunci grăbește-te, spuse el, și-i întinse mîna tandră și moale. Grăbește-te !

Rochia Mirianei, galbenă cu picățele negre, flutura în bătaia vîntului. În timp ce urcau dealul lui i se păru că în fața ochilor ei apare un Flăcău cu cămașă albastră, cu mustăți de-abia mijite, cu o pălărie de pai ce-o ținea în mînă să nu i-o zboare vîntul. Îl cuprinse furia. Flăcăul era înalt și chipeș, stătea lîngă un copac înfrunzit de parcă o aștepta pe Miriana, să-l ajungă din urmă, să urce împreună. Iar Miriana, Miria lui fragilă și visătoare, se desprindea parcă de el, spre a-i ieși în întîmpinare Flăcăului. Și parcă Flăcăul, și nicidecum El, îi spunea :

— Într-o zi, cînd se va întîmpla într-adevăr, zeița Hera te va ocroti.

— Miria, unde te duci ? striga El. De ce mă lași singur ?

Flăcăul întinse mîinile spre ea, cu patimă și îngrijorare. O privea din spate încîntat și trist, în rochia-i galbenă, pe care vîntul i-o lipise de trup.

— Nu mă lăsa, mi-e frică, spuse Miriana în șoaptă.

— Nu-ți fie frică, sînt aici, strigă Flăcăul. Doar ți-am spus să nu te temi cînd ești cu mine. Deodată dispăru după un tufiș. Miriana se apropia de Flăcău.

— M-am speriat așa de tare.

— O luasem pe-aici să văd dacă-i drumul bun.

Copacii vîjîiau în bătaia vîntului.

— Oare mergem spre Oraș ?

— Da, chiar într-acolo. Ăsta-i drumul, se auzi sec glasul Flăcăului în vuietul furtunii. S-o luăm de-a dreptul. Flăcăul pășea încet, zărindu-i-se doar capul.

— E cazul să ne grăbim. E tîrziu. E frig, pune-ți ceva pe tine să nu răcești !

— Da, ai dreptate. În orice clipă poate să se pornească ploaia, zise Miriana.

— Nu cred c-o să plouă, își dădu cu părerea Flăcăul.

— Dar uite cît de jos sînt norii.

— Sînt întunecoși, dar nu vor aduce ploaie, o liniști Flăcăul, ridicîndu-și privirea spre cer.

— Crezi că vom avea timp frumos în Oraș ? Am obosit deja de-atîtea povîrnișuri, se plînse Miriana.

— Odihnește-te puțin ! Pune-ți pe tine pulovărul ăsta al meu.

— Am și eu unul, își aminti ea și scoase din geantă un pulovăr negru pe care vru să-l îmbrace.

— Pune-l doar pe umeri, și numai după ce vom trece de stînci poți să-l îmbraci.

Miriana îl ascultă.

— E grea ranița ?

— E grea, dar o pot duce, răspunse Flăcăul pe nerăsuflate.

— Cred că am luat și lucruri inutile, surîse Miriana.

— Ca de obicei, zise Flăcăul, arătîndu-și dinții albi.

Cum stătea în fața lui, cu obrajii rumeni și cu ochii plini de lumină, Miriana părea și mai frumoasă. Se apropie de ea și o îmbrățișă. Miriana se feri, dar Flăcăul, cu o mișcare ageră, o prinse din nou și o îmbrățișă iar. Apoi s-a întors să ia ranița.

— Poate că nu trebuia să pornim la un drum atît de lung, spuse ea. Cred că nu voi mai rezista.

— Sîntem aproape, o încurajă Flăcăul. În curînd o să fim acolo.

— Scumpul meu, nu știu de ce, dar am o presimțire neagră, zise Miriana cînd Flăcăul ajunse lîngă ea.

— Nu exagera ! i-o reteză Flăcăul cu un glas tăios. Nu-mi place ce spui.

— Să nu se-abată vreun blestem asupra noastră. Poate să se întîmple orice.

— Devii imposibilă. Dacă ești obosită, să ne odihnim, apoi vom continua liniștiți drumul.

— Și dacă ne vom rătăci în oraș ? întrebă Miriana speriată.

— Acolo oricine poate să fie fericit, rosti El. Nimeni nu se rătăcește. E greu doar s-ajungi pîn-acolo.

Răvășită de presimțiri, extenuată, Miriana urca încet.

— Oare de ce moare omul ?

— Chiar de ce ? se întrebă și Flăcăul. Probabil pentru a putea să-și viseze visul neterminat în liniște.

Ochii Mirianei deveniră mari de uimire.

— Mi-e frică. Hai să ne întoarcem ! zise ea apucîndu-l de mînă.

— Dacă tot am pornit, să mergem pînă la capăt ! replică aproape indignat Flăcăul.

— Poate că toate astea nu sînt pentru noi.

— De ce nu ?

— Dorim ceva ce nu este posibil. Mai bine să mergem la o cabană.

Flăcăul deveni amărît.

— Înainte de plecare erai nerăbdătoare să pornim la drum, îi reproșă acesta. M-ai tot rugat să ne grăbim.

— Da, încuviință Miriana supusă. Acum mi s-a făcut frică, dar am dorit foarte mult să-l văd. Nu știu ce am. E atrăgător și totodată mă sperie.

— Tu știai că drumul e greu. Și asta nu-i nimic față de cel stîncos de lîngă oraș.

— Atunci te conjur să ne întoarcem, se rugă Miriana. Poate că-i mai bine.

— Am zis nu, o refuză Flăcăul categoric. Și chiar de vei voi să te întorci, n-am să te las... N-aș fi eu dacă n-aș ajunge acolo.

Parcă presimțind ceva, Miriana deveni neliniștită și agitată.

— N-ai realizat că sîntem urmăriți ? De fapt nu mai sîntem singuri, uită-te în urma noastră.

— Nu e nimeni. Ai vedenii. Flăcăul merse mai departe neobosit.

— E musai să mergem pe o astfel de vreme? îl întrebă Miriana tot mai neliniștită.

— Pe aici, mai tot timpul vremea e ploioasă. Oricînd am fi plecat vremea ar fi fost tot așa de rea.

— Ești îngrozitor cînd îți pui ceva în gînd. Ascultă-mă o dată și pe mine.

— Acolo timpul e minunat, încercă s-o convingă Flăcăul. Crede-mă că merită orice efort.

Cuvintele lui nu-i schimbară hotărîrea.

— A fost tentant la început cînd mi-ai povestit despre Oraș. Doream atît de mult să-l văd, împreună cu tine. Acum nu mai simt nimic.

— Pare greu acest drum, dar sînt sigur că ți-ar plăcea să ajungi în Oraș. Însă nimeni nu poate ajunge fără sacrificiu.

Apoi Flăcăul se îndreptă spre tufiș. Miriana îl urmări cu privirea. El pășea încet, dorind ca nici ea să nu se grăbească prea tare, anii îl depășiseră, iar Miriana rămase și ea surprinsă zărind orașul.

— Grăbește-te, altfel ne apucă furtuna, îl strigă ea și în clipa aceea îi căzu basmaua roșie. Vîntul ce împrăștia stropi de ploaie, o luă cu el la vale.

— Mi-a zburat basmaua.

— Miria, strigă El. Miriana, orașul ăsta numai eu îl știu. Nimeni nu ți-l poate arăta, nici chiar Flăcăul ăsta.

Un ecou indescifrabil ajunse pînă la ea printre rafalele vîntului.

— Nu cred, răspunse buimăcită. Nu cred.

— Ce nu crezi ? întrebă Flăcăul din desiș, cu ochii lui negri și expresivi. De ce șovăi ?

— Nu cred că o să fiu fericită în acest oraș. Nu cred.

Flăcăul, care urca necontenit, se întoarse spre ea.

— Iubirea noastră se va confrunta acolo cu alte iubiri neîmplinite încă, și vocea lui se înflăcără. O să fii fericită !

— Dar oare dragostea noastră va supraviețui ?

— Da, draga mea ! șopti el duios. Acest oraș e *visul* meu și în el îți voi oferi toată dragostea mea.

Miriana îl privi vrăjită. Frica îi dispăru.

— Crezi prea mult în viitor. Viitorul meu ești chiar tu.

— Deja îl port în mine. E minunat să porți viitorul în tine.

— Și nu te sperie ? îl întrebă Miriana neîncrezătoare.

— Deloc. Mă tem doar de ziua în care roboții vor începe să meargă la psihiatri. Totul e posibil cu acest progres tehnic atît de rapid.

— Ești atît de încrezător în viitor în timp ce eu simt că te voi pierde. Pe Miriana o podidi plînsul. Oare de ce sînt așa ?

Flăcăul o privi neliniștit, plin de îngrijorare.

— Nu ne vom despărți niciodată, spuse el. De ce am face-o de vreme ce sîntem făcuți unul pentru altul ?

— Treaba asta e extrem de riscantă, spuse Miriana. Tu ești în stare să te expui la pericole.

— Gîndești astfel că ești femeie. Aceste presentimente țin de structura voastră.

— Dintr-o prostie involuntară putem să greșim și mi-e teamă să nu te pierd.

— Să lăsăm prostiile la o parte ! spuse Flăcăul. Sînt capabil de orice ca să nu te pierd tocmai acum.

Apoi se opri. Își lăsă ranița și se așeză alături. Miriana se rezemă de o stîncă.

— Vino aici, îl chemă ea neliniștită. Strînge-mă în brațe, mi-e frig.

— Aș dori, iubito, să fii sigură de un singur lucru : că te iubesc, spuse Flăcăul. Da, ăsta-i adevărul. Marele și unicul adevăr.

Apoi Miriana se pierdu în îmbrățișarea lui.

— Dragul meu, nu mi-ai spus dacă îți sînt dragi copiii ?

— O, știi foarte bine, răspunse Flăcăul. Cînd te-ai născut ți-am dat întîlnire să ne vedem după optsprezece ani și două luni, în casa lui Filip, de ziua lui. De atunci totul îmi place la tine : și răsfățurile, și copiii, și aceste urcușuri.

Miriana aruncă înainte o privire neliniștită. Drumul ce urma să-l străbată era doar stînci și poteci inaccesibile.

— Dragul meu, unde crezi că ne-am putea adăposti ?

— Ai dreptate. Va ploua ! Cu siguranță va ploua.

— Astăzi nu vom putea ajunge acolo, spuse ea. Îmi pare rău, dar nu vom putea. Nu văd nici o altă soluție.

— Drumul e cel bun. Ar fi mai bine s-o luăm la stînga, printre copaci.

— Oare să nu existe nici un adăpost ? O să ne ude ploaia pînă la piele.

— Nu cred. Ridică-te, hai, să mergem spre stîncile alea... Poate vom da acolo peste vreo peșteră să ne putem adăposti pînă trece ploaia.

— Fericirea noastră depinde de cer, adăugă Miriana radioasă mergînd după Flăcău.

Cerul era întunecos și rece iar ei pășeau cu băgare de seamă în timp ce El o privea liniștit și plin de afecțiune. Se bucura în sinea sa de acel peisaj, se bucura că nimeni nu va ajunge în oraș, nici chiar Flăcăul. Și că alături de ea va fi doar el. Un fior invizibil parcă îi străbătu tot trupul. Și acest fior îi aduse acea liniște interioară la care tînjise de atîta vreme.

CAPITOLUL V

— NU-I FRUMOS din partea dumneavoastră că ne-ați urmărit, spuse Flăcăul pe un ton liniștit și calm. La început n-am observat. Apoi v-am zărit în spatele nostru.

Se întoarse brusc. De pe chipul tras al Flăcăului se revărsa o evlavie și o pioșenie de călugăr.

— Vă cer scuze, dar cine sînteți ? întrebă El cu o voce blîndă. Nu vă cunosc, deși mi se pare că v-am mai văzut pe undeva.

Nu-i plăcea tonul arogant al tînărului și încerca să scape de acel necunoscut.

— Ce doriți de la mine, vă rog ? Cine sînteți ? se revoltă el.

— În primul rînd nu vreau să împart nimic cu dumneavoastră. Buzele Flăcăului erau uscate. Cînd vorbea i se puteau zări dinții albi ca un șir de mărgele.

— Nu mă aștept la nimic în ceea ce vă privește, răspunse El crispat. De fapt nu vă cunosc și nici nu vreau să știu cine sînteți, continuă el indiferent.

— Vă spun aproape prietenește, nu aveți nici un drept să mă agasați cu visele voastre împlinite sau neîmplinite.

Apoi se apropie de Flăcău, pas cu pas, ca într-un ritual.

— N-am înțeles nimic pînă acum, spuse El dezinvolt și sincer. Nici nu știu cum vă cheamă. Flăcăului i se păru ridicolă această stînjeneală pe care încercă s-o camufleze luînd o expresie rigidă.

— Termină cu pretextele puerile, zîmbi Flăcăul cu o privire transparentă.

El ascultă vocea stranie a Flăcăului și avu senzația că a mai auzit-o cîndva.

— Poate că m-ați confundat, spuse el surprins de acest gînd. Priviți-mă mai bine.

— În nici un caz. Cred că vă cunosc destul de bine și v-aș recunoaște dintr-o mie de persoane.

— Sînteți prea sigur, dar ca să fiu sincer nu pot să vă ajut cu nimic.

— Mă urmăriți mereu, îmi supravegheați fiecare pas, iar atunci cînd apar în carne și oase vă faceți că nu mă cunoașteți. Mă voi infiltra în memorie ca să nu vă dau voie să vă amestecați în viața mea.

— Ce tîmpenie, spuse el cu amărăciune. Ce doriți de fapt, fiți mai concret... poate aveți nevoie de vreun ajutor, de vreo intervenție. Cine v-a trimis ?

Dorința răzbunării îl cuprinse din tălpi și pînă-n creștet.

— Bine, spuse Flăcăul. Dacă tot vreți să vă spun cine sînteți, să știți că vă cunosc, sînteți Stefan Bojanovski, *fostul* căpitan, care știe să țină discursuri frumoase și care se va strangula cu propriile-i vorbe. Cel care se ocupa din fragedă tinerețe cu activitatea revoluționară, con-

form tradiției familiei, și care scăpa indiferent de situație cu fața curată. Știa totul și nimic nu-l speria. Concepțiile sale aveau o arie largă de manifestare. E cazul să mai continui, tovarășe Ștefan ?

Neobișnuit c-un asemenea ton, El păli de supărare.

— Ascultați, oricine ați fi dumneavoastră, nu vă permit să vorbiți cu mine astfel.

Flăcăul se liniști și asta îl înfurie parcă și mai tare.

— Mai mult decît atît știe să fie dur și lipsit de scrupule, ca și acum.

— Afară ! strigă El. Credeți că aveți dreptul să faceți pe deșteptul ?

— Un moment, chiar v-ați supărat cu adevărat, spuse Flăcăul pe un ton ironic. Ce bine îmi pare că nu mă cunoașteți. Asta mă bucură. Ar trebui să-mi propun să nu fiu atît de dur. Vă mai amintiți cum ați furat banii fierarului ? Oare cum îl chema ?

El își pierdu din siguranță și începu să dea înapoi.

— Prea multe știți. De la cine ?

— Da, într-adevăr, multe, și asta nu-i totul, fiți sigur, i-o reteză Flăcăul.

— Cine v-a spus despre asta, căci în noaptea aceea fusese doar Simion și cu mine. Iar el a murit în '43. În afară de el nimeni nu știe nimic. Sînteți prea tînăr.

— Permiteți-mi să am și eu secretele mele. Poate îl cunoșteam pe Simion.

El îl măsură din cap pînă-n picioare ascunzîndu-și mînia și arborînd o expresie indulgentă.

— Pe atunci n-aveam ce mînca și de aceea am recurs la astfel de fapte, continuă el.

— Nu vă mai justificați, acum nu mai contează. Atîta doar că știu. De ce nu v-ați folosit de asta în memorii ? Era doar pe vremea regimului reacționar, fusese foamete și oamenii au fost nevoiți să recurgă la astfel de fapte. Cred că în paginile memoriilor dumneavoastră pe care ați început să le scrieți ele vor apărea ca simple întîmplări. Nu e încă tîrziu să le fructificați, v-am dat o idee.

Chipul i se convulsionă și sîngele îi năpădi în obraji.

— Nu înțeleg scopul discuției, replică nonșalant. Poate că urmăriți ceva.

Încercă să opună rezistență cu un ultim efort.

— Vreți să vă mai reamintesc și alte fapte ? Nu sînt detectiv, spuse Flăcăul. Eu și detectiv. Poate vă mai gîndiți și la altfel de fapte.

— Dar de unde știți toate astea ? întrebă el pe un ton trist și ezitant.

— Da, tovarășe Stefan, astfel de fapte vă completează în subsidiar biografia atît de curată, plină de decorații, distincții și o mulțime de funcții. Dar de fata cu ochi albaștri vă mai amintiți ? E de dată mai recentă.

— Nu, nu-mi amintesc, spuse el răvășit. Cine le poate ține minte pe toate.

Simți că dorința lui de a-l cunoaște pe Flăcău se dovedi a fi chiar propria-i înfrîngere.

— A început să vă părăsească chiar și memoria, spuse Flăcăul. Tot de dată recentă !

— Vă referiți probabil la Rodna, gesticulă El și rămase cu mîna suspendată în aer. Da asta era, Rodna, într-adevăr o fată simpatică.

— Chiar la ea mă gîndeam. Curios, ce metodă de a cuceri femeile. Întotdeauna ați avut impresia că sînteți bărbatul irezistibil, și apoi ați căzut în propria cursă a așa-zișilor donjuani invincibili prin poziția lor. Rodnei i-ați tot promis serviciu, amînînd-o pînă a acceptat să vă cedeze. Crunt abuz și ați profitat de neputința ei. Și cît de satisfăcut erați ținînd în brațe o femeie atît de tandră care vedea în dumneavoastră unica-i șansă. Nu-i așa ?

Chipul i se crispă și, enervat îl prinse de cămașă pe Flăcău.

— Nu era un act de eroism, spuse El. Un fapt banal de care nu merită să ne aducem aminte. Le știți pe toate de parcă ați fi în serviciul secret. Se uită țintă în ochii Flăcăului și rîse cu răutate. Își retrase mîinile de pe pieptul lui. Își dădu seama că izbucnirea lui a fost gratuită.

— Știu, tinere, cine ești, știu. Cum de nu te-am recunoscut, de la început. Poate din cauza părului neîngrijit și a îmbrăcămintei atît de ciudate. Derbedeule, ce-ți veni să te deghizezi ?

Flăcăul ripostă cu trufie :

— Asta mă bucură. Pînă unde poate duce perspicacitatea dumneavoastră. În acel moment simți cum o bucurie puternică și neașteptată îi cuprinde tot corpul.

— Ești periculos, spuse El mulțumit și sigur. Un tînăr periculos. Poate vrei să mă omori

și pe mine... de aceea ești așa de misterios. Acționez metodic, pe tăcute, după un sistem bine cunoscut. Încerci s-o momești pe Miriana și-i promiți viitorul tău exaltat ce se pîrguiește în tine și alte tîmpenii de acest fel. Nu întrezăresc nici un viitor în tine, ești gol-goluț.

Băiatul își aranjă cămașa.

— Acum vorbiți așa, spuse Flăcăul decent. În primul rînd nu sînt periculos... n-am omorît pe nimeni cu intenții josnice. Asta-i drumul spre viitor. Nu poți primi nimic dacă nu dai la rîndul tău.

— Deci există și o astfel de teorie ? Nu știam.

— A ucide dușmanul nu înseamnă crimă, cum doriți să-mi atribuiți dumneavoastră.

— Este un act nobil, spuse El ironic. E o teorie acceptată.

— În fond ce doriți ? se înflăcără tînărul. E o nebunie sublimă și nu doar pentru mine.

— Da, și numai vitejii au parte de ea, continuă cu același ton ironic. Literatură, băiete !

— Poate.

— Pentru asemenea faptă se primesc decorații, se face carieră.

— De asta nu vă legați. Vă năpustiți precum vulturul asupra hoitului ? îl fixă Flăcăul cu ochii săi negri.

— În vremea aceea nu mă gîndeam la nici un fel de recunoștință.

— Te dă modestia afară din casă.

— Să lăsăm asta. Spuneți-mi acum ce doriți de la mine ?

— Nici un fel de amestec. Atît, spuse Flăcăul.

— Cu asta sînt de acord.
— Mai ales că pentru dumneavoastră sînt un asasin, zise El. Dumneavoastră încercați să mă stigmatizați, pentru a vă despovăra de obsesiile și faptele pe care vi le-am amintit. Acum îmi vindeți principii pe care le-ați adunat în minte.
— Nu vînd nimic, Flăcăule. Între ei se lăsă o tăcere mută și surdă.
— Dar să știți că dacă ne mai deranjați, pe mine și pe Miriana n-am să mai suport.
— Să fiți oare atît de crud ? Cu Miriana vă purtați altfel. Ea nu vă știe în această postură.
— Nu-mi plac șmecherii. La o parte. Vă obsedează caracterul dumneavoastră sublim. Ați ocupat un loc politic și credeți că o să fie tot timpul așa. Opriți-vă.
Un sentiment de ură îl podidi.
— Mă amenințí ? Aș vrea să nu am nimic comun cu tine, spuse El conciliant.
— Da, amenint, strigă Flăcăul. Sincer să fiu totul a devenit de nesuportat și de aceea am venit aici.
El rămase calm, puternic și de neclintit.
— Asemenea amenințări nu mă mai impresionează. Am devenit imun...
— Dacă vă este dragă viața, gîndiți-vă bine ! Aș vrea să rămîneți așa cum sînteți : firesc și simplu. De cînd ați devenit atît de acaparator, nimic nu vă mai ajunge. Pînă și viața mi-ați lua-o. Condițiile sociale în loc să vă înnobileze, cum era normal, observ că vă denaturează.

Cîndva ați fost mai cinstit, mai modest, să nu zic un ascet.

— Omule, rostești vorbe mari. Fii atent la ce spui.

— Dacă țineți la viață fiți atent la ce spuneți.

Ochii îi străfulgerară de dispreț. Pe buze îi apăru un zîmbet forțat.

— Aș putea să-ți spun, băiete, că nimic nu-i mai minunat ca o moarte frumoasă ce vine la timp potrivit. Cîți n-au murit la timpul potrivit și au devenit eroi. Deseori regret că n-am murit în război. Cîntecul morții e seducător. În amenințarea ta parcă-l aud.

Privirea lui metalică deveni absentă.

— Deci nu sînteți mulțumit ?

— Nicidecum. Muncesc cu satisfacție, fac progrese, nicicînd n-a fost mai bine ca acum.

— S-ar putea să nu vă bucurați de recunoștința ce vi se cuvine.

— Ți-am mai spus, nu-mi pasă de recunoștință.

— În orice caz e valabil pentru amîndoi.

— N-am cerut nimic pentru nici o faptă de-a mea. În asta a constat proba fericirii mele și dacă m-ai acuzat de lăcomie, ai fost nedrept. Ai inventat atîtea doar ca să mă discreditezi.

Flăcăul deveni din ce în ce mai curios.

— Și-atunci la ce servea o moarte ostășească ? Oare în război v-ați gîndit la așa ceva ?

— Dacă m-aș fi gîndit aș fi fost scutit să trăiesc astfel de lucruri și moartea ar fi devenit mai agreabilă. Acum îmi dau seama că,

în concepția de-atunci, moartea ar fi fost de fapt nefirească.

— Se pare că am țintit unde trebuie, zise Flăcăul. Ați obosit și ați vrea să dați înapoi, dar nu știți cum. Vă e teamă să nu dărîmați edificiul ce l-ați clădit preț de-o viață. Vă tulbură cumva întrebarea ?

— N-are nici o importanță, îi răspunse El zîmbind. În ziua de azi a avea deziluzii ține de modă. Se pare că doar așa redescoperi noi valențe ale existenței.

— Eu nu gîndesc astfel. N-am înclinații pentru asemenea lucruri. Nici chiar Pavel n-a reușit să mă înțeleagă. Aș fi înăbușit speranța, ori fără ea n-aș putea supraviețui. Ea este rațiunea mea de a fi.

Se prăbuși în propriile-i gînduri după care îl întrebă pe Flăcău :

— Chiar ai putea să-ți duci la bun sfîrșit amenințarea ?

— De ce nu, răspunse Flăcăul cinic. Poate vreți să ajungeți martir. Sînteți rebel, dar în nici un caz revoluționar, deși faceți caz cu falșii voștri nemți. Vă compătimesc. N-ar fi trebuit să vă amenint. Oricum, încet, încet veți sfîrși.

Era conștient de faptul că își bătuse joc de el.

— N-am nevoie de compătimirea nimănui, răspunse acesta cu fermitate. În sufletul meu am un crez și nu-l schimb pentru nimic în lume... De asta sînt conștient.

— Nu uitați de prăpastia dintre noi, îl avertiză Flăcăul cu degetul arătător.

— Vă mulțumesc.

— Dacă o să ne mai întîlnim vreodată, cred că n-o să mă mai uitați. O să vă amintiți pe loc cine sînt.

Flăcăul se depărtă încet, precum venise. Dintr-o dată dispăru. Emoționat El îl urmări cu privirea.

— Să fi fost adevărat ? se întrebă El cu o voce răgușită. Chiar să mă fi părăsit ?

CAPITOLUL VI

SOARELE își trimitea razele lui calde și blînde înspre terasa decorată cu multe flori, iar dincolo de ea, pitită în iarbă se zărea o sculptură în metal. El ședea cufundat în gînduri pe scaunul de răchită în mijlocul verdeței. Era o zi cu zăpușeală. În apropierea terasei se afla cîinele care-l privea cu devoțiune și supunere. De jur împrejurul său domnea liniștea pe care Pavel Lozanovski o tulbură cu venirea sa. Pavel se așeză și el pe un scaun de răchită, rămînînd imobil. Doar din cînd în cînd își ștergea fruntea transpirată cu o batistă albă.

Charli se ridică nechemat și se apropie agale de el, întinzîndu-se apoi cu totul pe labe. În apropierea scaunului lui își ridică capul negru și lucios și continuă să-l fixeze cu privirea, tremurînd imperceptibil, fără să-și dea în vileag presimțirile. El întinse mîna-i albă, tandră și vlăguită spre Charli. Cîinele își ținea capul sus, fericit că este mîngîiat. Iar El fu mulțumit că Charli este atît de devotat.

— Cîinele tău parcă simte ceva neobișnuit, grăi Pavel Lozanovski, privindu-l dintr-o parte. Se pare că a adulmecat ceva.

— Într-adevăr, știe tot, îi răspunse precipitat. Sînt surprins cît de multe știe.

— Aşteaptă să-ţi îndeplinească o dorinţă. Îţi simte fiece gînd.

— Ştiu asta. Îmi ghiceşte fiecare gest.

— Uite,.nici nu-i pomenim numele şi a şi bănuit că-i vorba despre el.

Cînd îşi luă mîna de pe cîine, animalul se nelinişti.

— Ştii că nu prea latră, e agitat pentru că presimte ceva.

— E încordat precum un arc, adăugă Pavel Lozanovski murmurînd. Pare nemulţumit.

— Adineaori ni s-au încrucişat privirile, s-a ridicat şi a venit încoace. Nu se desparte niciodată de mine.

— Mi se pare cam slăbit. Poate i-e foame... Dă-i ceva de mîncare.

Pavel Lozanovski l-a strigat, dar el nu s-a urnit din loc.

— Charli, mă auzi ? zise El.

Cîinele îl privi cu nişte ochi blînzi.

— Vino aici ! îl chemă Pavel Lozanovski. Hai, Charli !

— Şi-a pierdut pofta. Nu mănîncă cum mînca de obicei.

— Să ştii că suferă din pricina ta.

— Probabil, simte că am să-l părăsesc. La auzul acestor cuvinte Charli se ridică şi-şi puse labele pe genunchii lui.

— Spune-i ceva, să vedem ce-o să facă, îşi dădu cu părerea Pavel, scoţîndu-şi batista din buzunar.

— Stai cuminte, Charli ! Jos !

Cîinele lătră agitat. Apoi rînji întinzîndu-se pe ciment.

— Parcă ar vrea să-ți spună ceva.

Cîinele îi privea prelung, și ochii săi negri, neliniștiți scăpărau lumini.

— Ar vrea să mă ajute.

— E foarte agitat, așa cîine nervos n-am mai văzut pînă acum. Ajută-l, spune-i ceva !

Înainte de a-i răspunde, El medită o clipă.

— Vrea să mă elibereze de pasăre. În orice moment Charli așteaptă s-o prindă, de aceea mă tot privește, conchise acesta cu emfază.

Pavel se întoarse spre el, surprins și neliniștit în același timp.

— Care pasăre ?

El se enervă, neașteptîndu-se la o astfel de întrebare.

— Cum, care pasăre ?

— Nu știu despre ce-i vorba, se miră Pavel. Nu mi-ai spus nimic de pasăre.

— Vrea să prindă pasărea mea, explică el încercînd să pară convingător.

Pavel Lozanovski nu-și reveni din uimire, totul părîndu-i-se cît se poate de straniu.

— Despre ce pasăre tot vorbești ? Niciodată nu mi-ai vorbit despre așa ceva.

— Pasărea *mea*, Pavele. Nu știi ?

— Las-o baltă, rogu-te.

— Chiar nu știi ?

— Realmente mă surprinzi.

— Nu, Pavele, tu m-ai întrebat și eu ți-am răspuns. N-ai motive să fii surprins.

Pavel Lozanovski își trecu mîna peste părul de la ceafă.

— Ce fel de pasăre ?

— Credeam că o să mă chinuie, spuse El cu o oarecare ușurare. Acum e bine.

— Poate ai nevoie de ajutor, încercă Pavel să-i ofere sprijinul.

— Deocamdată n-am nevoie de nici un ajutor.

— Dar ce fel de pasăre este ?

O voce stinsă răzbătea din el, în timp ce El privea grădina cu flori galbene aidoma rochiei Mirianei.

— Cînd m-am trezit de dimineață am simțit o liniște blîndă, imperceptibilă, spuse El. M-a cuprins o oboseală și m-am pierdut fără de urmă în adîncurile sale. În acel moment, cum stăteam culcat, am avut certitudinea că-n mine a pătruns o pasăre care-mi provoca o durere de cap. Am încercat să mă ridic, ca s-o gonesc, dar n-am reușit. N-am fost în stare... Încet și insistent a pătruns în mine încercînd parcă să mă sufoce. Apoi liniștit de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat, am reușit să mă scol și după ce am privit în jur am luat-o spre salon. Am deschis fereastra și aerul proaspăt m-a mai înviorat.

— Și cu pasărea ce s-a mai întîmplat ! întrebă Pavel.

— A rămas în mine. Cred că aici și-a găsit cuibul potrivit, îi răspunse El extaziat.

— Și acum e tot în tine ? îl întrebă Pavel nedumerit. Chiar în tine ?

— Da, chiar în mine, răspunse El cu mîndrie. N-aș da-o pentru nimic în lume.

— Oare te-ai și înrudit cu ea ?

— Da, m-am înrudit ! Și mi-a devenit apropiată. Nu știu, mă așteptam să-și bage ghea-

rele în mine, să mă sfîșie, dar ea și-a căutat cuibul...

— Și n-ai văzut-o ?

— Nu ! Ce-i drept n-am văzut-o. Nici n-aș fi vrut.

— Și chiar nu ți-ai dat seama ?

— Nu mi-e frică de ea !

Pavel Lozanovski, era un om robust, cu ceafă puternică. Începuse să transpire și un fel de neîncredere începu să-i dea tîrcoale.

— Ascultă, am impresia că tu glumești !

— E în mine și ce vezi neobișnuit în asta ? De ce crezi că-i glumă ?

— Dar nu-i posibil, se miră Pavel în continuare. Mi se pare imposibil.

— De ce să fie imposibil ? Cînd a venit, cînd a intrat la mine, am crezut că n-o să mai rămînă mare lucru, nici măcar o bucățică din cel care-ți povestește. Dar s-a produs minunea. A fost cuminte și nu m-a deranjat cîtuși de puțin.

— Și acum conviețuiți împreună ? Cum vine asta ?

— Nu știu ce e, dar mi-e bine ! răspunse El mulțumit.

— Cum adică ?

— Chiar așa. Mi-e foarte bine.

— Tu exagerezi, Stefane !

— La început am vrut s-o alung. Apoi, încet-încet, m-am obișnuit cu ea.

— Și nu poți scăpa de ea ?

— Cum să scap ? Dacă nu mă deranjează deloc ?

— Așa, bine, s-o gonești.

— M-am gîndit la asta la început. Acum, nu mai vreau.

— Poate că va ieși singură, adăugă Pavel, sperînd să-l ajute într-un fel.

— Cred c-o va face într-o zi. Am senzația că-i deșteaptă și isteață.

— Păi, atunci e bine, îl consolă Pavel, dînd din cap neîncrezător.

— Va zbura așa cum a venit cînd va găsi ea de cuviință.

— Dar pînă atunci va trebui să o suporți.

— Da, va trebui să mă sacrific, dacă acesta poate fi numit sacrificiu.

Cîinele îl privi neîncrezător, gata să sară la el.

— Ai fost la vreun doctor ? îl întrebă Pavel furios.

— Medicul mi-a zis că dacă vreau poate să-mi facă operație, s-o scoată. Și că n-o să mă doară, și că totul va decurge normal.

— Din cîte îmi dau seama, tu nu prea ești de acord.

— Nu. N-am fost de acord. Niciodată nu voi accepta o asemenea intervenție. Ea trebuie să trăiască.

Fața i se îmbujoră.

— Poate o să-ți fie mai ușor, îl sfătui Pavel. Altfel o să-ți pricinuiască multe necazuri. N-o să-ți fie prea ușor. Și apoi să nu fie prea tîrziu.

El respiră ușurat.

— Dimpotrivă. Cu ea totul e mai frumos. Pare incredibil, dar mă simt din ce în ce mai bine cu ea. Am impresia că fără ea nici n-aș mai putea trăi.

— Nu te mai încrede atîta în pasărea ta, spuse Pavel și se apropie de masă sorbind cîteva picături de apă minerală.

Cîinele asculta și începu să se agite.

— Charli, strigă El. Charli, fii liniștit.

— Îți înțelege fiecare cuvînt. Iar dacă nu-s pe placul lui, e în stare să comită o prostie.

— Potolește-te, Charli ! încercă el să domolească animalul, dar fără succes. Stai jos !

Ascultător, cîinele se întinse pe ciment, deși ar fi vrut să sară.

— Chiar nu ți-e greu ? îl întrebă Pavel nelămurit.

— De loc, crede-mă.

— Eu consider că ți-e greu.

— N-ai să crezi, spuse El, cu un ușor avînt. Ea îmi dă putere puțin cîte puțin. Simt că mă transform datorită ei. Și dacă mă gîndesc mai bine, am convingerea că numai ea mi-a adus această liniște incredibilă si fără de margini.

— Da, constat că te-ai schimbat. Sînt convins că suferi, însă nu vrei să recunoști. Asta e.

— Este straniu, însă n-am de ce să nu spun adevărul. Nu o simt deloc, dar știu că s-a ascuns în mine.

— Dar dacă nu-i nici o pasăre ? surîse Pavel dintr-o dată. Dacă ea nu există ?

El nu-și exprima îndoiala nici o clipă. Ochii lui Pavel se încețoșară, stingîndu-se.

— Te asigur, dragul meu Pavel, că-i aici. Aici, mă înțelegi ? zise el arătînd spre piept ca și cînd acolo ar fi fost locul în care se află ochiul.

În clipa cînd El își atinse pieptul cu mîna Charli se ridică pe neașteptate. Presimțise ceva rău.

Se făcuse liniște. Pavel nu părea să fie chinuit de incertitudini. Dar era oarecum vlăguit de arșiță.

— Nu simți nici un fel de teamă?

— Uneori simt că ceva clocotește în mine, ceva ce aduce a frică. Nu știu dacă sîngele se alterează. Poate că nu mai sînt cel care eram... Însă în nici un caz pasărea n-are nici o vină.

— Dacă i-aș fi dat drumul lui Charli, cu siguranță că ar fi prins-o, conchise Pavel. Și i-ar fi fost și lui mai ușor.

Cîinele tremura imperceptibil.

— N-aș fi vrut, Pavele, această liniște este seducătoare, n-aș dori să renunț la ea.

Pavel se ridică de la masă, rupse o floare galbenă și o duse la gură.

— Tu spui asta, tu, care n-ai cunoscut liniștea niciodată? Mă uimești, pe cuvînt de onoare. Sînt pur și simplu consternat.

— Da, eu spun asta. Dar nu mă retrag cu totul. Pasărea nu mă consolează. Mai am încă o datorie *importantă* și apoi mă pot lăsa înăbușit.

— Împreună cu pasărea? întrebă Pavel. Iartă-mă, eu așa o numesc, nu-i cunosc adevăratul nume.

— Pînă atunci sper să mă eliberez de ea.

Charli era foarte agitat.

— Deci totuși te gîndești.

— Mă întreb dacă o să reușesc.

— Te comporţi de parcă eşti părăsit cu totul şi-atunci ţi-ai ales lumea păsărilor. Greşeşti mult că nu vrei să participi la întrunirea vechilor tovarăşi.

— Întotdeauna e aşa, şopti El îngîndurat. Într-o bună zi ai să realizezi că lumea nu te mai bagă în seamă. Imediat ce nu mai apari în mulţime te-au şi uitat. E tot un fel de moarte, dar perfidă şi o expulzare subtilă. Cîndva începea cu pensionarea. Însă eu, Pavele, tot mai cred că sînt o lumină. Nu mă simt rătăcit şi nici părăsit. Prezenţa păsării nu-mi poate umple golul din suflet, deşi ea este tot ce am mai scump. Ştiu că mai pot fi încă util, nu mi-am dezvăluit toată capacitatea. Dar am să dovedesc de ce sînt în stare, o să vezi.

Cîinele părea dus, ca şi cum, lacom, s-ar fi înecat cu vorbtle lui mute, nerostite. Zăcea cu gura căscată la picioarele lui în umbra mestecenilor.

— Ce-a fost cu neamţul ? Nu, el nu a dispărut aşa. Îmi aduc aminte de două persoane, speriate, rătăcite. Atunci eram epuizat, sleit de puteri, fără nici un pic de forţă. Nu mai puteam să văd pe nimeni în timp ce rănile de la cap şi umăr mă dureau îngrozitor. Vlăguit şi flămînd de-abia mă tîram prin desiş. Deodată, într-o poieniţă am zărit cîţiva soldaţi cu puştile îndreptate spre mine. M-am culcat la pămînt, pregătindu-mă să trag. Mi-am dat seama că sînt arbori. Zăcînd aşa, pe iarbă, aşezat pe spate, am strîns în priviri tot albastrul cerului. Deasupra-mi un vultur negru şi lacom cu aripile încremenite în văzduh mă urmărea cu

atenție. „Oare să fie atras de sîngele meu?" Am închis ochii și printre gene am văzut cum coboară în cercuri apropiindu-se de mine. Cînd s-a apropiat mi s-a părut uriaș, mă așteptam să mi se așeze pe piept. Capul său alb mă înfioră, era îngrozitor. Cînd a aterizat pe un copac înalt privirea lui rece și pătrunzătoare m-a înfricoșat. Mi s-a părut că era extrem de aproape de mine și că-mi adulmeca sîngele. Era liniștit și prin nici un gest nu trăda că i-ar fi foame. Aveam în mînă cîteva rădăcini și smocuri de iarbă din care tot mestecam alene. Am simțit în gură un gust amar. Cu automatul în mînă, îndreptat spre el, m-am ridicat ușor. Mă privea cu ochi încremeniți, ca și cînd ar fi vrut să mă hipnotizeze. Tîrîndu-mă, am lăsat țeava puștii mai jos. Vulturul dădu din aripi, dar nu-și luă zborul. Am avut impresia că și-ar fi pierdut echilibrul. Poate mi-a ghicit intenția, că nu aveam de gînd să-l tulbur. Continuă să mă fixeze cu o privire de fiară, așteptînd să vină momentul. Nu mă împotriveam dorinței lui. M-a văzut tîrîndu-mă și m-a fulgerat din spate cu privirea. M-am întors de cîteva ori. Stătea tot pe creangă. Și tocmai cînd crezusem că am scăpat de privirea sa rapace, m-am uitat spre cer și l-am văzut pe bolta scăldată de razele roșiatice ale soarelui. Cu aripile larg desfăcute plana în cercuri deasupra mea. M-a tot urmărit, pînă-n amurg, apoi s-a pierdut în noapte. În vis mi-a apărut cu ochiul său mare, și pupila însîngerată de ură.

La ivirea zorilor a dispărut și atunci am văzut în depărtare casa singuratică. M-am îndreptat spre ea, prinzînd parcă putere. Nu-mi dădeam seama dacă ai noștri sînt departe ori nu. Știam doar că trebuie să ajung lîngă un sat, dar nu știam exact unde. Casa părea joasă și părăsită și pe măsură ce mă apropiam am zărit un om. Am strigat, dar nu m-a auzit. Abia atunci cînd a dispărut în dosul casei am fost sigur că avea pe cap o cască. M-am întors în crîng fiindcă auzisem voci venind din depărtare. Mă simțeam înconjurat și am rămas nemișcat. În fața mea l-am zărit pe cel care ne condusese la adăpost. Pitit în arbuști am auzit vorbe în apropiere, și cu respirația tăiată așteptam să apară careva. Am observat atunci apropiindu-se încet fără să mă vadă doi militari ce purtau uniforme gri. Printre frunze am deslușit un individ robust ce tocmai își scosese casca și-o ținea în mînă. Lîngă el, un soldat grăsuț cu ochi șterși explica ceva. Avea o voce clară și blîndă. „Dom'le comandant ați aflat cum a pierit Doncio ?“ îl întrebă Sivoski.

„Nu știu, căci am lipsit cîteva zile. De-abia aseară am sosit“. Sivoski rîse acru. „Ieri, cînd am făcut percheziția în satul ăla din vale, eu, Doncio și Aem am intrat într-o casă, spuse Sivoski. Nu era nimeni. Am văzut o ușă vopsită în alb și am deschis-o cu piciorul. În fața noastră o cameră mare. O țărancă tînără stătea ghemuită pe un scăunel și plîngea. Doncio m-a împins într-o parte și a intrat. Femeia s-a

ridicat şi ne-a privit mută, parcă sigură de ea. „Sînteţi singură?" a întrebat-o Doncio lingîndu-şi buzele în felul său. „Da, sînt singură" a răspuns liniştită ţăranca, dar am observat că a devenit palidă. „Căutaţi ceva ?".

„Unde sînt ceilalţi ?", a continuat Doncio. „Unde este stăpînul ? Nu ai pe nimeni ?".

„Numai ce-a plecat la tîrg", a zis ea reţinută. „Vine diseară."

„Merge des la tîrg ?" a întrebat-o Asen. „În ce zile se ţine tîrgul ?"

„Astăzi e miercuri", a răspuns ţăranca. „În fiecare miercuri coboară în oraş."

„Nu cumva o fi greşit drumul ?" a întrebat-o Doncio. „Spune-ne, nu cumva pe aici s-au ascuns partizani ? Dacă eşti sinceră, nu-ţi facem nimic."

Doncio şi-a lăsat puşca şi s-a întors spre noi.

„Dumnezeu mi-e martor că s-a dus în oraş" s-a justificat ţăranca. „Nu mai e nimeni. Uitaţi-vă dacă vreţi, sînt singură."

„Dar unde sînt copiii ?" a întrebat-o Doncio pe un ton calm.

„Nu avem copii", a spus femeia cu sfială. „Încă nu avem copii."

„Muiere stearpă", a zis Doncio, apropiindu-se de ea, fiind pregătit pentru orice. A întins mîna spre ea. „Poate că el nu-i în stare să-ţi facă copii", a încercat el să glumească.

„Nu", a răspuns ţăranca, cu naivitate, „eu sînt de vină."

„Cu atît mai bine“, și Doncio a apucat-o de mînă. „Ai sîni frumoși. De ce ești speriată? Nu-ți fac nimic.“

„Nu mi-e frică“, a răspuns femeia, și și-a smuls *mîna* *dintr-a* lui. „Spuneți-mi ce căutați?“

„Nimic deosebit“, a răspuns Doncio. Și s-a întors înspre noi. „Așa-i că nu căutăm nimic?“

„Da, da“, au răspuns ceilalți.

„Am venit să vedem dacă putem să fim cazați aici“, a intervenit Asen, încercînd s-o dreagă.

„Avem o cameră jos, trebuie doar s-o aranjez puțin.“

„Și pe tine cum te cheamă?“ Doncio a încercat s-o ia în brațe, dar ea s-a smuls și nu i-a răspuns.

„Voi așteptați afară la ușă“, ne-a spus Doncio și s-a dus după ea. S-a repezit spre femeie și a luat-o în brațe. Ea s-a smuls.

„Și tu ești partizană“, a strigat Doncio, „pe mine nu mă poți duce...“

I-a desfăcut vesta. Femeia l-a zgîriat, dar el tot a încercat s-o dezbrace. Tot luptîndu-se așa a tras-o spre colțul întunecos al încăperii unde se afla un pat. Femeia a țipat și a dispărut în întuneric. Apoi a apărut Doncio. „Asen, ucideți-o!“ a strigat el și amîndoi am alergat într-acolo. „Omorîți-o, mama ei!“ Femeia îi înfipsese cuțitul în burtă. Apoi, cu cuțitul plin de sînge, dezbrăcată și turbată s-a îndreptat spre Asen. Asen s-a trezit și el cu tăișul la piele, dar spre norocul lui nu s-a întîmplat

nimic. Am tras de două ori și am omorît-o. Lui Doncio îi șiroia sîngele, și pierdut și epuizat a zis :

„M-a ucis, cățeaua, și nu voiam decît să mă joc puțin cu ea.“ Apoi și-a dat sufletul.

L-am cărat afară. Au venit și alții căci auziseră împușcăturile. Crezuseră că dăduserăm peste cineva. Am dat foc casei. Am lăsat acolo femeia care era dezbrăcată și încă mai era caldă.

Mă așteptam să-i văd. Durerea mă fulgera, dar eu țineam strîns pușca. Am strigat :

„Sus mîinile“.

Cei doi încremeniră, ridicară mîinile și se întoarseră spre mine. Zăceam speriat, stăvilindu-mi respirația grea.

„Ai s-o duci bine cu mine“ a zis Feldfebel. „Lasă-l pe Doncio, știam că o să-l nefericească o femeie.“

„Vă cred, dom'le șef“, vorbi Sivoski. Vă înțeleg perfect.“

„Aș putea să te trimit într-un alt loc mai bun“, adăugă Feldfebel. „Aici e prea periculos pentru tine, nu vreau să te pierd... Măcar așa o să ne consolăm pentru acest pietrar macedonean...“.

„Bine“, a rostit Sivoski, acceptînd. „Nici eu n-aș vrea să vă pierd. E bine cu dumneavoastră !“

„Știu“, a zis Feldfebel. „Asta-i viața de soldat. Dacă în această razie prindem vreun tînăr n-o să-i fie bine. O să mă înviorezc cei de optsprezece-douăzeci de ani. Toți sînt foarte tineri, studenți și muncitori. O să vezi, dragul

meu, cum sînt eu. Să nu mă înțelegi greșit. Știu că ți-e dușman și-l ai în mînă. Acest deliciu îl cunosc doar zeii. Nu-l vom lega. O să-l ducem într-o casă, să-l cercetăm. El o să se opună, iar eu o să-l mîngîi. Ah, ce bine! O să-l țineți tu și Petko. Pentru o asemenea clipă mi-aș da și viața, nu sînt eu Doncio, naiv și nesăbuit. Cînd îl vom dezbrăca va crede că o să-l batem și o să-l maltratăm. Asta știe despre voi și este exact. Asta-i greșeala voastră. Mare greșeală. Așa-i politica. Dacă aș fi avut eu puterea nu i-aș fi chinuit pe tinerii partizani, altfel întorceam foaia. Și cum spuneam, sărmanul nu va scoate un cuvînt, ne va privi cu dispreț, va rosti vreo parolă, crezînd că a sosit sfîrșitul, iar eu am să-i mîngîi pielea albă. În loc să-l împuști, așa cum fac prietenii noștri, îl aștepți pregătit să ți se zbată în mîini. Îl vei întreba pe flăcăul nostru cum îl cheamă și nici asta nu va răspunde. Sînt căpoși, nu vorbesc cu nimeni. Nu cedează. Și bietul de el nu va înțelege blîndețea noastră. Voi îl veți ține iar eu o să-l mîngîi cu bastonul. O astfel de figură aștept eu, dragule, o visez în fiecare noapte. Mă emoționează profund un asemenea gînd. Haide...".

Brusc am uitat totul. Am sărit cu pușca întinsă. Sus mîinile", am strigat.

Ei au rămas fără cuvinte. Le-a fost frică. Au rămas cu mîinile sus. I-am luat pistolul lui Feldfebel. Pe soldați i-am trimis în desiș. „Nu, nu mă ucideți", se văicărea Feldfebelul.

„Fie-vă milă“, spuse Sivoski. Am mințit, n-am omorît pe nimeni. N-am ucis eu femeia ci un alt soldat, Asen.“

Mi-am dat seama că sînt rănit și că mă mișc foarte greu.

În depărtare se auzeau bubuituri, iar doi soldați alergau spre noi. „Dom'le șef, strigă unul dintre ei, vă caută cei de la comandament.“

„Culcat !“ am strigat la Feldfebel. „Cine încearcă să fugă.“ Am ridicat cocoșul și el s-a prăbușit. Se întinsese cu mîinile desfăcute.

Sivoski stătea în fața mea tremurînd. Mă blestema fără a privi cadavrul. Și deodată se năpusti asupra mea. În acea clipă m-am întors și el se rostogoli într-o parte, făcînd un salt. Cu un ultim efort m-am îndreptat spre pădure. Mi-a fost mai ușor. Nu știam încotro s-o iau. Fața îmi ardea de febră. Rănile îmi sîngerau, pe cînd eu, la un moment dat, extenuat, mi-am înfipt unghiile în scoarța unui copac, de care m-am proptit. Apoi m-am dezlipit de el și-am pornit mai departe.

Cînd Sivoski s-a năpustit la mine avea pupilele dilatate și mîinile extrem de mari. Atunci a apărut nemilos și rece ochiul vulturului și eu mă gîndeam cum ar putea fi înțeleasă moartea mea ?

S-ar fi zis doar atît : „Iane a murit demn“, fiindcă s-ar fi crezut că am fost ucis dintr-un adăpost.

Totuși susțin că momentul dinaintea morții este frumos. Oricum, acea clipă e sublimă.

CAPITOLUL VII

CHARLI era întins lîngă El în salon respirînd parcă cu intermitență, Violeta îl întîmpina pe Andrei Pesocean. O analiză. Ea nu mai avea astîmpăr și nu se mai liniștea. Prezența amîndurora îl făcea fericit.

Andrei Pesocean purta o cămașă cu buline, pantaloni kaki și pantofi de pînză. O privi pe Violeta îndelung. Avea ochi negri, limpezi și luminoși. În acest timp Pavel Lozanovski stătea pe terasă, la umbra mestecenilor, plictisit precum un paznic, și privea o femeie ce împingea un cărucior cu un copil.

— Tocmai voiam să te sun, spuse Violeta luînd pachetul de țigări. Nu credeam c-o să-mi faci această surpriză plăcută.

— Lasă asta, răspunse Andrei Pesocean, ca și cînd s-ar fi eliberat de o povară. Voiam să te văd cît mai repede, să ieșim împreună undeva. Doar știi cît de mult am așteptat această revedere.

— Expoziția e gata ? întrebă El. Aș fi vrut s-o văd... Sînt convins că a ieșit ceva deosebit.

— Da, sînt pe terminate. Andrei îi arătă catalogul. Poftiți, priviți !

El luă catalogul și-ncepu să-l răsfoiască cu interes.

— Înseamnă că Vili a sosit la țanc, murmură, fără a-și ridica privirea. Parcă ar fi știut de vernisaj.

— Nu, tată, greșești, îi răspunse Violeta zîmbind, cu aceeași voce pe care o știa. El ridică privirea.

— Mă bucur că o găsesc aici, adăugă Andrei și o luă tandru pe Violeta de mînă.

— Niciodată nu-i acasă. Ce să facem cu ea? adăugă El, oarecum în glumă.

— Cred că o să se potolească. Ar cam fi timpul. O așteaptă noi obligații.

— La călătorii nu renunț niciodată, răspunse Violeta.

— Pentru Vili voiajul este un invizibil joc cu moartea, spuse El. Și acceptă cu plăcere să intre în acest joc.

— Da, mormăi Andrei cumpătat. Ea pentru orice găsește o metaforă frumoasă și asta e bine.

— Ei i se întîmplă doar lucruri frumoase, zîmbi El.

Violeta se simți cuprinsă de fiori, dar nu se lăsă mai prejos.

— Am impresia că puneți ceva la cale. Aveți o mare mulțumire atunci cînd vă coalizați împotriva mea.

— Vorbești de jocul cu moartea de parcă ar fi o plimbare de după-amiază prin parc, îi spuse El. Tu nu ai văzut-o și ar fi o utopie să vorbești despre ea.

— Și cine a văzut-o ? întrebă Violeta. Vrei să spui că numai tu ai trecut prin asta ?

— Nu, răspunse El. Eu n-am cunoscut gustul morții. Căpitanul știe mai mult, arătă El spre perete. Numai Căpitanul cunoaște cum apare ea pe neașteptate, cu pupila dilatată, cu ochiul ei feroce, urmărindu-te cu insistență.

— Totuși uneori o simt și eu, se destăinui Violeta. Îi simt acel ochi pironit în gîtul meu și nu pot fără el.

Andrei Pesocean nu scoase o vorbă.

— N-aș fi crezut niciodată că pot ajunge atît de aproape de ea, mărturisi El puțin îngrijorat, căutîndu-și parcă vorbele cele mai potrivite.

— Acum n-aș vrea nici să mă apropii, nici să mă joc cu ea... Însă ceva tot mă ispitește să mă-ndrept spre brațele ei. Mă opresc căci nu doresc să mă fure valurile tocmai acum cînd știu atît de bine care-i rostul și sensul vieții.

Charli se duse la ușă apoi se întoarse surprins parcă de tonul vocii sale aspre.

Andrei se uita cu dragoste în privire și o sorbea pe Violeta din ochi. El parcă se vedea pe sine în Gordana, aflată atît de departe.

— Am o surpriză plăcută pentru tine, șopti Andrei. Dar numai pentru tine.

Violeta tăcea răbdătoare, așteptînd ca el să continue. Dar Andrei nu mai zise nimic.

— Ce surpriză, Andrei ? Dacă ai să-mi propui ceva, atunci zi odată !

Violeta Boianovska, fiica sa, l-a rănit și prin rana aceea se scurgea toată durerea lui. Se aștepta la vorbe calde, pe care, la rîndul ei și ea le aștepta de la Andrei.

— Poate iarăși vreo călătorie, își dădu El cu părerea, fără a crede în ceea ce spune.

— Nu, răspunse Andrei. Niciodată nu vei ghici, chiar dacă te vei gîndi un secol...

— Totuși, spune. Inventezi ceva, apoi construiești intriga, rosti Violeta degajată și indiferentă.

— Nu inventez nimic, ăsta-i un lucru cert și concret.

— Nu știu, spune! Fruntea lui Andrei rămase cutată. Apoi zîmbi : Am un portret pentru tine, mărturisi el accentuînd fiecare cuvînt.

— Ce spui? strigă Violeta apropiindu-se de Andrei. Ce portret? întrebă ea incitată.

— Un portret de-al tău. Portretul tău în ulei.

— E posibil, oare? repeta El.

— Da, e posibil, de ce nu? se miră Andrei. Ce ți se pare curios?

— Andrei, nu te juca, îl amenință Violeta. Vezi ce vorbești.

— Am portretul tău, îți spun clar și cu voce tare.

Se făcu liniște.

— Unde l-ai găsit? îl chestionă Violeta.

— Nu l-am găsit nicăieri. Unde era să-l găsesc? se justifică Andrei.

— Ți l-a făcut. Andrei ți-a făcut portretul, conchise El.

— Ați ghicit. Cît timp ai lipsit, Vili, ți-am pictat chipul din imaginație. Nu știu dacă l-am reușit. Pe întreg tabloul apar doar ochii tăi și acea neliniște abisală ce te-a chinuit cîndva.

— Știai că nu vreau nici un fel de portret, protesta Violeta.

— Trebuia să ți-l fac. Așa mi-a venit într-o seară cînd apăruseși ca o vedenie înaintea mea.

— Aș vrea să-l văd, spuse El în șoaptă. Nu e trecut în catalog.

— Intenționat nu l-am trecut, n-ar mai fi fost o surpriză.

Violeta se întristă.

— Andrei, de ce ești așa ? De ce nu m-ai ascultat ?

— Nu e un portret, așa cum ți-l imaginezi tu. E deosebit de original, o consolă Andrei.

— Te rog să renunți la el. E obligatoriu dacă vrei să mai rămînem prieteni.

— Îl veți vedea la expoziție, continuă Andrei. Întreaga pînză e numai ochi iar tu te vei regăsi în ei.

— Nu vrei să-l retragi ? îl amenință Violeta.

— Deloc. Și te rog să nu fii insistentă.

— De ce să-l retragă ? îi luă El apărarea lui Andrei. Ideea e splendidă... Există ochi ce ne urmăresc pretutindeni, mereu. Tu singură ai afirmat că simți ceva în gît...

— Știam că tot căutai portretul făcut de mama ta și mi-am propus să-ți fac o surpriză oferindu-ți-l pe acesta și sper că n-am greșit.

— Frumos din partea dumneavoastră, spuse El. Poate într-o bună zi va avea două portrete.

— Am senzația că pe-al mamei am să-l caut toată viața. E-o utopie, știu. Într-o bună zi va trebui să descifrez și această enigmă cu orice preț.

— Nu le amesteca, spuse El conciliant. Comparațiile nu-și au rostul.

— Ți-l voi arăta chiar astăzi, îi spuse Andrei. Dacă vrei mergem la galerie.

Violeta rămase dezamăgită. Se întunecă la față.

— Crede-mă, nu doresc să-l văd, șopti ea încet, obosită.

— Furia ta e mereu blîndă. Lucrarea e un medalion al tău.

— Dacă o să-l vezi, Vili, n-ai să te desparți niciodată de el. O să-l pui pe peretele ăsta.

— Nu, nu vreau. Înțelege, omule, n-am forță.

— Deci, refuzi, spuse Andrei. Am lucrat multă vreme la el, iar acum tu ești atît de ingrată.

— Sacrificiul e întotdeauna stupid și lipsit de scop, concluzionă El. Nu trebuie făcut. Ce ai, Vili ? o întrebă El. Înțelegi că-i doar un cadou.

— Păstrează-l la tine și nu mi-l arăta, și vocea Violetei deveni stridentă.

— O să fie la expoziție, fii sigură, insistă Andrei.

— N-o să vin. Să știi că nu voi veni la expoziție.

— Acum văd cît de capricioasă ești, ripostă Andrei. Nu putea omul să se aștepte la altceva de la tine, decît la capricii, nici măcar cînd e vorba de lucruri serioase.

— Nu înțeleg de ce nu vrei să vezi portretul. Și față de mine ai o asemenea rezistență. Nu te-ai schimbat de loc.

Charli, își privea stăpînul jenat parcă de situația în care se găsea, apoi se întinse la picioarele lui.

— Villi, sînt pur și simplu îndrăgostit de el. Numai o singură dată să-l vezi și o să-ți placă.

— Te înțeleg, îi răspunse Violeta cu generozitate, dar înțelege-mă și tu pe mine că nu trebuia să-l faci.

— Acest portret își are locul său special în expoziție, iar celelalte pînze îl completează ca un tot unitar. Toate operele poartă pecetea așa-numitei *mythologie personnelle.*

— Totu-i bine. Înțeleg plăcerea ta de a picta, dar în cazul acesta mă simt jignită...

— Așa-i c-o să vii ? Țin mult ca să-l vezi.

Violeta era pe punctul de-a face o criză de nervi.

— De cînd am văzut portretul lui Renoir, doresc teribil să dau de urma portretului mamei. Cu orice preț.

— Ești nemiloasă cu mine, îi reproșă Andrei jignit. Nu m-am așteptat la așa ceva de la tine.

— O ține pe-a ei, spuse El cu o doză de cinism în glas. Vă las, copii... Asemenea discuții nu sînt pentru mine. Se ridică și dădu să plece.

— De ce nu ești sincer, i se adresă Violeta cu o voce iritată. Nu-ți convine că Andrei este aici. Ai fost ipocrit toată seara aceasta.

— Vili, ce-i cu tine ? o întrebă El liniștit. Ceva se-ntîmplă cu tine.

— Descoperiți lucruri importante, spuse Violeta cu ironie. Sînt ciudată, așa credeți amîndoi.

— Da, confirmă Andrei. Ești ciudată și de neînțeles. Dacă te plictisesc, atunci plec.

— Și tu ești ca el, urlă Violeta. Mereu zici că taică-meu te privește nemulțumit, cu reproș că vii aici. Iar acum ? Asta nu-i ciudat ? Sînteți ipocriți și unul și altul. Vă priviți cu blîndețe, dar de fapt... Iată, acum sînteți împreună, explicați-vă.

— Violeta ! rosti El cu voce dură.

Fața i se crispă. Arăta ca o mască mortuară.

— Vili, ce tot vorbești ? o întrebă Andrei, speriat. Ce-i asta ?

, — De ce sînteți surprinși amîndoi ? deveni cinică Violeta.

El îi părăsi, ieșind pe terasă.

— L-ai jignit pe tata, zise Andrei. Simulezi o falsă sinceritate.

— El m-a învățat să fiu sinceră, adăugă Violeta. Și n-are de ce să se simtă jignit.

— La ce ți-a servit o asemenea scenă ? Poate că așa vrei să scapi de mine.

— De cum te-am văzut prima dată, am știut că nu vom ajunge la un bun sfîrșit, zise Violeta.

— Tu te înstrăinezi de mine, îi reproșă Andrei. E clar și nu e bine deloc.

— Știu că nimic nu merge bine, înțelege cum vrei.

Andrei rămase pe gînduri, apoi zîmbi ca și cum ar fi vrut să depășească această dezagreabilă situație.

— Îmi rămîne doar să dau viață portretului tău și-apoi să te părăsesc. Înțeleg că asta vrei.

— Poate că e cel mai bine. Neprețuitul tău sfat pe care-l aștept.

— Vili, nu aș fi vrut să mă faci fericit fiindcă nu depinde de tine... Sentimentul fericirii mi l-a dat numai portretul pe cînd lucram la el. În portret te-am înfățișat așa cum mi-ar fi plăcut să fii.

— Dă-i viață și lasă-mă. Este singura cale ce ne poate duce pe amîndoi spre un final avantajos.

— De demult ascunzi în privire ură. Așa ai fost mereu față de mine.

Andrei simți că procedase fără tact și încercă să mai dreagă cîte ceva.

— Totuși cred că cel mai bine e să ieșim undeva, la o mînăstire dacă vrei. Știu că numai frescele și ochii sfinților te pot liniști.

— Lasă-mă, Andrei !

— Da, te las, draga mea.

Andrei se ridică și fără să-și ia la revedere se îndreptă spre ușă grăbit. Violeta nici nu se uită la el.

El îi privi pe amîndoi cu un fel de satisfacție ascunsă. Se miră cum de reușise să-și atingă intenția răutăcioasă de a-i dezbina. Fusese invidios pe dragostea lor. Liniștea amenințătoare l-a năucit și se gîndi la Gordana Nesterova.

CAPITOLUL VIII

OBIECTELE se pierdeau în cameră ceţos şi lent, într-o lumină lăptoasă. Încăperea era caldă şi plăcută. Înlăuntrul său parcă auzea vocea lui Pavel Lozanovski.

— Nu te mai văd cu Gordana, îl întreba Pavel. Ce vrea să însemne asta? Ţi-a scăpat din mînă ?

— M-a părăsit, Pavele, răspunse El. M-a părăsit dintr-o dată. A dispărut fără urmă. Niciodată n-aş fi crezut că este capabilă de un asemenea gest. Toţi mă părăsesc, continuă El. Asta înseamnă că nava se scufundă.

În acest timp Charli se gudura la picioarele lui, semn că era în preajmă.

— Nu se scufundă nici o corabie, spuse Pavel. Mai ales acum cînd spui că pasărea-i în tine.

— Da, e adevărat, de fapt mă înşel, nu mă simt părăsit.

Ascultîndu-l cu atenţie pe Pavel Lozanovski El şopti încet :

— Şi era atît de tandră, niciodată aspră cu mine.

„Tu te porţi cu mine de parcă aş fi într-o vitrină", îmi spunea. „Nu-i frumos din partea ta" îmi reproşa mereu.

În clipa aceea aș fi voit s-o pietrific, să nu-mi vorbească astfel. „Păcat că nu mă cunoști încă“, i-am spus. „Acea vitrină reprezintă, de fapt, gingășia mea, dragostea care te înconjoară“.

— Se pare că n-a înțeles.

— Poate că nu e totul pierdut, se pronunță Pavel cu amabilitate. Așa sînt femeile de azi... pleacă și se întorc din nou.

— Nu, conchise El, hotărît. Gordana nu se va întoarce niciodată.

— Iar tu vorbești ca și cînd ea n-ar fi existat niciodată, de parcă ar fi izvorît dintr-un gînd al tău. Ai răbdare, nu fi grăbit. Nu e bine să te pripești.

— De ce să am răbdare? Știi ce mi-a spus în ultima vreme ?

„Ești ciudat de-a dreptul. Ca și cum te-ar frămînta o teamă primordială care te apasă greu precum un nor negru“.

„Nu, nu-i adevărat“ ! îi spuneam. „Nu mi-e frică“.

„Ba da“ ! a zis Gordana. „Norii cei negri îți despică sufletul“.

„Ce mai e și asta“, am zis. „Poemul tău nescris, încă ?“

„Dacă acesta-i adevărul“ a continuat ea, „tu ești vinovatul. Numai tu și nu altcineva“.

„Cine ?“ am întrebat eu chinuit de spaime. În acea clipă mi s-a părut strălucitoare și de neatins.

„Prea mult te preocupă gîndul supraviețuirii. Ce te chinuie ? Ce fel de teamă ? Oare nu mai poți respira ? Asta să fi fost toată energia

ta? Tot ce ai putut să dai? Într-adevăr, tu ai reușit în viață mult mai mult decît alții, poți servi chiar de model. Tu nu ești omul ce nu și-a împlinit visele. Știi exact ce vrei și ești consecvent în această direcție. Dar, cum singur vezi, într-o bună zi vei pieri din pricina propriului adevăr. Te autodevorează, dragul meu. Parcă ai fost ales să te jertfești pe altar și acest fatalism te urmărește mereu. Asta simt, deși aș vrea să nu fie așa. Iartă-mă că sînt atît de sinceră. Mă tem de mine însămi. Să nu crezi că asta-i povestea corăbiei ce se scufundă".

— Nu-i adevărat, spuse Pavel Lozanovski cu voce tare. Să mă ierte Gordana ta. Poate că ea vede atît de departe, nu știu. Gîndește de parcă ar fi reversul destinului tău. Tîmpenii.

— De cînd mă știu, nu m-am temut de nimic, continuă El. Chiar am fost în situații dificile, grele... Pavele, de exemplu, cînd în uniformă de ofițer german, într-un automobil furat, am intrat în Skopje. Lucrul acela mi se pare o bagatelă în comparație cu neliniștea de-acum. De bună seamă că există o fărîmă de adevăr în afirmația ei, dureros desigur. Ea e cea care mi-a dat încredere în viață, or frica vine tocmai din lipsa de încredere. Aveam impresia că tocmai cu ea voi reface punțile prăbușite în urma mea... Am căutat-o peste tot dar în zadar.

— Oriunde s-ar afla sînt convins că o vei găsi, spuse Pavel Lozanovski. Nu te va părăsi ea atît de ușor. Crede-mă, Stefane.

— Pur şi simplu nu mai pot crede că o voi găsi.

— Poate că doar te încearcă să vadă cum te simţi fără ea, să-ţi dai seama cît de necesară îţi este.

Obsedat încă de despărţire, El simţi nevoia să se destăinuie prietenului său.

— În ultima seară stătea lîngă mine aici pe pat. Tăceam. Părea un pic obosită. Apoi a zis că trebuie să plece şi începu să se îmbrace. „Deja e tîrziu", mi-a spus.

„Ce mai contează, oricum eşti singură", i-am răspuns. „Rămîi aici şi mîine pleci direct la serviciu".

„Nu ! Trebuie să plec". Atunci am simţit că se ruinează ceva. Aş fi vrut să mă împotrivesc şi să-i zic : „Nu, Gordana, nu te las !" N-am zis nimic, doar : „Mai rămîi puţin !".

Şi Gordana a acceptat oftînd, fără chef. M-a privit şi mi-a mărturisit sincer : „Ştii că nu-mi place deloc patima asta nesuferită pentru mine. Uneori este ucigător. Tu, şi cînd taci ai privirea încărcată de exaltare, ca şi cum ai vrea să apuci ceva ce nu există. Nimeni nu mi-a privit trupul ca tine. Mergi după mine precum un lunatec şi respiraţia ta fierbinte mă sufocă. Eşti atît de neliniştit de parcă m-ai pierde într-o bună zi". Am tăcut, bucurîndu-mă în sinea mea de stările mele, gîndindu-mă la ea ca la o altă femeie care mă va stimula în momentele cele mai grele.

„Nu mă gîndeam la aşa ceva", i-am răspuns. „De ce să te pierd ? Cum să te pierd din moment ce eşti cu mine !"

„Nu te-ai gîndit," mi-a spus Gordana, „ce ne vom face dacă vom fi cîndva prieteni? Nu crezi că prietenia noastră va fi întinată de patima dragostei?"

La un moment dat, am zărit-o dezinvoltă în fața oglinzii, mirată că tac. Într-un mod cît se poate de calm m-a întrebat:

„De ce taci? Ești de acord?"

Un fior mi-a cuprins mîinile, voiam să-i răspund, dar vorbele mi se înecau, m-am ridicat, m-am apropiat de ea și am sărutat-o îndelung pe gît. Iar ea era atît de blîndă și de tandră. Apoi a plecat lăsîndu-mă numai cu cuvintele cele crude și cu mirarea pe chip. Așa s-a dus, Pavele!

— Va reveni, ține minte ce-ți spun, spuse Pavel Lozanovski calm și liniștit.

Încurajarea lui Pavel îi făcuse plăcere, dar lașitatea puse stăpînire pe El, iar privirea sa dobîndi un fel de strălucire metalică.

— Mă obsedează gîndul că Gordana Nesterova nu mai există, și izvorăște aproape imaterială dintr-un vis al meu neîmplinit. Cînd doresc să vorbesc despre ea, am senzația că mi se taie respirația și mă blochez. Ea chiar de la prima întîlnire a fost tot așa de reținută și a rămas la fel, deși eu aș fi vrut să mă simt mai degajat alături de ea. A implantat în mine o neliniște de care nu pot să scap. Uneori am crezut că îmi voi găsi alături de ea un soi de indiferență liniștitoare, dar a fost imposibil. În momentul cînd o întîlneam totul dispărea. Neliniștea punea stăpînire pe mine. Și, după

ce-mi reveneam puțin, fulgerul de pe chipul ei spulbera orice speranță. „Dorința de a fi cu mine se revarsă pe chipul tău și niciodată nu vei putea-o ascunde“, îmi zicea Gordana.

„Te iubesc“, i-am spus. „Asta-i tot ce știu.“

„Nu-mi spune asta, nu vreau“, mi-a răspuns. „Așa sînt mult mai liniștită căci nu vreau ca iubirea ta să mă înlănțuie. Lasă-mă liberă, fără obligații.“

Cuvintele-mi, știu, erau ca un ecou de departe : ecoul dragostei ce-o purtam acelei ființe blînde, prezente în mine tot timpul.

„Nu, Gordana, te iubesc“, îi spuneam, „deși tu nu vrei să auzi aceste cuvinte. Cu tine mă simt atît de liber, ca norul descărcat de tunete“.

„De ce ești atît de insistent cînd singur vezi că asta nu duce la nimic bun ?“

Probabil că așa eram pentru că ajunsesem îmbibat de ființa ei ce pusese stăpînire pe sufletul meu. Eram învăluit de razele privirii sale și devenisem neputincios în fața lor.

„Mîinile tale, doar ele mă doresc, nicidecum tu. Și asta mă jignește“, mi-a spus Gordana.

„Numai ele te așteaptă, etern. Și sînt obișnuite să te aștepte“, i-am răspuns.

„Gordana“, am întrebat-o, spune-mi sincer, „de ce te simți atît de pierdută și părăsită, alături de mine ? Oare te deranjează diferența de vîrstă, nu-i așa ?“

„Care-i viitorul ?“ m-a întrebat. „De ce să fiu cu tine cînd de fapt nu știi încotro s-o apuci. Cred că-i foarte greu să rămîn alături

de tine cînd văd cum de autodistrugi sistematic, zi de zi. Totul se răsfrînge și asupra mea. Să speri că vei supraviețui printre ruine e o iluzie."

Cînd îmi vorbea astfel, era bine s-o fi lăsat în apele ei și să fi plecat. Or, această hotărîre dura pînă-n ziua următoare cînd o așteptam din nou cu o mare nerăbdare, și-i zăream ochii verzi și șoldurile unduitoare. Altădată mă lua prin surprindere, spunîndu-mi : „Ai fost militar în războiul adevărat și nu la armată. E emoționant, zău așa. Povestește-mi, te rog, ceva palpitant".

Iar eu îi povesteam, probabil că și inventam, numai ca s-o îmbunez. Cum din război mă întorsesem cu atîtea cicatrice în suflet, ea m-a ajutat să mă vindec, am îndrăgit lumea ; voiam să trăiesc, să lucrez neobosit, atît pentru ea cît și pentru mine și credeam că niciodată nu se va schimba nimic.

Însă, într-o bună zi, am aflat ceva, despre care nimeni nu-mi suflase o vorbă. Încet, încet, s-a apucat de magie. La un moment dat mi s-a părut că diavolul vorbește din ea : „Tu ești deștept, inteligent, harnic, ai realizat atîtea. Dar parcă n-ai noroc deloc. Orice faci, totul se ruinează". Atunci, n-am luat-o în serios. Mai tîrziu am simțit cum în mine prinde rădăcini o tristețe lentă, ireversibilă.

„Da, aș fi putut să trăiesc alături de tine. Și ca totul să fie numai al meu, aș fi furat întreaga iubire a oamenilor ca să ți-o dăruiesc.

Dar nici atunci nu știu dacă aș fi fost fericită alături de tine... Cred că nu... Cunosc sfîrșitul... Eu nu vreau dragostea ca pe o oază, ca un refugiu, așa cum mi-o impui tu, fără să vrei."

Pe chipul ei transparent, am observat atunci un fulger împietrit, ce nu-mi dispare nici acum din fața ochilor.

CAPITOLUL IX

CĂPITANUL stătea în salonul cel mare, privindu-și cu plăcere fotografia de pe perete. Era descheiat, îmbrăcat lejer, de parcă s-ar fi aflat în propria-i casă, și ținea mîinile în buzunar.

El se afla lîngă bar, și tot amesteca băuturi din diverse sticle.

— Poate că nu ești obișnuit să bei cocteil? îl întrebă El. Este extraordinar... Amesteci, adaugi, agiți și iese o minune. Iane, iubite căpitane, zi-ne cum a fost cu nemții.

— Ce să-ți spun, a fost greu s-o fac pe ofițerul german, spuse căpitanul puțin distrat.

— Ai fost maior, nu-i așa ? Iar uniforma îți venea atît de bine, ca și asta de partizan.

— Da, a răspuns Căpitanul căzut pe gînduri. Maiorul Ludwig Ekert. Am fost ca Ludwig Ekert. A fost emoționant.

— Cu gradele noastre nu mai prinzi nici o avansare. Cît timp ai purtat însemnele nemțești, alții te-au întrecut.

— Cum așa ? Și eu aștept avansarea, zise Căpitanul țîfnos. Gradele nu m-au interesat niciodată. E timpul să punem uniformele astea în dulap. Într-unul de nuc, mai adăugă el și fața i se însenină.

— Ai purtat-o destul, zise El, tot amestecînd băutura. Trebuie s-o scoți. Războiul s-a terminat.

— Ce bine e să fii liber, conchise Căpitanul. Da, o voi scoate! Mă așteaptă noi orizonturi... Încă nu ne-am obișnuit cu viitorul. Va trebui să muncim mult... E departe, foarte departe sorocul.

— Cînd te văd atît de luminos și entuziast prevăd tot ce-o să-ți ofere reconstrucția socialistă în care vei intra precum taurul în arenă. Nebunii se vor răzbuna iar tu, de-atîta fascinație, vei orbi.

— Ce tot îndrugi, testamentul morților e mai puternic decît orice dorință.

— Cred, totuși, că ești un soldat înnăscut, replică El, sever, disciplinat și supus.

— Numai așa se putea ajunge unde am ajuns. Mulți au crezut că sînt rigid, apoi s-au convins de contrariu.

— Te previn că aceste însușiri vor dispărea prietene, cînd vei pune mîna pe putere. Acum nu ești încă la putere. Iar cînd vei fi, totul se va termina. Oricum asta aștepți, de aceea refuzi să fii profesor de istorie. Ar fi prea puțin pentru tine. Cariera de profesor nu-ți aduce cine știe ce satisfacții.

— Nu-i chiar așa, negă Căpitanul. Acum nu, dar într-o zi o să fiu. Nu-mi plac schimbările.

— Prea te-ai îmbuibat. Niciodată nu m-aș fi așteptat la așa ceva de la tine. Într-o vreme erai foarte modest și refuzai cu încăpățînare orice lux. În ceea ce mă privește eu nu voi fi

niciodată ca tine. Ai devenit sclavul obiectelor. Dar pentru *asta* crezi că trebuie atîta efort și spirit revoluționar ?

— Te referi la casă, mobilă, răspunse acesta, pasămite, dezinteresat. Oare nu tindem cu toții spre o societate a oamenilor înstăriți și liberi...

— Iar tu ești printre cele dintîi exemplare, spuse Căpitanul. Orice libertate ți s-ar oferi, va fi doar *exterioară*. Niciodată, înlăuntrul tău nu vei fi liber. Te mîndrești cu ce nu-ți aparține... Poate că-i o răzbunare tacită față de libertatea visată.

— Dacă nu-ți place aici, mergem în odaia de sus, care e aranjată în stil macedonean. E plăcut acolo.

— Doar ea îți mai trezește nostalgia ținutului natal, adăugă ironic Căpitanul.

— De ce nu ? Este și asta o modalitate de a-ți manifesta simțămîntul patriotic... Nu fi răutăcios ! Ai sperat să mă găsești în niște condiții mizere, într-o cocioabă.

— Nimeni nu s-a gîndit la așa ceva. Nici chiar în clipa cînd eram învingători.

— Ideile organizației au fost demult depășite. S-au perimat. Acum creăm noi principii ce sînt incompatibile cu cele de altădată.

— Da, atît teoretic cît și practic, răspunse Căpitanul cu ironie. Mi-am dat seama de asta după felul cum gîndești.

— Iane, măcar tu trebuie să înțelegi, se rugă El conciliant. Înțelege situația. Acum a-

proape toți trăiesc astfel, eu nu reprezint o excepție.

— Zău ?

— Uite ! spuse El aducînd paharele cu băutura. Ți-am preparat un cocteil excelent, exact cum fac suedezii : din trei pahare cazi sub masă.

El se apropie de Căpitan.

— Dă-mi să gust, deși prefer o rețetă autohtonă.

— Pe aia o bem în camera de sus ! Ca să fii în stil popular...

— Vili pe unde e ?

— Stă mai mult la Londra. Învață engleza. Nu iese din cameră.

Căpitanul îl privi insistent. El își lăsă privirea în jos.

— Ai o înfățișare de călugăr. Nu te-am văzut niciodată așa. Ce-i cu tine ?

— De ce ? întrebă El calm, ca și cînd nimic nu l-ar afecta. Nu-ți plac asceții în asemenea ambianță ?

— Te străduiești să fii indiferent, fredonezi la un pahar de cocteil suedez, dar ceva nu-i în ordine cu tine.

— Cum îți par ? Oricum, nu am coarne, îi zise El Căpitanului.

— Privindu-te, am observat că ai o purtare ciudată.

— Fii liniștit, totu-i în regulă în ceea ce mă privește.

— Mie-mi spui ? Cu siguranță că ascunzi ceva serios... Te consumi în tine fără să spui

nimănui nimic. Ți-ai pierdut încrederea în tine și de-aia preferi să te stingi.

— N-am de ce să mă consum, de vreme ce n-am pierdut nimic.

Căpitanul îl privi tandru și cu un fel de generozitate.

— Te cunosc. Starea ta prevestește ceva. Nu greșesc deloc.

El rămase calm, ducînd încet paharul la gură.

— Bea ! Dacă nu-ți place asta, îți aduc țuică.

Căpitanul luă paharul în mînă.

— Spune-mi ce ai ?

— Îmi vine să rîd, se forță El, vesel. Ai rămas așa cum ai fost. În ce fel de viitor și adevăr ai crezut că, uite, ai reușit. Ești un învingător. Mai mult decît atît ce să mai vrei ? Așteaptă, vei primi noi sarcini pe care nu le-ai avut pînă acum.

El dădu din cap cu ironic, și-l privi pe Căpitan, care era dur.

— Nu-mi trebuie nici un fel de sarcini noi. Funcțiile îi dezumanizează pe oameni... Iar eu nu mă pot înțelege cu oameni ca tine.

— Te rog, nu jigni ! se răsti El.

— Pînă la urmă te-ai împotmolit în propriile-ți adevăruri mincinoase pe care mi le servești drept progresiste și firești, ca pe un suflu al timpurilor noi... Nu te mai recunosc. El îl asculta cu un soi de reținere.

— Iane, de ce te miri, poate că vîrsta-i de vină, continuă acesta puțin mai degajat. E destul de trist să constați că nu mai ai vlagă pentru o nouă speranță. Că ești pur și simplu

robul unor idei greșite din care n-a ieșit nimic, și în care rămîi încorsetat. Ce-ți mai rămîne dacă nu mîngîierea lucrurilor.

Căpitanul îi sesiză tristețea.

— Cînd te privește omul crede că ai o viață fericită, dar cu tine ceva nu-i în regulă. Ori poate ai o stea norocoasă ce te călăuzește în permanență ?

— Eu n-am avut parte de ea ca tine, spuse El insinuant... Acel vultur cu ochi pătrunzători mai e oare în fața ta ? Ridică paharul. Noroc ! Să bem.

— La mulți ani !

Căpitanul trase o dușcă și încă una.

— E bun, nu-i așa ?

— Da, merge. Dar nu prea mult.

— Bea ! Că doar și eu beau.

— E prea devreme, n-am curaj.

Cicatricea de pe fruntea Căpitanului se înroși.

— Ce-i cu rana asta ? întrebă El.

— S-a cicatrizat... a rămas doar cicatricea și o durere obsedantă.

— Amintirea, adăugă El cu înțelegere și îngrijorat, poate că ăsta e lucrul cel mai greu.

— Uneori mă cufund într-o tăcere adîncă și nemiloasă.

— Acea zi a fost de neuitat. O senzație unică !

— Nu ziua, zise Căpitanul, ci clipa rămîne veșnică și invulnerabilă. Îți amintești noaptea cînd ne întorceam din munți... Eram atît de bucuros că nu voi mai îmbrăca uniforma germană. Dar în aceeași noapte, amețit de durere, am zărit soldații cum controlau trenul. Ți-

neam în mînă un fier încălzit și împotriva voinței mele l-am dus spre stomac ca pe-o ultimă armă.

Căpitanul își strînse pumnii pentru a arăta cum ținea fierul.

— Uneori vrei să uiți totul.

— Nu, interveni Căpitanul. Sînt dornic de puțină viață. Puțină liniște... Or, cînd te văd pe tine, într-un asemenea castel, mi se pare că am greșit.

El era atît de nedumerit, neștiind ce să mai facă spre a-l liniști pe Căpitan.

— Ce te deranjează atît de mult ? De ce nu încerci să mă înțelegi cît de cît... Tu crezi că aperi revoluția într-un mod decent, cum numai tu știi să o faci. Cînd colo revoluția e așa de departe de tine, n-are nevoie de candizi și puritani ca tine. Rigiditatea și lașitatea ta o sufocă.

— Las-o, zise Căpitanul. Vezi-ți de treburile tale. Nu mai ești cu picioarele pe pămînt. Plutești de mult. Cine zici că a fost neamțul din piața din Skopje ? Eu am fost ăla, falsul maior german Ludwig Eker. Te hrănești cu eroism ieftin și fals. Ai o idee fixă !

— Chiar nu-ți mai amintești ?... Nu e vorba de eroism, ci de un umanism nesemnificativ, pe care l-am trăit cu Pavel.

Căpitanul îl privi cu dispreț.

— Ce cauți tu nu există, așa cum nu există nici Pavel. Și de ce să scormonești trecutul cînd totul s-a terminat ?

El așteptă să se potolească într-un fel Căpitanul.

— Pentru asta ai venit ca să aud ideile tale? Sînt surd, pur și simplu n-aud nimic.

— Și nu numai atît, spuse Căpitanul plin de mînie. Nu te mai pot suporta. Trăiești numai în compromisuri, în asta constă înțelepciunea ta.

— Ce tot îndrugi?

— Mă tot minunez. Te-ai compromis chiar și pe tine, în dorința ta de a te retrage într-un colț liniștit, la soare. Viitorul pe seama cui îl lași? Te-ai săturat să bați drumurile? Te-ai săturat de acest joc.

— Nu-i adevărat, Iane!

— Te tot lamentezi întruna și aștepți să fii compătimit. Tu, cel care n-ai refuzat nici o sarcină. Aș fi preferat, zău așa, să fi fost ca Pavel, inert și fără vlagă.

— Se pare că nu-ți place de mine, spuse El enervat. Tovarășul Iane consideră că trebuie să mă îndrept, să fiu mai autocritic... Nu voi fi.

— Și de ce ți-ai dat cu pudră peste tot? Chiar și viața ți-e mînjită de pudră. Ți-ai dat cu pudră și la fund.

— Așa, deci, spune tot! strigă El, dezmeticindu-se de-a binelea. Te deranjează cosmetica... Bravo, tovărășele, ca orator nu te întrece nimeni.

Căpitanul mai sorbi din băutură, închizîndu-și ochii negri și calmi, în timp ce mustățile-i tremurau parcă.

— În concluzie, te și urăsc puțin...

— Pe mine? întrebă El, încurcat. Tu, pe mine?

— Da, pe tine, ce te miri? Pînă acum te compătimeam, acum ai devenit însă insuportabil,

— De ce, Iane, ce ți-am făcut ? Nu vreau să mă cert cu tine.

— Sincer îți spun că ai devenit insuportabil. Te-ai schimbat atît de mult.

Tăcu. Arăta obosit. Deodată își ridică sprîncenele și privi spre nasul ascuțit al Căpitanului.

— Mai degrabă cred că cu tine nu-i ceva în regulă, din moment ce te-ai aprins așa, replică El pe un ton condescendent. Nu te știam astfel.

Căpitanul se plimba prin cameră oarecum răvășit.

— Nu-i nimic deosebit. Toate se leagă. Îmi vin în minte cuvintele ăluia din Comitet : „Iane, ar cam fi timpul să-ți dai jos uniforma !", iar eu i-am zis că o port de-atîta vreme și că ar fi cazul să mă dedic în exclusivitate cercetărilor istorice. Aș vrea, am adăugat, să cunosc în profunzime problemele străbunilor. Soarta acestui pămînt, suferințele acestei țări. Acestea trebuie să le fac cunoscute. Și pentru asta am destulă voință... El m-a privit de parcă l-ar fi mușcat un șarpe. Apoi mi-a zis tăios : „Nici o istorie. Ce profesor de istorie ? ! Acum *vom face* noi istoria. Tu te vei ocupa de alte lucruri. Ai alte îndatoriri. Ți se vor încredința noi răspunderi. Numai dacă ai timp o vei face și pe-asta." Și ne-am oprit aici. Apoi, dacă îți mai amintești ne-am despărțit. Tu mai *faci* istorie, chiar așa în pripă, de capul tău, totuși o *faci,* ori eu am rămas copil născut fără vreme, doar să privesc sisific mișcările tale istorice.

Tonul acesta infatuat i-a căzut greu la suflet.

— Te înșeli, Iane. Nu mă gîndeam să fac mare lucru, am muncit cît am putut. Există unii care cred că *zi de zi* produc cîte ceva demn de istorie. Am tot schimbat la funcții încît nici eu nu mai știu ce sînt, mi-e chiar rușine... La urma urmei, să-ți spun sincer, se pare că sînt doar unul care trage în gol, unul ce nu-i bun de nimic. Ăsta sînt.

— Nu știu de ce dar vorbele tale mi se par inventate. Ți-ai pus o mască pe față ca să poți fi mai perfid, și faci paradă de demnitate.

— Dimpotrivă, Iane, n-am nici o mască. Sînt împotriva măștilor, crede-mă ! Chipul acesta e-al meu. Pipăie-mă !

— Să știi, dragul meu, că țara asta n-are nevoie de măști, spuse Căpitanul. A avut destule. A visat să aibă un viitor fericit și cînd s-a trezit din vis ce-a găsit ? Numai chipuri camuflate de măști cum e și al tău. Cu astfel de oameni, Stefane, nu se poate cuceri orașul. El are nevoie de oameni ce cutează să urce spre Soare, nu ca tine. Tu nu vei ajunge departe.

Un vîrtej parcă fierbinte îi prinse sufletul.

— Indiferent cum eu voi merge într-acolo, rosti El hotărît.

— Nu mai ești capabil pentru o faptă ca asta.

— Mă voi duce, o să vezi, nu mă cunoști îndeajuns, adăugă pe un ton convingător.

Mai bine să renunți.

— Nu, tovarășe Iane, nu voi da înapoi. Merg mai departe fiindcă orașul mă așteaptă.

— Nu cred că vei reuși. Ești îndeajuns de copt ca să renunți, îl persiflă Căpitanul.

CAPITOLUL X

ÎN FAȚĂ-I APĂRU dintr-o dată figura Gordanei Nosterova. Înaintea ochilor începu să se perinde scena de mai jos. Ea ședea în mașină, privind undeva departe. Avea un profil blînd. Gordana era aici, lîngă el, și totuși atît de departe și misterioasă, cu bluza-i neagră prin care se întrezăreau sînii. Între ei spînzura o amuletă de argint înnegrită, pe care i-a adus-o în dar dintr-o călătorie. Avea o geantă roșie din care scoase un pachet de țigări și aprinse două, una pentru sine, iar pe cealaltă i-o oferi zîmbitoare și i-o puse între buze.

— Rareori are omul parte de cîteva clipe lipsite de griji, așa cum ne-a surîs norocul să avem astăzi. În ultima vreme am fost atît de ocupată cu simpozionul dedicat omului și progresului tehnic. Uneori mă cuprinde o asemenea furie că-mi vine să le dau naibii pe toate... Toți sîntem ocupați cu ședințe și conferințe.

— Am mințit că sînt bolnavă, ca să fim măcar două zile împreună, îi mărturisi Gordana în secret pozna ce-o făcuse.

— Și eu am chiulit, îi zise El cu mîinile pe volan și uitîndu-se cu atenție la asfaltul negru din față.

— Există ceva neobișnuit și misterios în aceste mlaștini fierbinți și aride, rosti Gordona privind peisajul.

— Ținutul acesta e pustiu precum iadul, fără arbori... Nu știu de ce, dar mă irită. Mlaștini precum cenușa, arată ca după un incendiu... Ai mai fost vreodată pe aici ? o întrebă El, privind la rîul ce strălucea în bătaia soarelui.

— Demult, șopti Gordana, aproape nostalgic, cînd eram elevă. Am venit pe-aici pentru a vedea vestigiile de la Stobi.

— E nemaipomenit să descoperi urmele trecutului, continuă El cu tristețe. Regret că această dorință nu mi-am realizat-o. Fără să vreau, mă ocup de cu totul altceva.

— De fapt în acele orașe străvechi nimic nu se mai descoperă, poate doar iubiri înmormîntate.

— Dacă vrei, am putea și-acum să le căutăm. Ce bine că am ieșit puțin din Skopje, spuse Gordana.

— Poate regăsim și iubirea noastră...

— Pe a noastră n-o vom mai găsi niciodată, răspunse veselă Gordana.

El conducea încet și degajat.

— De ce vorbești așa ? Am zis în alt sens, m-am referit la sensul propriu. A noastră n-a fost înmormîntată.

Fața i se lumină de un surîs imperceptibil.

— Cum crezi că poți întîlni o astfel de dragoste acolo, în acele orașe, întrebă Gordana cu oarecare curiozitate.

— Căzînd în mrejele lor, adăugă El, pentru că toate iubirile ce au dispărut mai radiază, emană un cîmp magnetic. E unicul lucru ce există în putința omului, ceea ce moartea nu

poate învinge... Cînd ajungi pe urmele lor, ţi se amestecă cu respiraţia şi pe nesimţite pot să capete viaţă.

— Deocamdată eu nu sînt nimic, zîmbi Gordana.

— Asta vine încet de la sine. Aici, la Stobi, nimeni nu se poate împotrivi, dintr-o mulţime de cauze, timpului oprit de milenii.

— De aceea m-ai adus aici ? întrebă Gordana cu acelaşi zîmbet pe faţă.

— Da. Vreau să-mi verific caracterul. Vreau să văd cît pot rezista.

— Ai un caracter tenace şi ferm.

— Vezi, ai ghicit.

Dintr-o dată, amîndoi izbucniră în hohote de rîs.

— Cu tine, niciodată nu pot să fiu ferm, nici chiar în afara cîmpului magnetic.

— Sînt fericită cînd văd că radiezi de plăcere.

— Da, Gordana, şi asta doar pentru că eşti tu prezentă, că te am acum alături de mine.

Gordana azvîrli ţigara pe fereastra maşinii. Cuvintele lui tandre o emoţionară şi îi făcură plăcere.

— Cînd eşti cu mine nu vreau să spui vorbe mari. Oare nu-i mai bine aşa ?

El o privi şiret.

— Cnd se exagerează, pluteşte nefericirea, conchise Gordana, visătoare. Niciodată să nu exagerezi !

— Tu eşti mereu cu premoniţiile. De unde ţi-a venit ideea asta ?

— Chiar și marile iubiri cer cumpătare, zise Gordana. Ele sînt mari numai prin tragedia lor. Iar eu nu vreau ca a noastră să fie tragică.

El se uită în jur, ca și cînd ar fi văzut ceva, apoi îi spuse în șoaptă :

— Noi n-am găsit-o nici pînă astăzi. Am sentimentul că-i departe. Seamănă cu o ființă necunoscută.

— Da, o vom cunoaște greu pentru că-i plină de capricii și deseori parcă se îndepărtează.

El întoarse brusc volanul și o apucă pe un drum îngust și noroios.

— Încotro mergi ?

— Spre rîu. Acolo sînt locuri minunate pentru odihnă.

— Încă n-am ajuns la acele emanații magnetice ?

— Cred că nu. Nu simt nimic. Poate că ne-am oprit prea devreme.

Un vînt călduț le mîngîia chipurile.

— Îți place pescuitul ?

— Prefer vînatul, zise El pășind alături de ea. Totuși o dată am fost și la pescuit cu niște prieteni.

— Vrei să ne așezăm pe iarbă ? îl întrebă ea, ținînd în mîini o pătură în carouri.

El privea la ea cum alerga în sandale pe iarbă și era fericit.

— Vrei să rămînem aici ? Dacă îți place aici întinde pătura.

— Uite acolo e un loc bun, îl chemă Gordana.

Nu departe de locul unde se aflau un om cocoșat ara cu niște boi prăpădiți.

El păși în urma Gordanei, înspre rîu. Susurul apei îl liniștea atît de tare. Se simțeau liberi și lipsiți de griji.

— Cred că știai de mult acest loc ? îl luă Gordana la sigur în timp ce El se apropie, hai, fii sincer !

— Chiar pe ăsta, nu, îi răspunse El, într-un fel nervos. Purta o cămașă bej, pantaloni albi și mocasini negri. Ți-am mai spus că am fost la pescuit, ceva mai încolo. De ce mă întrebi ?

Gordana se așeză pe iarbă sub salcie și îi făcu semn să vină.

— Sînt sigură că ai mai fost pe aici și-n alte dăți, mi-am dat seama după cît de bine te orientezi și după cum ai știut unde să oprești mașina.

— Tu vezi totul, inclusiv cele mai neînsemnate amănunte.

Gordana își scoase sandalele și cu picioarele goale intră în rîu.

— E caldă, m-aș scălda, dar mi-am uitat costumul de baie. L-am lăsat pe masă. Hai, vino și tu !

— Nu vreau. Prefer să te privesc doar, spuse El și se așeză pe pătură. Ai grijă că apa-i foarte adîncă.

— Dar ești tu aici și vei sări să mă salvezi.

— Pentru nimic în lume.

— Numai la tine te gîndești ! îi strigă Gordana, și se împiedică de o piatră. Din cauza ta ! strigă ea iritată.

— Știu, știu ! spuse El cu amărăciune. Sînt vinovat pentru toate injustițiile din lume la fel ca și pentru asta.

Gordana îl stropi cu apă, dar El nu se clinti, ci se uita la un cîine ce se apropia să bea apă din rîu, pe malul celălalt. Ea îl mai stropi o dată.

— Lasă, lasă, o să ieși tu din apă, și ai să vezi.

— Mă voi duce pe celălalt mal.

— Acolo-i un cîine. Uite-l !

— Ce dacă ? Poate că acolo voi da de acel cîmp magnetic.

— Vino aici și ai să vezi ! o rugă El. Am început să-l simt.

El aruncă o pietricică în apă. Gordana era în rîu, ținîndu-și rochia cu mîna. Apa îi venea pînă la genunchi.

— Ești răutăcios.

— Vino aici, o chemă el duios. Am să-ți spun ceva foarte important.

— Nu vreau. Știu, știu că te prefaci.

— Ieși din apă, prostule, o să răcești.

— Cît de mult ai grijă de mine. Ești un bărbat ocrotitor.

— Ieși afară și vino ! O să-ți pară rău !

— Niciodată nu regret nimic ! Și nu voi regreta nici de data asta.

— Ascultă-mă, Gordana, vino te rog.

Gordana îl privi din rîul cel verde ce curgea la vale.

— De-aici am curajul să te întreb, pentru că se pierd cuvintele în susurul apei... Mereu zici că vrei să fii cu mine, dar niciodată nu dorești să vorbești serios cu mine. Ce înseamnă asta ? Dragoste sau *dragoste* ?

— De ce strigi ? Te aude cineva.

— Aici nu e nimeni, pot să urlu cît vreau.
— Crezi că nu vorbesc serios? întrebă El cu o sclipire de ură în ochi. Dar nu e cazul să exagerăm și să spunem vorbe mari.
— Lucrurile serioase se subînțeleg.
— De pildă?
El o privea cu insistență, în timp ce ea căuta cuvîntul potrivit pe care nu-l găsea.
— Tu știi prea bine! răspunse Gordana ușor nemulțumită.
— Vino aici! o rugă El dorind s-o îmbuneze. Hai să amînăm aceste dialoguri stupide pentru altă dată.
— De ce stupide? Nu mă interesează dacă mă iubești. Asta oricum mă deranjează.
Gordana ieși din apă și-și puse sandalele în tăcere. Devenise gravă. Era bronzată și părea aprinsă de soare.
El se ridică, se apropie de ea, și-și aruncă țigara în apă.
— Te-ai supărat, îi zise și o sărută. Te superi repede și din orice fleac.
— Lasă-mă, îl împinse ea cu mîna-i udă. Tu ești răutăcios și imposibil.
Gordana îl privi cu dispreț iar El se simți jenat.
— Ce te-a supărat? Nu sînt răutăcios fiindcă nu am de ce, spuse el și o ridică în brațe.
Gordana tot dădea din picioare, neputînd să atingă pămîntul.
— Lasă-mă, te rog!
— Nu simți că am intrat în cîmpul magnetic, își plecă El capul spre ea vorbindu-i în șoaptă. Nu simți iubirile ce au murit și acum

se amestecă cu noi, vor să ne cucerească și să se regăsească.

— Termină cu inepțiile, strigă Gordana vrînd să se smulgă din brațele lui. Crezi că pari interesant ?

— Nu-i nevoie să crezi.

— Nici nu cred, răspunse Gordana Nesterova, pe un ton aspru.

El o duse în brațe pînă sub salcia pitică.

— Cu tine e bine numai cînd omul tace. El o tot ținea în brațe, apoi o lăsă încet pe pătură, o mîngîie și se culcă alături de ea. Picioarele ei ude lăsară urme pe pătură.

— Tu crezi că eu nu vorbesc serios ? o întrebă El mîngîind-o cu patimă. Cum poți să spui asta ? Înțelege că n-aș fi vrut ca iubirea noastră să rămînă în amintire ca o farsă cu trei săruturi.

Gordana îl privi cu neîncredere, dar El părea sigur de ceea ce spunea. Respirația lor începu să se amestece. Ea se apropie de el cu buzele, și rămase cu ochii pe jumătate deschiși. Gordana se liniști sub el încet-încet, dorindu-l tot mai mult.

— Nu mă enerva, spuse Gordana cînd își desprinse buzele. De ce ești atît de rău ?

— Scuze, murmură El, dezgolind-o. Glumesc doar.

— Mi-ești drag și doresc să fiu mereu cu tine, spuse Gordana, gîfîind. Numai să nu fii răutăcios.

— Și eu doresc să fiu totdeauna cu tine, adăugă El în șoaptă, și numai cu tine.

— Tu ești pavăza mea.

— Consideră-mă mai mult decît atît, spuse El.

Gordana i se oferi ca și cum ar fi sorbit-o cu totul.

— Vino, șopti ea în extaz.

— Sînt aici, iubito, îi răspunse El, respirînd profund. Privește-mă.

— Vino, vino...

Cu genunchii tremurînd simțea că pămîntul se căscase în două. Rîul curgea liniștit pe lîngă trupurile lor obosite. Apoi încet-încet se liniștiră. El își ridică privirea spre azurul cerului pe care se zărea o pasăre, care-l neliniști. O privea cu insistență.

Gordana se ridică și-l sărută pe obraz. Îl privi îndelung cu multă tandrețe și era fericită.

— Ești alături de mine, însă privirea ți-e atît de absentă, zise Gordana. Ceva te neliniștește.

El se încruntă, încercînd să nu dea crezare vorbelor auzite. Își acoperi fața cu mîinile. Își simți degetele pe cicatricea de pe frunte.

— Sînt a ta, dragule, îl trezi la realitate Gordana. Vocea parcă i se auzea, de departe, tot mai încet și neclar.

— Tu nu ești a mea, șopti El.

— Chiar nu mă crezi ?

— Nu, nu ești a mea.

— Crede-mă, sînt a ta.

— Tu fugi de mine. Iar eu am nevoie de tine, spuse El trist.

— Sînt a ta, și vocea Gordanei se pierdea parcă misterios.

— N-ai fost și niciodată nu vei fi.
— Din prima clipă am fost a ta.
— Te înstrăinezi de mine, Gordana. Dăruirea ta fierbinte e doar o iluzie. Poate că nici eu nu pot să mai simt. Totul parcă se petrece departe de mine. Poate din această pricină mi se pare că nimic nu-i adevărat.
— Sînt a ta. Înțelege că răul e doar în tine.
Privind-o văzu în ochii ei un fel de compătimire și o tristețe fără de margini.
— Înțelege, dragule, că sînt a ta.
Cu toată disperarea ei, El rămase de neclintit.
— Cînd ești cu mine, mereu crezi că ești doar destinul meu deghizat.
— De ce vorbești așa, spuse Gordana. Ar fi trebuit, în cazul acesta, să mă ții în vitrină.
— Dacă te voi pierde înseamnă că soarta m-a ocolit și să știi că voi fi singur și neputincios.
— Sînt cu tine și-ți aparțin, dragule.
— Ești de neatins, șopti El și un fel de mister puse stăpînire pe ei. Ești de neatins, de ce îmi scapi mereu ?

În motelul pustiu, Gordana stătea vizavi, sorbindu-și încet cafeaua. I-am mîngîiat cu delicatețe mîinile așezate cîteva clipe pe masă. Din cînd în cînd ea se privea în oglinda din fața noastră. Amîndoi am fost cuprinși de un val de tăcere. M-am uitat la ea și zîmbind am scos din buzunar niște hîrtiuțe. Ea pricepu și dădu din cap. Am scris : Cineva e îngîndurat și arogant. Tu ești ciudată, cea mai ciudată fată pe care ar fi putut Dumnezeu s-o plăsmuiască.

Gordana citi petecul de hîrtie. Nu zise nimic și la rîndu-i adăugă : De ce nu ai nimic adevărat în tine. Nici ce s-a întîmplat atunci, lîngă rîu, n-a fost adevărat.

I-am răspuns : Poate îți apar în vis.

Gordana continuă : Stai lîngă mine, mă ții de mînă, sînt fericită, dar nu cred în fericire !

I-am mai scris : De ce nu te faci statuie, spre a te convinge că exist ?

Ea mă privi și scrise nervoasă : Poate că ar trebui să te transform pe tine în statuie, spre a te convinge că mai sînt încă în viață.

Am luat petecul de hîrtie și am scris mărunt : Tu ești atît de sigură că te iubesc, și cînd ești aproape sau departe și cînd ești supărată și cînd ești duioasă ; te iubesc și cînd ești obosită și-ți odihnești corpul lîngă mine, te iubesc zi și noapte.

Gordana citi și nu zise nimic : Alături de mine vrei să-ți găsești adevăratul drum. O să fie tîrziu cînd vei înțelege că el nu duce nicăieri. Totuși, iubirea noastră își are dimensiunea sa și devine o farsă cu trei săruturi și un prolog.

M-am înroșit la față : Minciuna e cel mai mare adevăr din lume. Ea ne înconjoară, ne învăluie ca o țiplă, și deseori ni se pare că vălul ei este plăcut și de neînlocuit.

Gordana surîse.

Privii în oglindă și-am scris : Golul din mine e fără de margini, n-ai vrea oare să plecăm undeva ?

Gordana îmi mîngîie mîna : Am impresia că te macină o nemulțumire. Pe tine te aș-

teaptă o altfel de călătorie, mult mai periculoasă.

Am privit-o. Nu mi-a dat hîrtia, ci a continuat : Nu m-aș mira deloc dacă într-o dimineață voi zări în oglindă o figură cunoscută pe care o vei căuta multă vreme și pentru care te vei duce la poliție să-i anunți dispariția.

Am tăcut, apoi am întrebat-o : Vrei să mergem în cameră ?

Ea mi-a răspuns : Prezența ta este mută și-aici. Senzația că ești cu mine o poți avea oriunde.

Un gînd mă lumină : Vrei să ne scăldăm în lac ?

Ea îmi scrise dedesubt : Poate ți-aș zice că vreau... și chiar goală... numai că m-aș jena...

Am mîngîiat-o : Vrei să încheiem această seară și să dispărem în noapte ? Te felicit pentru tăcere, i-am spus.

E minunat să taci, a răspuns ea. Mai ales cînd sînt cu tine.

CAPITOLUL XI

— AM IMPRESIA, Pavele, că se întîmplă lucruri ciudate, spuse El încet, aproape conspirativ. Dacă-l vezi pe căpitanul Jane te rog să nu-i spui. E atît de dificil, cu el nu se poate discuta nimic.

Pavel Lozanovski îl privi semnificativ, privirea-i întîrzie pe mustața și părul lui grizonat. Cămașa desfăcută îi descoperea pieptul larg și robust.

— Nimic nu mai este ciudat în timpurile noastre de azi, își dădu cu părerea Pavel. Și ce-i cu asta ?

— Pasărea nu-mi dă pace, mărturisi El, aproape confidențial. Mă tot bate la cap, continuă cu o voce gravă. Nu mă așteptam la așa ceva ! adăugă aproape în șoaptă.

Charli le da tîrcoale, neobosit. Avea picioare puternice, musculoase, urechi drepte și lungi.

— Pasărea ? întrebă Pavel surprins. Pasărea ta ?

— Da, ea, dragul meu, îi răspunse căzut în extaz. Dar să nu îmi vorbești de ea. Nu-i deloc liniștită, cum credeam.

— Cred că ți-ai pus multe speranțe în ea, spuse Pavel. Așteptai să-ți aducă chiar fericirea.

Pavel Lozanovski purta un costum de culoare deschisă. Scoase o batistă din buzunar și-și șterse fruntea de transpirație. Apoi o puse la loc.

— Mă neliniștește din ce în ce mai mult, mărturisi El ajuns la limita disperării, și cît aș fi dorit să mă pot simți bine. De fapt am fost fericit atîta vreme cît ea a stat liniștită, adăugă El privindu-l pe Charli care alerga cu botul în sus.

— Pesemne că vrea ceva de la mine. Nu știu de ce-i așa de agitată.

— Poate că are de gînd să te distrugă la fel ca-n basmele cele urîte. Te ucide fără să simți nimic.

— Nu există termen de comparație. Basmul e basm, pe cînd acesta al meu a devenit de nesuportat.

— Sînt convins, răspunse Pavel misterios. Ceva îmi spune că ea o să te distrugă.

— De unde și pînă unde ? ripostă El trist și cu un fel de spaimă în priviri. Crezi că pentru asta a pătruns în mine ?

— Ai gîndit că n-o să-ți facă nici un rău. N-ai fost precaut. A fost liniștită doar pînă și-a făcut cuibul.

— Pavele, ascultă-mă, m-am simțit atît de bine cu ea, îți dau cuvîntul meu. Mă obișnuisem, deși aveam parcă senzația că am fost prins în tentacolele unui uriaș polip. Pentru mine era ca o îmbrățișare plină de gingășie, foarte plăcută, ce-i drept.

— Am impresia că te-ai oferit prea mult dintr-o dată și asta a fost fatal pentru tine,

— Pasărea nu-i ca omul, afirmă El convingător. Numai omul te poate distruge, ea însă niciodată... Într-adevăr, nu mi-a dat pace, dar nu m-am așteptat niciodată la ceva rău.

— Stefane, ai cam luat-o razna. Ai vrut să te înnobileze prezența ei, și uite rezultatul. Cînd îmi vorbeai de ea, ți se lumina fața. Acum însă ai devenit chinuit.

— Mi se pare că mereu îi văd ochii mari, ce pătrund în mine ca o sabie.

Charli veni lîngă el, căscă și, dinții săi albi, străluciră.

— Pînă și cîinele ăsta e neliniștit. Privește-l ! Altădată n-a fost așa. Și el s-a schimbat, zise Pavel.

— De ce are privirea asta neobișnuită și fixă ca de cîine turbat ?

Pe chipul lui Pavel apăru o expresie fermă.

— Cît mai repede trebuie făcut ceva, spuse Pavel privindu-i gesturile repezite. De-abia acum am observat ce privire ai.

— Nu știu. Mă tem c-am greșit. Ce s-a întîmplat ?

— Ea îți bagă frica în oase, conchise Pavel privindu-l cum gesticulează nervos.

— Nu știu, repetă El. Crede-mă, nu e simplu ! Devine ursuză și brutală.

— Se răzbună pur și simplu. Comiți ceva împotriva voinței sale. Faci ceva ce ei nu-i convine.

— Nu e vorba de răzbunare, de vreme ce n-am nimic comun cu ea. Absolut nimic, se apără El.

— Tu știi cel mai bine. Numai tu.

— Voiam să ajung la o înțelegere cu ea. S-o rog să nu mă mai deranjeze, dar n-am reușit în nici un chip. Toate încercările mele au fost sortite eșecului. Ea e atît de retrasă și demnă avînd o forță de neatins.

— *Și cînd te gîndești că nici nu știi cum arată.* Ar fi fost bine s-o cunoști.

— Simt ceva ce mă apasă, spuse El cu o voce bizară. Nu îmi dau seama despre ce este vorba. Pentru mine felul cum arată n-are nici o importanță. Esențială este prezența ei implacabilă.

— Dar n-ai zărit-o niciodată ? insistă Pavel cu o curiozitate contagioasă.

— Din păcate, nu ! Numai moartă o s-o văd, dacă mă voi decide să fac acel pas.

Pavel rămase mut pentru o clipă.

— Ar putea să te poarte cu ea.

— Nu cred că-i atît de puternică.

— Trebuie să fii mai bărbat, conchise Pavel.

Charli parcă îl implora cu privirea pe Pavel să nu vorbească despre asta.

— Ea n-a venit pe neașteptate. S-a întîmplat pentru prima oară în clipa cînd Jane mi-a zis : „Te urăsc, ți-ai pierdut încrederea..." Nu știu de ce a vorbit astfel... În acele momente ea începuse să se miște, își căuta spațiu și simțeam cum se asfixiază. Dar nu i-am spus nici o vorbă despre ea. Și nu numai atît. Parcă auzisem și un strigăt înăbușit, nedeslușit. Nu-mi era clar ce putea să fie... Pavele, eu mă gîndesc la flăcările ei. Sînt ferm convins. Să fi provocat chiar ea focul ?

— Numai în acel moment ți-ai dat seama de apariția ei ?

— Din acea clipă a devenit tot mai agitată, mă devastează și-mi creează necazuri. Cum o să-mi duc existența alături de ea ?

— Trebuie să întreprinzi ceva. Nu se mai poate trăi astfel.

— Într-adevăr, ar fi trebuit s-o fac demult. Am scăpat momentul.

— De ce n-ai lăsat chirurgul să-și facă treaba pînă la sfîrșit. Poate că nu-i tîrziu nici acum.

— Nu mi-am închipuit că o să ajungem aici. Nici nu mi-am imaginat așa ceva. Mi-a fost chiar simpatică, îți spun sincer. Nu voiam s-o deranjez în nici un fel, drept pentru care umblam și mă mișcam de aici în colo extrem de precaut. Nu doream s-o supăr...

Pavel Lozanovski, care între timp își scoase batista din buzunar, îl scutură de umeri.

— Ce e cu tine, Stefane, vorbește !

— Liniștește-te, spuse El înfiorat. Lasă-mă, nu mai continua.

Părea rătăcit și neputincios, cu privirea în gol. Charli îl apucă de pantaloni ca și cînd ar fi vrut să-l readucă la realitate. El își duse mîna la piept, gest ce putea să însemne că mîngîie pasărea.

— Am vorbit cu Violeta și Andrei, îi șopti la ureche Pavel. Și ei cred că ar fi bine să scapi de ea cu orice preț. Nu poți trăi în incertitudine.

— Ai vorbit cu ei ? întrebă El. Păi, Vili știe totul despre ea.

— A fost pentru prima oară cînd mi-a povestit. Dar Vili nu știe totul.

Cînd am rostit asta, a rămas surprins de-a binelea.

— Du-te și spune-le că vreau să-i văd.

— Ei sînt aici, replică Pavel.

— Oare nu sînt certați ?

— N-am observat.

El îl privi curios, cu neîncredere, destul de șocat.

Pavel se îndreptă spre o ușă albă și o deschise. Violeta și Andrei erau așezați pe pat, ținîndu-se de mînă.

— Vreți să veniți puțin ? Vă cheamă Stefan.

— Venim, spuse Violeta Boianovska. Vino, probabil că tata nu se simte bine ! i se adresă ea lui Andrei.

Andrei Pesocean se ridică și închise ușa în urma lui.

— Tată, cum te simți ? îl întrebă Violeta cu o voce neliniștită.

Cînd o văzu pe Violeta se însenină.

— Acum nu mai am nevoie de nimic.

Charli avea ochii roșii, însîngerați de nesomn, și era normal să fie agitat din pricina atîtor persoane prezente în cameră.

— E tot așa ca înainte ? întrebă Violeta apropiindu-se. Spune, ce te frămîntă.

— Într-adevăr, nu e prea bine, își dădu Pavel părerea. El se făcu că nu înțelege.

Andrei Pesocean se așeză lîngă el fără să scoată vreun cuvînt.

— Tată, e oare atît de greu ? întrebă Violeta. Spune ce trebuie să fac ?

El se găsea acum în situația delicată de a recunoaște în prezența lor propria-i neputință.

— Sînt perfect conștient de tot ce se întîmplă, grăi El. Numai să fim calmi.

— De atîta timp încerc să pictez o pasăre neobișnuită, interveni Andrei Pesocean. E posibil ca pasărea dumneavoastră să fie astfel : bizară, nemaiîntîlnită de nimeni pînă acum. Îmi dați voie s-o pictez ?

El îl privi aspru, cu suspiciune.

— Nu cred că-i atît de neobișnuită cum ați dori dumneavoastră să fie, spuse iritat. Eu n-am văzut-o... totuși mi se pare că o cunosc de multă vreme, că am evoluat odată cu ea. Înțelegeți ?

— Evoluat ? întrebă Violeta. Cum așa, tată ? Păi nu ziceai că nu te simți bine ?

— Da, într-adevăr, mă deranjează, dar e a mea și numai a mea.

— Iar eu am s-o pictez pe pînză. Iar apoi o să le comparați, adăugă Andrei.

— A mea, numai a mea mă interesează, de celelalte nici nu vreau să aud, interveni El revoltat. Așa cum Vili nu agreează portretul ce i l-ați făcut, tot așa nici mie nu-mi fac plăcere păsările dumneavoastră.

— Ai dreptul să faci ce vrei, însă ar trebui să te ajutăm într-un fel, intră în vorbă Pavel, spre a media această discuție.

— Nu vă faceți probleme. Sper să mă părăsească fără dureri și să nu lase nici un fel de urme.

Pavel Lozanovski i se adresă :

— Dacă va prinde rădăcini în tine, atunci e prea tîrziu. De aceea ar trebui să ți se dea o mînă de ajutor.

— Luînd în considerare faptul că se agită înseamnă că poate o să plece, răsuflă ușurată Violeta.

El o privi și pentru prima dată observă cele două riduri adînci de pe fruntea Violetei.

— De ce n-ați împiedicat-o să-și facă cuib, îl întrebă Andrei dezinvolt.

— S-a întîmplat pe neașteptate, fără să-mi dau seama. Pur și simplu într-o clipită, zise El.

— Oare cum va reacționa acum auzind că discutăm despre ea ? întrebă Andrei cu vădită curiozitate.

— Mai întîi de toate îmi dau seama că presimte ce urmează să se întîmple. Simt aceasta după mișcările ei ciudate. În ce mă privește nu mai vreau să fac nimic care s-o neliniștească. Chiar dacă m-ar teroriza, aș suporta-o. Nu pot să mai trăiesc fără ea. Iar dacă ar dori să plece din nou, atunci nu o voi împiedica să mă părăsească.

La auzul acestor cuvinte se priviră cu uimire.

— Cît de mult aș vrea s-o văd, sparse tăcerea Violeta, entuziasmată, dar și îngrijorată în același timp.

— N-are nici un rost s-o vezi ! fu de părere Andrei.

— Ascultați-mă ! se auzi deodată glasul lui Pavel. Cel mai bine ar fi să procurați o colivie ori s-o faceți voi.

— De ce, mă rog, o colivie ? întrebă Violeta. Pentru ce ?

— Nu spune prostii, strigă El. Mi se pare că n-ai înțeles nimic.

— Ca s-o închidem în colivie. Este singurul mod de a o scoate, spuse Pavel, acordîndu-i o deosebită atenție, în timp ce El asculta totul cu indiferență.

— Spui copilării, interveni El. Nu credeam că gîndești atît de simplist... Acum înțeleg că din această cauză și-au pierdut viața o grămadă de oameni pe cînd erai comandant.

— Fă cum îți spun, continuă Pavel, asta ar fi singura ta șansă să scapi de ea pentru totdeauna.

— Și cum s-o prindem, nătărăule ? întrebă acesta cu neîncredere. Nu e deloc ușor, mai adăugă El aproape dintr-o răsuflare.

O speranță le apăru atunci în suflet.

— Pasărea se teme de apă, interveni Violeta. E cea mai bună soluție.

— Dar nu toate păsările, adăugă Andrei. Trebuie avut în vedere acest lucru.

— Bună idee, conchise Pavel. Excelentă. Varianta cu apa e o soluție extraordinară. Dacă Stefan ar intra în apă, ea se va speria cu siguranță, va zbura, iar noi o vom prinde.

— Inepțiile astea nu mă interesează, spuse El și chipul lui căpătă o expresie de mare suferință. Vă rog să încetați. Și vorbiți mai încet.

— Dacă ea și-a făcut cuib, apa n-o să-i facă nimic. Nu veți reuși, vă spun eu, ea nu va ieși pentru nimic în lume, se auzi vocea lui Andrei.

— Vă rog, vă implor să nu întreprindeți nimic, nu vreau să i se întîmple ceva lui tata, interveni Violeta.

— Consultați-mă și pe mine, eu sînt cel dintîi care dorește să scape de ea, dar nu la modul ăsta stupid, spuse El cu o voce ce de-abia se auzi. Ea știe că sînt pe punctul să fac o călătorie. Și în cazul acesta n-aș putea s-o iau cu mine. Trebuie să fiu *curat*. Rețineți : curat și renăscut.

— Îmi dau seama că nu vei putea niciodată să trăiești fără ea și tot ce spui e inutil, interveni Pavel.

— De ce n-o luați, totuși, și pe ea în călătorie ? Poate că vă aduce noroc. O veți purta ca pe-o amuletă.

— Pentru mine nu există dubii. Cu ea nu plec nicăieri, continuă El. Orice nouă perspectivă ar fi pentru mine dureroasă.

— Dar de ce insistați atîta ? Vă rog să ieșiți și să-l lăsați în pace, spuse Violeta și se întoarse către El. Tată, ai nevoie de odihnă și discuțiile acestea te extenuează.

Deodată îl cuprinse un fel de înfiorare ce-i răscolise gîndurile, apoi o relaxare ce îl cufundă parcă în neant, dîndu-i sentimentul de pierdere a realității.

— Ajutor ! strigă El cu o voce sufocată. Ajutați-mă, simt că mi-e rău. Ea fîlfîie din aripi, mă sufocă.

— Tată ! strigă Violeta speriată, apropiindu-se de El. Ce ai, spune !

— Unde e Flăcăul ? întrebă El cu o voce aproape imperceptibilă. Am nevoie de Flăcău !

— Care Flăcău ? întrebă Andrei, perplex.

— Flăcăul ? Violeta rămase uluită. Nu-l cunosc. De cine vorbești, tată ?

— Căutați-l, numai el o poate ucide !

— Poate Flăcăul să facă așa ceva ? întrebă Pavel. Pur și simplu nu-mi vine să cred... Dar cine este acesta ?

— El, numai el o poate ucide. Numai el știe ce trebuie să facă.

— Unde-i ? Unde-l putem găsi ? Spune !

— E pe aici pe undeva. Aduceți-l repede ! Găsiți-l, vă rog !

— Mi-am pierdut capul ! se lamenta Violeta. Nu știu ce trebuie făcut.

— Dacă Flăcăul va interveni o să fie bine, bîigui Andrei. Pasărea mi-a dat o idee grozavă. N-o să mai fie nevoie s-o inventez. Va fi o operă originală, Vili.

Încet, încet pasărea se liniști. Vorbind de Flăcău, se calmă și El, apoi ieși pe terasă. Era epuizat, lipsit de vlagă.

CAPITOLUL XII

DE LA ÎNCEPUT fu surprins văzîndu-l împreună pe Căpitan și pe Flăcău, ca mai apoi să-i facă plăcere această companie. Flăcăul era nerăbdător, stătea lîngă geam și privea afară spre strada ce se pierdea printre copaci. Își trecea mîna prin barbă, mîngîind-o. Căpitanul stătea relaxat într-un fotoliu, ca și cînd nu i-ar fi observat.

— Mereu îmi dai impresia că ai mustățile lipite, se adresă Flăcăul Căpitanului, privindu-l cu atenție.

— Oare sînt atît de dizgrațioase? zise Căpitanul, ridicîndu-și ochii străjuiți de sprîncenele groase.

— Îmi vine să ți le dezlipesc, continuă Flăcăul. Cu siguranță că ai văzut în niște reviste la modă niscaiva mustăți mexicane ca acestea.

— Soldatul trebuie să aibă mustăți. E nevoie. Cu mustață are mai puține motive să gîndească.

Căpitanul îl privi pe Flăcău batjocoritor. Părea că ar vrea să-l prindă cu ceva pe acesta.

— Iar tu, de ce ți-ai lăsat barbă? Înțeleg că n-ai plete fiind chel, dar așa cu barbă chiar nu înțeleg ce vrei să dovedești.

— Deghizat astfel vrea să devină cuceritor, zise El. Uite ce agitat este ca și cînd s-ar teme de ceva.

— Aveți dreptate, sînt deghizat, spuse Flăcăul și-și mîngîie nervos barba. E o barbă de la teatru.

— Păi atunci, spune așa, zise Căpitanul, rîzînd. Recurgi la trucuri, crezînd că și alții fac la fel ca tine.

— Să fii mereu altul. Este extraordinar.

— Numai cu barba. E prea puțin, adăugă Căpitanul.

— Uneori numai cu ea. Ți-amintești, și tu făceai la fel cu uniforma germană. Atunci nu erai ce ești acum. Se produce un transfer ciudat, nu crezi ?

— În cazul meu a fost cu totul altceva. Și nici n-a fost așa de simplu cum îți imaginezi, pe atunci era suficient un cuvînt spre a fi descoperit... dar totul a trecut, și dădu din mînă a lehamite.

— A trecut ? întrebă Flăcăul preocupat. Știi că pe mine mă urmărește poliția ? De aceea am venit aici, ca să mă ajutați, să fiu în siguranță.

— Despre ce poliție vorbești ? întrebă surprins Căpitanul. Ce poliție băiete ? Nu te teme, sîntem aici și te vom ajuta.

— Oare voi nu știați că mă fugărește poliția ? îi privi Flăcăul cu ochii mirați.

— Liniștește-te ! i se adresă El. Scoate-ți barba, arăți ca un asasin... Nimeni n-o să-ți facă nimic. Doar tu ai ucis *dușmanul*, nu-i așa ? Încearcă să-ți revii, te rog.

— Tocmai pentru asta mă urmăresc. L-am ucis pe Zvonko Studentul. Cînd am fost la el am avut barbă. M-a privit, dar nu m-a recunoscut. I-am băgat frica în oase acelui trădător.

— Ești prea tînăr pentru a fi atît de dur, afirmă El și-l privi cu atenție. Dacă ești așa, fă-mi te rog o favoare și ajută-mă. Folosește încă o dată revolverul. Numai tu poți s-o faci.

— Cu plăcere, răspunse Flăcăul.

— Cine te-a educat așa ? întrebă Căpitanul, ridicîndu-se din fotoliu. Așa nu vei ajunge *nicăieri*. Schimbă-te, băiete !

— Dar el a trădat organizația, se precipită Flăcăul, chipul devenindu-i sever și aspru. A fost un agent infiltrat printre noi și trebuia să fie lichidat. Din cauza lui au pierit doi tovarăși iar alți cîțiva zac în pușcărie. Trebuia lichidat, mă înțelegi ? Au fost alese patru persoane pentru a-l ucide. Eu însumi doream să-l lichidez.

— Era normal să fii tu cel care trebuie să-l lichideze. Așa te porți mereu.

— La adunare, continuă Flăcăul, Filip a spus : Nimic în pripă. Prin tragerea la sorți se va hotărî cine să-l înlăture." A luat patru bilețele, a scris ceva pe ele și le-a amestecat. Slavko a luat primul. Apoi eu, fără însă a-l desface. Stoian a zis : „Pe al meu nu e scris nimic." Eu am desfăcut bilețelul încet de tot. Pe el scria: TU. Simțeam cum mi se rupe șira spinării, dar totuși aveam o mare satisfacție. Eu ! am spus. Chiar eu, și toți ochii se îndreptară spre mine.

Ștefan va executa pedeapsa, a spus Secretarul. Negru îl va însoți. Apoi citi solemn :

„În baza deciziei Comitetului, Zvonko Studentul, cel trecut de partea dușmanului, trădător al poporului, este condamnat la moarte“.

După desemnarea mea pentru a-l executa pe trădător, Secretarul m-a întrebat :

— Ai pistol ?

— Am, i-am spus.

— Dar tu, Negru ? a întrebat Secretarul.

— Nu am, a răspuns acesta.

— Să ai grijă, a zis Secretarul. E foarte bine păzit. În ultima vreme poliția și-a intensificat măsurile pentru a-l proteja. Știi unde locuiește acum ?

— Știu, i-am răspuns satisfăcut. L-am dibuit. Stă într-o casă frumoasă pe care n-o părăsește niciodată. Din cînd în cînd vine o mașină să-l ia.

Flăcăul își dezlipi încet barba.

— A fost primul pe care l-ai ucis ? Cum te simți acum după cele întîmplate ? îl întrebă Căpitanul.

— Da, primul. Dar nu m-am gîndit la el ca la un om.

— Și totuși e vorba de un om, adăugă El. Zici că i-ai citit groaza în ochi ?

— Pentru mine nu-i om cel care-l slujește pe dușman, ci un trădător. Mi se pare că-i o mare diferență.

— Da, e o diferență, recunoscu Căpitanul.

— Cum poți să gîndești așa ? îl acuză El.

— Lasă-l să se destăinuie ! Ce i-ai mai făcut ? se interesă Căpitanul.

— La miezul nopții, în fața casei lui am zărit o umbră, începu să povestească Flăcăul.

El se găsea la etajul I. Era o noapte caldă, plăcută. Fereastra dinspre curte era deschisă. Lui Negru i-am zis să rămînă afară. După miezul nopții se făcuse o liniște deplină. Mi-am dat seama că pe un asemenea întuneric nu puteam ajunge la el. M-am urcat pe un burlan pînă la geam. În cameră nici un zgomot, numai beznă, iar eu de-abia îmi țineam respirația. Mă gîndeam că dacă mă așteaptă treaz în pat, s-a terminat cu mine. Îi deveneam o țintă perfectă. Am împins geamul cu maximă precauție. Am ciulit urechile. Am intrat ușor și m-am ascuns. Cu pistolul în mînă așteptam, fără să mă gîndesc la nimic. Am luminat cu lanterna patul. Mi s-a făcut negru în fața ochilor : patul era gol. Mi-am mușcat limba pînă la sînge. Am plimbat lanterna peste tot. Nu era... Deodată am auzit o respirație și în această clipă am stins lanterna. Apucai să-l zăresc cum zăcea pe podea. Între perete și pat. Dormea pe o saltea. L-am lovit. A tresărit speriat, somnoros. Lanterna l-a năucit orbindu-l.

„Nu mișca !“ am strigat.

„Cine e ?“, a bîiguit, „cine e ?“.

„Tu știi cel mai bine“, i-am zis.

A sărit în picioare și a văzut pistolul lucind în mîna mea.

„Ce căutați aici ?“ a întrebat inconștient.

„Ești condamnat la moarte.“

„De ce, e o greșeală. Cine mă poate condamna pe mine ? Cine ești tu ? Nu-ți văd decît barba.“

„Ești condamnat pentru trădare... De fapt n-ai trădat pe nimeni. Ești condamnat pentru că îl slujești pe dușman."

„Pe cine slujesc? E o născocire această trădare. Eu nu știu nimic. Pe cuvîntul meu de comunist."

„Nu te jura!" i-am zis sever.

„Nu știu nimic, vă voi dovedi. Pe cine am trădat?"

„Tu o știi prea bine. Nu-i datoria mea să cercetez. Nu sînt polițist ca prietenii tăi. Cine este cel de jos? Cine? Cel care te păzește? Stinge lumina. Hai s-o terminăm. Nu mișca!" am strigat, „n-am timp."

„Așteaptă, te rog, mă imploră."

„Tu ești, Stefane?" Sentința sună așa, și i-am spus de parcă aș fi citit: „Zvonko Studentul este condamnat la moarte fiind agentul dușmanului."

Cu o lovitură de picior a încercat să-mi înlăture arma. Am tras și instantaneu a căzut pe pat. Am vrut să trag încă o dată, dar s-a liniștit. Mi se făcuse rău și voiam să mă așez lîngă el.

Am stins lanterna și am sărit de la etajul I prin fereastra deschisă. Eram deja lîngă Negru cînd am auzit o împușcătură. Era probabil acea umbră pe care o zărisem în stradă. Se apropia de noi. Am fugit. Negru a dispărut, dar lîngă mine au apărut cîțiva polițiști... Abia am scăpat și iată-mă ajuns aici...

Flăcăul tremura dar încet-încet își reveni.

— Ai fugit fiind bucuros că ți-ai făcut datoria, i se adresă Căpitanul. O să fii un veșnic soldat al revoluției.

— De ce nu ? răspunse plin de sine. Știu ce trebuie să fac în fiecare moment.

— Oare știi că din acel moment n-o să poți să mai fii niciodată un om adevărat ? i se adresă El pe un ton cinic. Omul acela a fost nevinovat și condamnat într-un mod gratuit.

— Inepții, murmură Flăcăul zăpăcit. Ce-ți tot trece prin minte ? Dacă vei continua astfel o să vezi ce vei păți. Și-apoi mă vei ruga să te ajut.

— Nu, n-am nevoie de nici un ajutor de la tine ! strigă El speriat. Ești un călău.

— De ce vorbești așa ? interveni în discuție Căpitanul. Nici tu nu ești mai bun.

— Care e diferența dintre tine și un ucigaș plătit ? insistă El revoltat. Îmi vei spune că tu lupți pentru un ideal, pentru o viață mai bună. Însă rezultatul este același : un om mort, nevinovat, un om pe care l-ai privit în ochi și pe care l-ai ucis cu atîta calm. În realitate, e o greșeală de neiertat.

— În ceea ce mă privește, aceste dileme false nu mă interesează, îi răspunse Flăcăul. Ele apar atunci cînd stai într-un fotoliu și-ți bei băutura gîndindu-te că viața-i insuportabilă. Să mă lași în pace, te rog. Dacă poți, ascunde-mă undeva să nu mă înhațe dușmanii, apoi o să văd ce-o să fac, nu-i așa, Iane ? i se adresă Căpitanului.

— Da, așa este, tresări Căpitanul. Lasă-l în pace pe băiat, el știe ce are de făcut. Da, bă-

iete, acum nu mai sînt dușmani, i-am gonit de mult, sîntem liberi.

Fața prelungă a Flăcăului împietri.

— Ești simpatic cu ambiția ta de neclintit, spuse El, privindu-l în zăpăceala sa tinerească. Însă te compătimesc, pe cuvîntul meu... Pentru că vei cădea victimă acestei exaltări... Tu habar n-ai ce-o să te aștepte pînă la urmă.

— Nici nu mă interesează. Îmi aduc și eu contribuția cu toate forțele mele. Acum sînt fericit că tocmai eu sînt cel care a dus la îndeplinire sentința. Iar cu oameni ca tine, revoluția ar fi eșuat încă din primele zile. Din fericire sînteți puțini, adăugă Flăcăul.

— Și eu gîndesc la fel, zise Căpitanul care-i ascultase cu mare atenție. În afară de poziția ta socială nimic nu te mai interesează. Ce te mai poate interesa de-acum înainte ?

— Credeți că acum n-aș fi în stare să lupt împotriva dușmanilor ? întrebă El. Însă eu încerc să-i caut numai pe acei dușmani.

Flăcăul încercă să termine relatarea sa.

— Credeți-mă, acela a fost sfîrșitul întîmplării. Credeți-mă, n-am ucis un nevinovat. La Zvonko, în ultima vreme, veneau mai multe persoane să se întîlnească în locuința sa din strada Triglavska, numărul 19. Zvonko le răspundea la parolă, dar s-a dovedit că erau așteptați de agenți. Eu eram cel care asigura casa, stînd în preajma ei, deghizat într-un cerșetor cu barbă. Acel detaliu nu-l cunoștea Zvonko. O dată am auzit o împușcătură și a trebuit să pătrund în casă. Era destul de riscant să-mi părăsesc postul, dar speram să mă

întorc repede. Am intrat sprijinindu-mă în baston, cu pași de bătrîn. În acel moment pe lîngă mine a trecut un om care-mi părea cunoscut. Nu știam însă cine ar putea să fie. De fapt toți tovarășii erau necunoscuți. S-a oprit la ușa lui Zvonko, de unde am dedus că și el venise la întîlnire. A bătut de două ori. Ușa se deschise încet și apăru chiar Zvonko.

— Pe cine căutați? întrebă Zvonko Studentul. Eu mă aflam pe scări, în întuneric, și credeam că nu mă observă.

— Pe cine căutați? repetă el întrebarea.

— Vă rog, se vinde cumva aici un dulap vechi, zise cel care era așa de bine îmbrăcat.

— Da, un dulap cu trei uși, îi răspunse la parolă Zvonko.

— Poftiți, faceți-vă comod.

Imediat ce el a intrat, auzii un foșnet la ușă și un strigăt: Trădare! Acel strigăt venea chiar din partea celui care de-abia intrase. Urmă apoi o încăierare și se auzi un zgomot surd. Am rămas pe scări ca paralizat. Halal de paza ce am asigurat-o, mi-am zis în sinea mea cu reproș. În acea clipă îmi fu clar că Zvonko era un provocator infiltrat în rîndurile noastre, pentru a ne face să cădem în plasa lui. Din prima clipă îmi dădusem seama că-i antipatic. Cînd am coborît, spre marea mea surprindere observai că la rîndu-mi sînt urmărit. Cu multă precauție mă apropiai de casa de alături pentru a-mi avertiza tovarășii de pericol.

— Chiar și eu mi-am scos capul afară, se auzi vocea Căpitanului care-l ascultase cu mare atenție pe Flăcău.

— Din această povestire lipsește ceva, interveni El, privind și la unul și la celălalt. Cînd a apărut Zvonko, împietrit de spaimă, tu nu te-ai ascuns, ci te-ai înălțat pe vîrfurile picioarelor spre a fi cît mai aproape de poartă. De pe trotuar nu se auzea nimic. Ai pătruns apoi prin poarta deschisă și speriat ai așteptat să apară cineva. S-a auzit o voce neclară din spatele porții, apoi din penumbra acesteia a apărut Zvonko Studentul. Era obosit, sfîrșit, cu niște ochi lăptoși. Cum te-a zărit a spus :

— Fugi, cară-te de-aici. N-am nimic să-ți dau. Pînă cînd să tot dau de pomană.

În acel moment ai vrut să scoți pistolul și să-l împuști ca pe un cîine.

— Măcar o bucățică de pîine, și să vă dea Domnul sănătate.

În acel moment vocea îți era atît de schimbată încît nici tu nu ți-ai recunoscut-o. Apoi ți-a dat niște mărunțiș și ți-a spus să pleci. Ai mulțumit, privindu-l drept în ochi, spre a-i reține expresia feței.

— Da, chiar așa a fost, am uitat acest amănunt, murmură Flăcăul. Chiar aveam de gînd să-l lichidez, dar nu știam cîți se aflau înăuntru.

— Oare chiar trebuie ucis un dușman, numai pentru a demonstra că ești matur și ai experiență ? întrebă El. Așa cum a procedat Flăcăul ăsta. Iată, ce i-a oferit viitorul. Din acel moment a devenit mereu gata de acțiune.

— Cine vorbește, ripostă Căpitanul. Nu-i adevărat. Și-apoi depinde. Întrebarea nu trebuie pusă așa.

— Dar se termină în același fel, continuă El. Căci a rămas tot copilăros și lipsit de experiență.

— Cu o condiție, dar care este indispensabilă, spuse Căpitanul. Poate că am fi fost mai fericiți, dacă totul s-ar fi terminat fără cadavre, dar ce să faci, e aproape imposibilă o astfel de situație.

— La asta niciodată nu mă gîndisem. Datoria, datoria față de ai tăi e sacră. Și-acum să punem punct acestei discuții. Restul sînt vorbe în vînt.

— Apoi ce importanță mai are ? întrebă El.

— Mult mai importantă este conștiința datoriei. Altă cale nu există.

— M-am convins că un comunist ca tine e vanitos și încrezut, spuse El. Tot ce face el e sublim și sacru. E un sfînt și dacă se culcă cu femeile altora. Ce fel de boală mai e și asta ? Flăcăule, încearcă să te vindeci acum, să nu fie prea tîrziu apoi. Căci timpul a dovedit că nu trebuie să pui totul la inimă.

Căpitanul se apropie de Flăcău cu un zîmbet ironic pe buze.

— Lasă-l în pace. Pe el îl roade o altă boală... Una incurabilă. Nu-i da atenție. El parcă n-ar ști că războiul a făcut din nou oameni adevărați.

Flăcăul era încă speriat.

— Oare o să mă găsească poliția ? Dacă mă vor prinde ?

— Nu-ți fie frică, și aruncă barba aia, ce tot o mîngîi, încercă să-l calmeze Căpitanul.

Flăcăul o desprinse și o puse pe masă, descoperindu-și fața delicată.

— Deci nu mi se va întîmpla nimic?

— Nimic. Cînd vei ajunge în stradă vei con stata că în urma morții lui Zvonko și a altora de teapa lui, toți cei liberi acum o să-ți fie recunoscători că au scăpat de atîtea nenorociri...

Flăcăul se mai liniști, ochii săi își recăpătară strălucirea.

— Nu cumva va veni pe aici Miria? întrebă Flăcăul. Aș vrea să vină. Mi-ar face plăcere s-o văd. Vă rog s-o chemați.

— O să vină cu siguranță. Să te felicite pentru eroismul tău. Meriți să fii felicitat.

— Fata asta e extraordinară, spuse Flăcăul. Tot timpul m-am gîndit la ea.

— Poate că așa trebuia să se întîmple, dar vă asigur că eu n-am ucis pe nimeni. În acea zi, într-adevăr, trebuia să vin în strada Triglavska, la numărul 19, ca să preiau niște documente importante. În acea casă locuia o cunoștință ce urma să-mi încredințeze un pachet. Ulterior am aflat că se numește Zvonko Studentul.

Porni pe drum și fără nici un pic de frică. La o anumită distanță de casă zări un om care citea un ziar. Dar cum eram așa de singur, nu i-am dat nici o importanță. Era o casă cu două nivele, cenușiu-închisă. M-am oprit să citesc numărul. Am ridicat capul și am văzut mișcîn-

du-se perdeaua de la fereastră. Punînd mîna pe clanță, am deschis poarta ce da înspre trotuar și am intrat într-un coridor întunecat. M-a izbit un suflu de aer rece, sufocant. Dintr-o altă parte răzbătea un fir subțire de lumină. Am reușit să găsesc scara și am început să urc cu grijă. Cînd eram aproape de primul etaj a apărut un cerșetor în vîrstă, neras și sfrijit. Făcea eforturi să urce scara. L-am depășit și-am aruncat o privire pe ușa din mijloc de la primul etaj. Pe una din uși, de culoarea cafelei, am văzut două linii trase cu cretă, la fel ca și acelea pe care le mîzgălesc copiii cînd se joacă. Acel prim semn îmi spunea că nu aveam de ce să mă tem, puteam deci să deschid ușa.

Cerșetorul s-a oprit. Am bătut de două ori cu pumnul în ușă. Am auzit un murmur în spatele acesteia și după o altă ușă a apărut un bărbat cam de vreo treizeci de ani, cu ochi albaștri, de culoarea apei unui lac.

— Pe cine căutați ? a întrebat cu amabilitate.

— Vă rog, am rostit calm, aici *se vinde un dulap vechi ?*

Necunoscutul mă măsura cu niște priviri în care citeai cu ușurință multă suspiciune.

— *Da, un dulap cu trei uși.* Poftiți.

Înainte de a intra repetai parola pentru a fi mai sigur.

— Este de fag ? întrebai.

— *Nu,* spuse Necunoscutul, *e de nuc.* Totuși intrați.

Am intrat, am închis ușa și în acea clipă am fost imobilizat. Am simțit că mă strîng două mîini puternice. Necunoscutul care era unul de-al lor avea în mînă un pistol.

— Ține-l bine, a strigat, ăsta-i unul dintre cei mai periculoși.

Figura Necunoscutului era crispată. Fiecare gest era al unui profesionist, bine calculat în timp ce privirea celui care rămăsese la ușă mă urmărea aproape obsedant.

— O clipă, am spus, ce aveți cu mine ? Parcă am nimerit într-o casă de bandiți. Bani nu am, am venit doar să mă interesez de ceva.

— Nimeni nu ți-a cerut bani, zise cel care-mi ținea mîinile la spate și a cărui figură nu puteam s-o văd.

— Ne-a spus mai mult decît trebuia, explică Necunoscutul. Dacă îi dădeam pachetul ar fi fost o simplă formalitate.

Cu coada ochiului l-a privit pe celălalt și a observat că avea o față neasemuit de roșie. Un gît robust ca al unui taur.

Amîndoi mi-au răsucit mîinile și mi-au pus cătușe. Mi-am dat seama că sînt polițiști. Mi-au ordonat să mă așez.

— Să nu-l scapi din ochi. Mă duc să-l anunț pe șef, zise Necunoscutul. Păcat că nu avem telefon. Apoi a ieșit, încuind ușa în urmă-i. Sper că va fi satisfăcut șeful după acest telefon.

— Zici că voiai să cumperi dulapul ? întrebă Rumenko ironic.

— Am aflat că se vinde un dulap, am răspuns. Ce-i ciudat în asta ? M-am însurat de curînd și vreau să am și eu ceva în casă.

— Dacă vrei să scapi, spune repede numele celui care te-a informat despre șifonier, dacă știi și alte nume, spune-le, numai așa o să te lăsăm să te întorci la soțioară.

— Cine sînteți dumneavoastră ?

— Nu pune atîtea întrebări. La ce bun ? Mi se pare că totu-i clar.

— Și de ce mă bruscați în felul acesta ?

— Violență ? Mă faci să rîd. Păi nu vezi cît de fini sîntem cu tine ? Să-ți fie rușine ! Să vedem ce vei zice cînd te vom duce în *bîrlogul nostru*. Dar pînă atunci, nu te rușina, ia-o încet de la început și vorbește.. Dacă o să fii cuminte și vei recunoaște îți voi da o recomandare excelentă. O să fie bine pentru amîndoi.

— Nu vă-nțeleg deloc, le-am zis indignat. Am venit să cumpăr dulapul, iar dumneavoastră îmi faceți astfel de scene.

— Fața asta nevinovată păstreaz-o pentru altă ocazie. Te văd om serios.

— Ce vreți de la mine ?

— Să cînți puțin, se încruntă Rumenko supărat.

— Vă veți da seama pînă la urmă că ați greșit. Văd că dumneavoastră căutați pe altcineva.

— Tu ai venit aici spunînd parola, așa că nu-i nici o greșeală. Ai spus exact ce trebuia.

— Parolă ? Vreți să spuneți că am venit la o întrunire secretă ?

— Da, vezi ce bine e dacă ciripești, hai, zi mai departe. E mai bine așa.

— Spuneți-mi ce trebuie să vă spun ca să nu mă mai chinuiți.

— Noi știm totul. Ce ne vei spune tu, va confirma ceea ce știm. Restul păstrăm spre a te acuza, pentru sentință. Cînd am auzit ce dulap dorești, ne-am dat seama că știi multe lucruri. Așa că e inutilă tăcerea ta.

— E treaba dumneavoastră, am răspuns. Ar trebui să ne bucurăm că avem o așa poziție. În acest caz mi se pare că-i un echivoc.

— Am încercat să te previn că dacă te încăpățînezi nu vei ajunge nicăieri, adăugă Rumenko nepăsător. Iar dacă vei lucra pentru noi, vei constata singur că e *inutilă* lupta voastră și te vei simți bine alături de noi.

— Asemenea maniere atît de delicate n-am mai văzut. Chiar vă invidiez.

El se apropie și mă plesni puternic peste față. Am simțit imediat cum gura mi se umple de sînge. În acel moment m-am întors și am observat ca prin ceață *dulapul*.

— E încăpător. Fii cuminte și totul o să fie în regulă.

Apoi Rumenko se așeză lîngă mine și-și aprinse o țigară. Eram plin de ură, iar mîinile-mi deveniseră reci, asudate. Așteptam momentul prielnic pentru a-l lovi. Deși aveam cătușe ce-mi provocau dureri insuportabile la mîini eram gata să mă năpustesc asupra lui. Pe neașteptate l-am lovit puternic în barbă. El se clătină și căzu pe podea, fără să mai miște. Dintr-un salt am fost lîngă fereastră. Înălți-

mea etajului întîi mi se păru enormă, ca un abis. Am sărit dintr-o dată pe pămîntul tare, pietros. În urma mea rămase fereastra spartă și vocea răgușită a lui Rumenko. Unul ce avea niște ziare în mînă, poate cel care era de pază, stătea lîngă gard, cu o pălărie cenușie pe cap, dar destul de departe de locul în care alergasem, luînd-o la fugă ca scăpat din pușcă.

CAPITOLUL XIII

ÎNTR-O CURTE imensă plină de verdeață Miriana și Gordana Nesterova stăteau la umbra unui tei, pe o bancă improvizată dintr-o tulpină. Erau cufundate în discuții. Miriana purta o rochie galbenă cu picățele negre, sandale albe în picioare. Pletele-i lungi îi cădeau pe față. Gordana avea o bluză verde ce i se mula pe șoldurile-i pline și-i acoperea sînii neliniștiți. Gordana cotrobăi prin geantă și-și scoase veselă și zîmbitoare țigările și bricheta. Își luă între degete o țigară și-o aprinse cu satisfacție, veselă, bucuroasă, fără să arunce vreo privire spre casa lui.

El însă plutea deasupra lor, nevăzut. Cele două femei n-aveau cum să-l vadă, dar el le privea clar de parcă ar fi fost lîngă ele. Nu-și putea explica, de exemplu, de ce Miriana nu-i iese în întîmpinare și cît ar fi dorit să se întîmple asta. Gordana era acolo, atît de aproape și totuși atît de departe. Le sorbea glasurile cu nesaț, de parcă ar fi izvorît din propria-i ființă.

Miriana, slabă, bolnăvicioasă, avea în ochi o strălucire misterioasă, umbrită de un soi aparte de tristețe.

— Vă comportați atît de rece cu El, îi reproșa Miriana, cu o voce caldă. Lui îi făcu plăcere să o audă. De ce îi tot spuneți că nu puteți să fiți împreună ? Mi se pare că o faceți pentru a-l provoca doar și a-l tulbura. Acel om care n-a fost niciodată abandonat de steaua norocului a pierdut fericirea de cînd v-a întîlnit pe dumneavoastră. Găsiți prilejul de a-l ambusca. A fost unicul care a rămas treaz. Tot ce a obținut în viață a fost și prin noroc și prin meritul său. Cred că n-a existat pînă acum un om mai ales ca Stefan.

— El nu-și poate găsi fericirea alături de nimeni, îi replică Gordana. Se consumă lent în flăcările propriului entuziasm, ca un meteorit, ca o stea ce cade în spațiu dispărînd pe măsură ce arde inutil.

— Probabil că de aceea îl evitați. Vă e teamă să nu vă contamineze exaltarea sa.

— Simt că dragostea-mi pentru el n-a pierdut prospețimea de la început și asta nu pot suporta. Din această cauză îl evit.

Ea lăsă să-i cadă mîinile neajutorate în poală.

— De ce nu i-o spuneți clar în față, spuse Miriana. Merită un pic de blîndețe din partea dumneavoastră. Cu ce ați rămas din viață ! Mereu lupte, eforturi, sacrificii.

— Nu am curaj să-i vorbesc. Mai bine dispar fără urmă, murmură Gordana Nesterova.

— În realitate nici nu l-ați iubit îndeajuns, dacă vorbiți astfel, spuse Miriana. Comportamentul Gordanei o deziluzionase.

— Așa credeam și eu la început. Cînd mi-am dat însă seama a fost prea tîrziu.

— Și nu i-ați spus-o niciodată, așa-i ?

— Într-adevăr, mărturisi Gordana, n-am avut curaj.

Gordana își termină țigara cu un gest nervos și dintr-o dată se îngălbeni la față.

— S-a transformat complet. Treptat și pe nesimțite. La un moment dat am crezut că cu ajutorul meu o să-și realizeze visurile sale cele mai de preț. A fost însă tragic. Nu m-am născut să joc în spectacolul nimănui.

Miriana ținea mîinile încrucișate pe genunchi.

— Greșiți. Cred că El merită iubirea ce i-o purtați.

— Cum ați ajuns la concluzia aceasta ? întrebă Gordana neliniștită. De ce îi luați apărarea ? Nu cumva v-a trimis el ?

Miriana zîmbi melancolic și cu blîndețe.

— De ce să mă fi trimis tocmai pe mine ?

— Nu știu de ce, e doar o presupunere, de vreme ce îi tot luați apărarea.

Lui i se păru că Gordana insistă prea mult pe ideea de a se îndepărta de el.

— Vă rog, spuse Miriana, nu fiți ridicolă. Eu nu pot să mă comport altfel față de el.

— Acum stăm și vorbim despre dumneavoastră, dar dacă totuși vă deranjează, vă las.

— Asta-i tot ce-i puteți oferi ? o întrebă Miriana pe un ton de compătimire. E de neconceput așa ceva.

— Da, zise Gordana încet. Aceasta e singura cale de ieșire, alta nu există.

Gordana își mai aprinse o țigară.

— Sînt din ce în ce mai convinsă că nu l-ați iubit niciodată, îi spuse Miriana. Asta e adevărul.

— Ce știți dumneavoastră ? ridică vocea Gordana, ce ați putea înțelege ?

— Privirea lui vă era insuportabilă, recunoașteți, și de fapt mi se pare că puteți să fiți și dură...

— Habar n-am ce aveți de gînd, spuneți-mi deschis, ce vreți ?

Miriana o privi atentă, dar nu-i răspunse la întrebare.

— E un detaliu lipsit de semnificație în aparență ; nu pot să realizez de ce v-ați despărțit de logodnicul dumneavoastră, așa, dintr-o dată, pentru Stefan, care, iată, v-a făcut nefericită.

— De unde știți ? întrebă Gordana.

— Înseamnă că e adevărat, reluă Miriana, într-un fel mulțumită.

— N-a fost numai din cauza lui. Chiar atît de irezistibil nu era, credeți-mă.

El rîse cu voce tare, acoperindu-și gura cu mîna.

— Atunci din ce motiv ? continuă Miriana. Trebuie să existe niște motive, fie și invizibile.

— N-o rupsesem încă cu Hristo cînd l-am cunoscut pe Stefan. Iar acel băiat, care era destinat să-mi devină soț nu avea să-mi ofere altceva decît tinerețea sa pură și inocentă. Sînt fericită că am avut curajul să rup acea relație. Întîlnirea cu Stefan n-a făcut decît să grăbească decizia mea. Iată, așa s-a întîmplat.

— Și acum mai aveți încă curaj. Aceasta-i una din calitățile dumneavoastră de a vă rezolva curajos dragostea, conchise cu ironie.

— Nu-i același lucru, se justifică Gordana. Acum e mai greu, pentru că Stefan îmi dădea un fel de siguranță și o căldură ce-mi era indispensabilă.

— De ce spuneți un fel de siguranță ?

— Așa simt, ripostă Gordana. Era un fel de protecție dar aparentă și nesigură.

— Spuneți-mi, v-a dus vreodată în vreun oraș necunoscut ? Și Miriana începu să fie copleșită de amintirile tinereții.

— Nu, n-am avut timp.

— Și nu v-a vorbit niciodată de *Oraș* ?

— Nu-mi amintesc... Am fost o singură dată la Stobi, dar Stobi e un oraș necunoscut, firește.

— Vă rog să-mi iertați curiozitatea.

— Atunci cînd m-am întors de la Stobi, de-a lungul Vardanului, am înțeles că mă iubește, dar era deja tardiv. Nimic nu putea să mă determine să mă întorc.

El se ridică ofensat, cu o durere cuibărită în suflet.

— Pentru dumneavoastră se pare că totul a fost prea tîrziu. Și asta de la prima întîlnire. În fond, ce doreați de la acest om ?

— Poate chiar nimic, răspunse Gordana indecisă.

— V-ați pierdut în zadar timpul cu el, dacă înțeleg bine, așa, fără nici un scop.

— Nu mi-a fost indiferent. Să fiu sinceră. El era mereu ocupat, mai tot timpul pe la șe-

dințe, conferințe, deplasări. Dar cînd ne întîlneam, la prima atingere a mîinilor, parcă toată lumea dispărea. La început, fiecare întîlnire semăna cu o veșnicie minunată, ca apoi să mă regăsesc singură, între zidurile casei. Dar n-are nici un rost să vorbesc despre aceste lucruri pe care alții nu le pot înțelege.

— Nu-i adevărat, vă rog să continuați, ceea ce spuneți mă interesează.

— Deși cînd eram alături de el îmi pierdeam capul, totuși am intuit în comportamentul său ceva respingător, prezența cuiva s-a interpus între noi doi. Și m-am simțit așa, cuprinsă de un sentiment... nu știu cum să-i zic.

— Poate și teama de a nu-l pierde, spuse Miriana. Acea spaimă că altcineva ar fi putut să vă fure fericirea și luptînd spre a nu-l lăsa să se chinuie l-ați abandonat, lăsîndu-l să-și frîngă gîtul.

— Mă îngrozea faptul că în mintea lui eram doar un fel de copie a celorlalți, spuse Gordana cu amărăciune în glas. Acest lucru m-a durut nespus.

— Nu pot crede că v-a pus cu adevărat într-o asemenea situație. Dumneavoastră ați inventat asta.

— Vă asigur că spun adevărul.

— Revin pentru a repeta, zise Miriana, încercînd s-o convingă. În clipa asta îmi dați impresia că faceți pe ingenua. Așa de tînără și frumoasă, cum vă puteți gîndi la cu totul altceva și nu la dumneavoastră înșivă ?

— El mi-a dăruit doar spuma gîndurilor sale, spuse Gordana cu amărăciune. Și asta mi-a adus numai rău.

El ar fi vrut să strige că nu-i adevărat, dar vocea i se înțepeni în gît.

— Poate pentru că nu mai crede că existați.

— Da, asta am observat de mai multe ori.

— Și nu ați reușit să schimbați mare lucru. Atît de voluntară și totuși n-ați întreprins nimic.

— A fi energică, în asemenea cazuri, e semn de slăbiciune, spuse Gordana. Nu ajută deloc.

— E adevărat, consimți Miriana, cu o înclinare a capului, chiar dacă faci efortul să schimbi ceva tot nu ajută prea mult.

Gordana își aprinse o altă țigară, privind cu nostalgie către casa pierdută printre arbori. El îi surprinse privirea chiar dacă se uita în acea parte.

— Cînd îmi spunea că mă iubește și o făcea atît de tandru, mă străduiam să nu-l ascult. Aveam impresia că se adresează alteia. Mi se părea că aud în fiece vorbă un ecou de departe și totuși atît de aproape.

— E ca o răbufnire de gelozie.

— Gelozie ? strigă Gordana și începu să rîdă. Eu, geloasă, nu, asta niciodată.

— De ce rîdeți ? o întrebă cu seriozitate Miriana.

— Vă repet, nu sînt geloasă. Nici nu poate fi vorba de așa ceva.

— Iubirea lui v-a împovărat și ați încercat să vă eliberați de ea, insistă Miriana. În această situație cel mai simplu v-a fost să apelați la

trecut. Dar v-ați gîndit că în acel trecut a existat o altă femeie ?

— Cum aș fi putut să fiu atît de indiferentă, spuse Gordana, fixîndu-și interlocutoarea. Fiecare pas de-al său mă purta spre o lume fără de întoarcere. „Căsnicia este pentru mine", mi-a zis o dată, „o formă lentă de sinucidere." După o astfel de mărturisire la ce te mai poți aștepta ?

— V-a spus el asta ? o întrebă Miriana, simțind cum îi crește bucuria în suflet.

— Desigur, răspunse Gordana, și ce doriți mai mult ? Mai mult decît atît, am simțit că n-avea de gînd să se căsătorească, fiind însă șovăitor am crezut că s-ar putea să-și schimbe ideile.

— Poate că exista ceva anume care vă împiedica, zise Miriana.

— Fără îndoială, confirmă Gordana, resemnată. Chiar și acum nu reușesc să aflu adevărul. El evita mereu să discute cu mine despre asta.

— Curios, fiindcă El avea o părere clară despre căsnicie, zise Miriana. În acest sens. El se încredința zeiței Hera, fiind convins că atunci cînd aceasta își întinde aripile asupra cuiva, căsnicia acestuia o să fie fericită.

— Acel fel de a fi al lui era insuportabil, spuse Gordana, și într-o zi n-am mai rezistat, și i-am spus că în ciuda voinței mele nu reușesc să-l iubesc, și deci nu eram în stare să-l ajut.

„De ce, m-a întrebat El surprins. Cum nu ești în stare ?" „E prea mare diferența dintre

noi doi", i-am zis pe un ton arțăgos, înțelegînd că l-am rănit spunînd asta. „Diferență ? Te referi la vîrstă ?" „Nu, diferența constă în mîini." Și am subliniat această afirmație. „În mîini..." „Cînd sînt cu tine, de multe ori îi simt pe corp mîinile lui."

„Mîinile cui ?" a scrîșnit El din măsele. „Ale lui", i-am zis. „Te rog să fii clară", zise El, mîinile cui ? „El nu mai există", i-am răspuns.

„E mort ? Să fie unul din foștii tăi... ?" „Nu mai are importanță !" i-am zis „Și ce vrei să dovedești cu asta ?" „Numai palmele lui există. Le visez și le simt, mai ales cînd sînt cu tine.

„Ce-ți trece prin minte ?"

„Cînd mîinile acelea mă mîngîiau simțeam cum mă pierdeam toată de fericire."

„Spune-mi cum erau acele mîini ?"

„Nu erau mari", am răspuns. „Dar viguroase. Și cînd îmi atingeau pielea aveam impresia că-mi fuge pămîntul de sub picioare. Ale tale, în schimb, sînt, cum să mă exprim, prea albe și delicate. Cînd închid și apoi deschid ochii mîinile tale dispar și le văd pe ale lui."

El rămase surprins de cele auzite.

„Poate că fabulezi. Nu cumva scrii un roman și fantezia îți este înfierbîntată. De fapt ai și scris poezie cîndva. Te voi ajuta să publici, cunosc cîțiva editori, deci lasă aiurelile astea."

„El nu voia să audă de acele mîini ce ar fi putut foarte bine să fie chiar ale sale. Ceea ce înțelegea era faptul că acestea mă obsedau continuu. Mîini de bărbat. Nu fac decît să le visez și nimic altceva."

— Faceți o proastă impresie, de femeie ușoară și frivolă, spuse Miriana.

— Nu știu ce impresie las, dar vă asigur că o fac pentru a fi cît mai departe de El. Trebuie, zise Gordana epuizată.

Miriana se mai potoli.

— Ați auzit de o pasăre ? *Pasărea* Lui ?

— Nu, ce mai e și asta ? întrebă Gordana.

— Am impresia că se simțea uneori foarte bine. Dar o pasăre îl tot chinuia din cînd în cînd. Poate că Flăcăul a reușit să-l elibereze de ea... Dar e posibil să mai aibă nevoie de prezența cuiva și de multă blîndețe. Trebuie să-și refacă forțele. Îl așteaptă noi fapte.

— Parcă îmi vorbea despre o pasăre care îl tot urmărea, își aminti Gordana. O pasăre cu un ochi teribil. Dar poate e vorba de altceva.

— Da, e cu totul altceva ! Totuși, ce lucru teribil, o pasăre crudă.

— De ce îmi spuneți toate astea ? Ca să stîrniți compătimire... Nu, nu mă interesează nimic ce-i legat de El. Dacă a încercat să-și bată joc de mine, nu merită nici atenția și nici iertarea mea.

— Dacă vreți putem să trecem pe la El, îi propuse Miriana Gordanei Nestorova.

— Nu, mulțumesc, nu vreau să mă întorc acolo unde am suferit atîta. Trebuie să plec, e mai bine să dispar.

Din depărtare cuvintele ajungeau la El, aproape imperceptibile. Lumina lor se stingea încet, încet, pe nesimțite. Cuvintele și luminile, se întorceau la izvoare.

CAPITOLUL XIV

EL O PRIVI pe Miriana, într-un fel mirat și cu suspiciune. Ea se apropie în tăcere, aproape ireală. Purta o rochie galbenă cu puncte negre și era grațioasă, cu o strălucire stranie în priviri.

— Miria, exclamă El și vocea-i căpătă o sonoritate misterioasă. Ești chiar tu ? Nu-mi vine să-mi cred ochilor. Stînd pe bancă și privindu-te am ezitat. Nu eram sigur dacă ești tu sau alta.

— Dar știai că trebuie să vin, nu ? spuse Miriana pe un ton de ușor reproș.

— Desigur, te așteptam să apari. Întotdeauna m-am întrebat : „Cînd o să vină ?" Și iată, acum m-ai făcut fericit.

— Ți-am promis că voi veni și după cum vezi sînt aici, îi spuse Miriana bucuroasă.

Privirea ei i-a redat siguranța. Nu reușea să se elibereze de această surpriză.

— Ești puțin cam palidă și obosită, niciodată nu te-am văzut așa, îi spuse El. Mă așteptam să fii mai senină, mai...

— N-am nimic, îi răspunse Miriana puțin ofensată de remarca lui. E doar o simplă aparență.

— Iartă-mă, n-am vrut să te supăr, dar la prima vedere pari într-adevăr cam surmenată.

Miriana se așeză în fața lui, privindu-l în ochi. Ea avea brațe lungi și fine.

— Ți-am simțit mult lipsa, dragul meu. A trecut atîta timp, la foarte multe lucruri m-am gîndit în răstimpul cînd tu n-ai fost aici, îi mărturisi ea melancolică. Am suferit enorm. Poate că de aceea îți par așa de obosită.

— Cît mă bucur că te văd, o mîngîie El. Și ce bine-mi pare că ești aici.

— Și eu te-am așteptat, știam că într-o bună zi am să te revăd. Chiar așa doream să ne revedem : firesc și natural.

— Sufletul mi s-a liniștit cînd te-am văzut, cu toate că nu te-am recunoscut de prima dată. Poate că-i alta ?, mi-am spus. De atîtea ori mi-ai apărut în gînd. Dar de fapt îmi dădeam seama că era sufletul meu în așteptarea ta.

— Crede-mă, sînt extrem de fericită, acum, alături de tine. Sînt încă surprinsă și nu reușesc să mă liniștesc. Simt nevoia de a-mi trage răsuflarea un pic, spre a-mi reveni.

Miriana își întinse mîinile către chipul său emoționat.

— Vreau să uit totul pentru a fi numai cu tine, îi spuse El transfigurat. Ce mîini fierbinți ai !

— Numai tu, dragul meu, poți să-mi redai încrederea. Doar tu poți să-mi aduci liniștea în suflet.

Și Miriana surîse, mai exact schiță un început de surîs, căci de fapt nu surîdea. Doar privirea îi surîdea.

— Miria, am păstrat atîta vreme ceva pentru tine. Ceva ce-l port de mult timp, zise El mîndru. Cred că-ți va face plăcere.

Scoase din buzunar o cutie mică, de culoare neagră și o deschise : în ea un inel de aur cu o piatră vișinie. Miriana îl luă cu emoție și îl puse pe deget. Piatra reflecta strălucirea blîndă a chipului ei.

— Îți mulțumesc, dragul meu.

— Nu-mi amintesc cînd l-am cumpărat, spuse El, e mult de-atunci. Sigur, într-una din călătoriile mele. Am așteptat cu înfrigurare această zi pentru a ți-l oferi.

Miriana îl sărută prelung, plină de tandrețe.

— Îți mulțumesc mult. Într-adevăr mi-ai făcut o mare surpriză.

Și ea privi fascinată inelul de pe deget.

— Îți eram dator cu acest inel. Mereu mi-au lipsit posibilitățile financiare pentru a-ți lua așa ceva. Dar pînă la urmă am reușit să-l cumpăr și l-am păstrat ca pe un talisman. Am așteptat momentul revederii pentru a ți-l oferi. Sînt atît de fericit că pot să ți-l dau.

— Să fiu sinceră, nu mă așteptam la acest gest. Știi foarte bine ce timpuri grele am apucat, iar tata n-a vrut deloc să ne ajute, spuse Miriana.

— Acest inel e-o nimica toată. Aș fi vrut cu totul și cu totul altceva pentru tot ce ai făcut ca soție și ca mamă.

— Mă flatează aceste gînduri despre mine.

— Orice mi s-ar întîmpla, te rog să reții, că iubirea mea pentru tine rămîne statornică.

— Pur și simplu mă emoționezi, dragul meu.

El o privi fascinat și simți curgîndu-i prin vene un fluid plăcut, ireal. Privirile li se întîlniră, cutremurate de strălucirea luminii.

— Și totuși, te-ai schimbat și tu puțin, ești parcă mai grav iar părul a început să încărunțească. Dar tot frumos ai rămas, poate chiar mai atrăgător.

— Vîrsta, dragă Miria, anii trec, spuse El. Anii. Nimic și nimeni nu-i poate opri.

— Anii nu mai contează cînd sîntem împreună. Sînt ca și păsările care se întorc primăvara, acolo de unde au plecat.

— Ai dreptate, confirmă El, cu o mișcare a capului. Deodată chipul său căpătă o expresie gravă. Ești gata ?

— Da, răspunse Miria. Am venit special pentru această plecare. Sînt gata să merg cu tine unde vrei.

— Te-a condus cineva ? întrebă El. Văd că n-ai nici un bagaj.

— N-am nimic și nici nu-mi trebuie, spuse Miriana. Nu-mi dau seama încă dacă o să-ți fiu pe plac în calitate de tovarășă de drum. În rest, vom vedea.

— Nu-ți face griji. Te rog să redevii fetișcana aceea de altădată. Și te rog să nu te mai gîndești la El acu, ci la mine, spuse El mîngîindu-i părul.

— În fiecare zi te-am așteptat ca să mă duci în Oraș, la fel ca odinioară. Mereu am trăit cu această speranță. Nu uita că într-o zi ne vom întoarce împreună. În ce-l privește pe Flăcău, între el și tine nu-i nici o deosebire.

— Să mergem acum, zise El energic. Va trebui să plecăm deîndată. Și un freamăt plăcut îi înfioră trupul.

— Poate că te-ai îndoit că voi veni, îi spuse Miriana. Să știi că mereu m-am gîndit la Oraș.

— Niciodată nu m-am îndoit. Îți cunoșteam această dorință și întotdeauna am fost hotărît să ți-o îndeplinesc. Eram, de fapt, decişi, fiindcă noi doi gîndim la fel. Orașul este visul meu, dorința mea vie. Orașul sufletului meu.

Și El o îmbrățișă cu pasiune, ținînd-o strîns în brațe.

— Tu ești a mea, numai a mea, îi șopti. Cu tine voi cuceri Orașul. Îl vom cuceri.

— Sînt a ta, dragul meu, numai a ta.

— Acum trebuie să nu te mai temi de nimic, spuse El cu convingere. Nimic nu ne mai poate despărți. Nimic.

— Dragul meu, nu vreau să mai aștept. Am obosit de atîta așteptare. Din cauza aceasta am acceptat... însă nu trebuie să te îngrijorezi din pricina mea. Tu crezi că sînt neputincioasă, am însă destulă energie pentru a face această călătorie. Lîngă tine mă simt în putere, mi-au revenit toate forțele.

— Important este că te afli cu mine. Vom pleca în curînd.

Miriana se simți cuprinsă de o neliniște.

— Ți-am spus că nu pot să mai aștept, zise ea.

— Vom pleca cît se poate de repede, încercă El s-o liniștească.

— Cum, tu încă nu ești gata ? îl întrebă ea deziluzionată. De ce nu te-ai pregătit pînă acum ?

— Totul va fi în ordine, te asigur, ai însă puțină răbdare.

— Este adevărat că sînt nerăbdătoare. Sînt nerăbdătoare de atîta timp.

— Miria, te rog să înțelegi, e vorba doar de plecare, încercă El să atenueze discuția. Călătoria noastră este, în fond, o misiune extrem de importantă, și nu una ca cele de altădată. Cînd te voi conduce pînă acolo, e posibil să mă reîntorc pentru puțină vreme. Vezi, noi doi sîntem un fel de avangardă.

— Așadar, vrei să mă părăsești ?

— Numai cîtva timp, adăugă El. Nu știu, poate că nici nu va fi necesar să plec.

— Fă orice, numai să nu mă lași singură, îl imploră Miriana. Nu mai am forță să suport singurătatea.

— Misiunea e importantă, spuse El. Trebuie să iei în calcul toate variantele cînd e vorba de o astfel de acțiune.

— Știu că nu poți trăi fără astfel de țeluri mărețe, numai ele îți insuflă energie.

— Trebuie să fiu extrem de precaut. Să am grijă de tot ce fac. Încă mai sînt necesar.

Miriana îl cunoștea. El învățase să fie tenace, hotărît, pînă la încăpățînare.

— Ești plin de tine, exact ca înainte. Unde te va duce înfumurarea asta ?

— Așa voi fi mereu. Nu vreau să mor în pat. Ar fi păcat, dragă, se moare doar o sin-

gură dată. Dacă trebuie să mori, atunci să fii la înălțimea propriei tale împliniri.

— Să mori ? Ți e așa de teamă ? Ce este în fond moartea ?

— Nu, am zis și eu așa, continuă El. Dacă va trebui cu adevărat să ard, atunci aș vrea să fie o flacără pe gustul meu.

— Nu vreau ca să te expui vreunui risc, îi spuse îngrijorată Miriana. Nici unul din riscurile posibile.

— De ce vorbești așa ? Crezi că aș putea să redevin altul.

— Te deranjează că vreau să te fac să înțelegi. Tu ești ca un meteor, arzi în propria-ți flacără. Fii mai rațional !

— Miria, ți-am promis că te voi duce în Oraș, nu-ți ajunge ? După cum știi, drumul nu-i prea ușor. Sînt multe obstacole.

Miria deveni nervoasă, dar se liniști imediat fără să se supere pe el.

— Să fie oare Orașul încă pustiu ? Cum arată el acum ?

— Nu știu dacă acum e pustiu. A fost atins de cețuri și de furtuni. Mi se pare mult prea departe decît în trecut. Dar noi doi vom păși către el pieptiș, orice-ar fi.

— Acum nu ne mai putem opri, zise ea. Cred că vom reuși chiar dacă drumul va fi imposibil.

— Și eu cred la fel, spuse El. Nu ne vom opri niciodată.

— Trebuie să fie cu adevărat frumos, acolo jos, spuse Miriana entuziasmîndu-se, privind

către un punct nevăzut. Vom reuși oare să ajungem ?

— Sînt convins că nu vei regreta că l-ai visat în fiecare noapte.

— Nimic nu ne poate împiedica să ajungem acolo, zise ea cu convingere.

— Nimic, răspunse El categoric. O privi și adăugă : Miriana, de ce ai scris acea scrisoare copilărească și sentimentală lui Vivi ?

— Ce scrisoare ? întrebă ea surprinsă. N-am scris nici o scrisoare Violetei.

Scăldați de bucurie ochii lui se dilatară. Dorința de a o îmbrățișa îi străbătu întreaga ființă.

— Ai dreptate, aproape strigă El. Am știut de la început că nu i-ai scris tu, ci ea a inventat asta în mintea ei nebună. Mereu născocește cîteva pentru a-și da aere.

— Nu i-am scris nimic, îți repet.

— Acum putem pleca mai liniștiți, adăugă El.

— Vom pleca numai noi doi ? întrebă Miriana.

— Desigur, numai noi doi, Vili e acum așa de fericită, iar noi nu-i vom tulbura această fericire.

— Nu ți se pare cam ciudat să plecăm doar noi doi ? Poate că ar fi fost mai bine să fi venit și altcineva.

— De ce ? Dacă *destinul* a vrut să fim noi, atunci o să plecăm noi doi.

— Cum să plecăm numai noi doi ? murmură tulburată Miriana. Nu-mi este prea clar. De ce am fi singurii care doresc să ajungă acolo.

El o privi cu atenție.

— Îmi dau seama că trebuie să știi totul pentru a nu mai avea suspiciuni. În primul rînd, înainte de a pleca acolo, jos, e necesar să termin o treabă aici. E vorba de un obstacol foarte dificil.

— De ce tocmai tu ?

— Mie mi se cere, răspunse El, căci cineva va trebui să *deschidă* calea

— Alții nu pot s-o facă ?

— Se pare că fără mine n-o pot face. Cineva, îți repet, va trebui să deschidă calea pentru a lăsa să treacă *întreaga bunătate*. Nimic altceva. E o sarcină foarte riscantă, dar nu există un altul care s-o îndeplinească.

— Sperasem că te vei retrage definitiv pentru a te odihni, spuse Miriana. Serios, de ce nu te astîmperi, completă ca pe un ton rugător, dar și categoric.

— Sînt lucruri delicate. În jurul nostru se ridică un *zid* din cuvinte, din fraze, pe care eu va trebui să-l dărîm. El este greu de trecut și din cauza lui nu se poate ajunge la Oraș.

Miriana tresări.

— Ce fel de zid ?

— Unul masiv, din cuvinte. E o construcție enormă. Cum, nu l-ai observat ? Și e foarte bine păzit de santinele. E necesar să fim extrem de prudenți atunci cînd îl vom mina.

— Vrei să spui că dușmanii n-au încercat să-l distrugă ?

— Dar fiind adevărați combatanți au știut să ia în calcul materialul din care a fost construit, cît și rezistența sa.

— Și cum îl vei distruge tu ?

— E obligatoriu să-l distrug pentru a deschide calea, sau măcar o breșă, cît de mică ar fi ea. Dar te rog nici chiar Căpitanul nu trebuie să știe de acest plan. El tot timpul îmi spune că nu sînt capabil să ajung acolo, poate că sînt un om epuizat și neputincios. Îl voi determina să înțeleagă cine sînt eu. Va fi obligat să vorbească despre mine, nu numai el, ci toți cei care afirmă că sînt *terminat* și *lipsit de forță*.

— Crezi că vei reuși, dragul meu ?

— Am pregătit tot ce este necesar. Am făcut rost și de exploziv. O să-l minez la temelie, așa cum am învățat în timpul războiului. Numai așa vom reuși să pătrundem liberi dincolo de el, în Oraș.

— Și asta o să fie totul ? Alt obstacol nu mai există ?

— Acesta-i doar începutul, draga mea. Este *marele început* ce îmi solicită întreaga ființă.

— Deci vei lupta din nou. Nu crezi că a sosit momentul să-i lași și pe cei tineri ?

— Miria, dar este extraordinar, o să vezi. Ceva nemaipomenit cînd o să se prăbușească zidul.

— Mi-e teamă că va fi inutil.

— Nu-ți fie teamă. Este singurul mod de a înlătura obstacolul din cauza căruia nu mai poți respira. Acel zid e ca un clopot de sticlă în care ne asfixiem.

— Mă tem că nu vei reuși.

— Crezi ? Nimic nu poate compensa sentimentul mulțumirii și bucuriei că mă dăruiesc altora, fără rezerve.

Miriana începu să-și frămînte mîinile.
— E teribil cum poți să te mai entuziasmezi.
— Poate și pentru a-ți reda încrederea în tine însăți.
— Sînt într-adevăr neliniștită și neîncrezătoare. Poate pentru că amintirea e încă vie. De ce ?
— Oare te poți îndoi de un vechi luptător care toată viața a căutat să risipească îndoiala?
Miriana se sfii să-i răspundă.
— Iarăși o presimțire grea îmi apare, continuă Miriana. Oare chiar nu pot să fiu fericită... ? Știu, ăsta e singurul lucru care-l știu. Există speranță, un vis care pînă la urmă tot nu se împlinește niciodată. Restul e, cine știe ce.
— Miria, cum poți să vorbești așa, tocmai acum cînd îmi ești atît de necesară ? De la tine aștept cel mai mare sprijin.
Ea îl privi lung cu înțelegere și duioșie.
— Nu-mi rămîne altceva decît să te ajut. Te voi ajuta din toată inima, dragul meu.
O prinse de mînă și o privi îndelung.
— Cît de mult te iubesc... Îmi ești atît de dragă, ce bine că sîntem uniți chiar și prin nume. Numele conspirativ l-am împrumutat din numele tău, cred că știi.
În ea se iviră noi energii.
— Spune-mi ce trebuie să fac ?
— Miriana, va fi ultima noastră acțiune. Știu că tu ai experiență în acest domeniu. Cînd voi dărîma zidul, sînt ferm convins că mă voi purifica definitiv și voi respira aerul pur. Și eu și ceilalți. Crede-mă, această existență a mea este atît de falsă, viața adevărată este în altă

parte, ea de-abia acum trebuie să înceapă. Aparențele sînt insuportabile. Din toată inima doresc să le înving și să pășesc ferm, calm și fără violență. Numai astfel ne vom elibera de această rătăcire și vom ieși din cercul magic și vom păși senini spre viitor.

— Mi se pare că niciodată noi nu te-am văzut astfel, spuse Miriana. Te iubesc atît de mult, dragul meu.

O tristețe ascunsă îl năpădi.

— De data aceasta vom merge cu siguranță. Și te rog, fără suspiciuni și temeri. Să ne păstrăm forțele pentru ce urmează să facem.

— Te înțeleg. Și-ți promit că voi fi tare.

El îi învălui cu o privire ocrotitoare chipul blînd.

— De fiecare dată cînd ești alături de mine descopăr senzația golului, un gol care mă inundă în valuri... În această călătorie voi fi atît de fericit cu tine. Apoi se opri pentru o clipă. Ce fel de muzică e aceasta care ne urmărește, Miria ? Poate că e momentul să începem.

— Eu nu aud nimic ! răspunse Miriana.

— Cum nu auzi ? N-ai ascultat niciodată o muzică atît de fermecătoare.

470

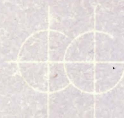
Boris Vişinski

Curcubeul

BORIS VÎŞINSKI s-a născut în 1929 la Skopje. După terminarea Facultăţii de drept din Belgrad lucrează ca ziarist şi editor, fiind redactor şef al publicaţiilor **Kulturen Jivot** (Viaţa culturală) şi **Macedonian Review**, ce apare în limba engleză. Debutează cu scrieri în proză în anul 1953, iar cinci ani mai tîrziu volumul **Umbră şi sete** îl consacră ca pe unul dintre cei mai înzestraţi romancieri iugoslavi. Urmează piesele de teatru **Fetişcana** (1962), **Raţiu** (1975), romanele **Curcubeul** (1971), **Avalanşa** (1978), **Defileul** (1983), **Marea îngustă** (1986), volumele de povestiri **Ţărmuri străvechi** (1974) şi **Barbara** (1981).
Opera lui Boris Vîşinski a fost tradusă în limbile greacă, rusă, italiană, română, spaniolă, engleză, hindi, suedeză, germană, turcă, malteză etc., fiind încununată cu importante premii naţionale şi internaţionale.

GLOBUS

EDITURA UNIVERS

Lei 6,75

ISBN 973 - 34 - 0076 - 9